ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

4. 3. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН
БРОЈ 1627

РАТ ЗВЕЗДА: ГРАД ИЗ СНОВА

Веровали или не!

ДОМОРОЦИ

ИЗ ПЛЕМЕНА ЧИМБУ (НОВА ГВИНЕЈА) ПРОВЛАЧЕ КРОЗ НОС ПТИЧИЈА ПЕРА, КИТЕ СЕ СЕДЕФНОМ ШКОЉКОМ И ФАРБАЈУ ЦРВЕНОМ БОЈОМ ОКО ОЧИЈУ ДА БИ ИЗГЛЕДАЛИ КАО ЦРНИ ЋУБАСТИ ПАПАГАЈ. НА ТАЈ НАЧИН ЖЕЛЕ ДА ПОКАЖУ СВОЈЕ БОГАТСТВО, АЛИ И ХРАБРОСТ.

АКРОБАЦИЈЕ

КОЈЕ СУ СЕ ИЗВОДИЛЕ НА СНИМАЊИМА ФИЛМОВА ИЗМЕЂУ 1925. И 1930. ПРОУЗРОКОВАЛЕ СУ ПОВРЕДЕ ВИШЕ ОД 10000 СТАТИСТА ОД КОЈИХ ЈЕ ЧАК 55 УМРЛО.

ШКОТСКИ

КРАЉ РОБЕРТ III (1340-1406)

КАД ЈЕ САЗНАО ДА СУ ЊЕГОВОГ СИНА ЏЕЈМСА ЗАРОБИЛИ ЕНГЛЕЗИ, БИО ЈЕ ТОЛИКО ОЧАЈАН ДА ЈЕ ГЛАДОВАО ДОК НИЈЕ ИЗДАХНУО.

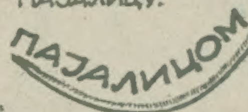
СЛОНЧЕТУ

ИЗ ЗООЛОШКОГ ВРТА У БРУКФИЛДУ (ИЛИНОИС) ВЕТЕРИНАР ЈЕ МОРАО ДА ИЗВАДИ ЗУБ. ОПЕРАЦИЈА ЈЕ ТРАЈАЛА ТРИ ЧАСА, А КАО ИНСТРУМЕНТИ ВЕТЕРИНАРУ СУ ПОСЛУЖИЛИ КОВАЧКИ И ПНЕУМАТСКИ ЧЕКИЋ И ПОЛУГА.

ПРЕЗАСИЋЕНИ МЕТИОНИЛ

ЈЕ ХЕМИЈСКО ЈЕДИЊЕЊЕ КОЈЕ САДРЖИ 267 АМИНОКИСЕЛИНА И ИМА НАЗИВ ОД 1913 СЛОВА.

ЦРВ С ПАЈАЛИЦОМ

БИО ЈЕ **МОРСКИ ПАУН** КОЈИ ДИШЕ НА ШКРГЕ КОЈЕ ЛИЧЕ НА ПРЕКРАСНО ОБОЈЕНУ ПАЈАЛИЦУ.

11-28

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● грчки научници су усавршили систем предвиђања земљотреса седам часова пре него што дође до катастрофе. Овај метод предвиђања темељи се на регистровању електричних импулса које ствара померање тла и омогућиће благовремену евакуацију људи и материјалних добара.

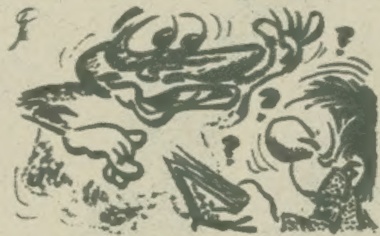

●●● крв већине риба леди се између минус 0,5°C и минус 0,8 °C, али у хладним водама крв риба се не мрзне чак и ако по неколико часова мирују. То се објашњава способношћу риба да на почетку зиме или кад се вода охлади производе гликопротеин, природни антифриз, који спречава стварање ледених кристала.

●●● највеће игралиште за било који спорт лоптом је оно за поло — игру налик на хокеј на трави у којој играчи јашу на коњима и ударају лопту дугачким палицама. Ово игралиште може да буде дугачко до 275 м, а широком 180 м.

●●● пре неколико година у Швајцарској је отворен први музеј научне фантастике у свету. У њему се налазе сабрана дела свих писаца тог жанра.

●●● већина нас зна да веже само неколико чворова, а на Америчкој поморској академији постоји стална изложба на којој је приказано триста различитих чворова. Један капетан корвете има у приватној збирци 772 различита чвора.

●●● сматра се да је прву пародију написао Грк Хипонакс из Ефеса у шестом веку пре наше ере.

●●● у самом Њујорку има око шездесет хиљада ресторана, а то само доказује да Американци воле да једу изван куће. Статистике кажу да се просечан Американац храни у ресторану седам пута недељно и сваки трећи, између 20 и 74 године, гојазан је или претерано дебео.

●●● Бразилци живе на правој гвозденој планини — до таквог закључка дошла је група стручњака која је у базену Амазона открила огромне залихе гвоздене руде. Процењује се да ове залихе износе педесет милијарди тона.

●●● у архиву музеја у мађарском граду Печу чува се необична збирка — 120 хиљада загонетки из разних земаља и из свих историјских епоха. Ову збирку сакупљао је етнограф Мандоки током двадесет пет година. Најстарија загонетка написана је на латинском и потиче из 4. века наше ере.

АНТРОПОМАКСИМОЛОГИЈА, НОВА ГРАНА НАУКЕ

ЧОВЕК ЈАЧИ ОД САМОГ СЕБЕ

У тренутку великих узбуђења људи у себи проналазе дотад непознате снаге и успевају да учине оно што у нормалним приликама нису ни сањали да могу.

Некад сјајан спортиста, данас утемељивач антропомаксимологије — Владимир Кузњецов.

Авион је одједном почео да стење и крцка. Узнемирен пилот је спазио да је на табли с инструментима засветлела црвена лампа — пожар! Није било другог излаза, морао је да напусти авион. Међутим, то није било лако, летачко одело пилота било је гуменим цревом, али не обичним већ армираним челичном жицом, везано за апаратуру са стране. У тренутку кад је пламен већ захватао кабину пилот је грчећи се од напора успео рукама да покида црево и искочи. Неколико недеља касније четири снажна младића су на земљи, после готово двочасовне борбе, једва успела да прекину такво исто црево...

Кад је вишеспратницу захватио пожар у њој се нашла само једна бака. Пламен је већ захватио њен стан и она је кренула ка степеништу посрћући под теретом огромног зидног сата у рукама. Док су око ње падале греде у пламену, ипак је успела да жива и здрава сиђе с трећег спрата. Велики часовник је био неоштећен а одговор на питање зашто је бака оставила све а понела само ту гломазну и тешку справу због које је могла да изгуби главу лежи у томе што је сат био породична старина и чувао се с колена на колено...

Овакви догађаји уопште нису реткост, свако од нас вероватно може да се сети бар неколико сличних. У тренуцима велике емотивне напетости, људи у себи проналазе дотад непознате снаге и успевају да учине оно што у нормалним приликама нису ни сањали да могу. У чему је ствар? Једноставно, природа је људе обдарила таквом снагом које они, осим у тренуцима јаких узбуђења, нису ни свесни. Могу ли се вештачки изазвати слична узбуђења и искористити да служе човеку у свакодневном животу, а не да се чекају критичне ситуације кад нас нешто „изнутра" укључује?

На специјалном истраживачком полигону у лабораторији коју води Кузњецов уз помоћ електронике могуће је открити промене које настају у мозгу спортисте кад се изложи одређеним напорима.

Доста, тешно ми је!

Са овим проблемом недавно се ухватила укоштац екипа Савезног научноистраживачког института за физичку културу у Москви, на челу са доктором педагогије Владимиром Кузњецовом. Овај научник је у своје време био један од најбољих спортиста СССР и као бацач копља учествовао на три олимпијаде. Спорт и бављење науком — ова комбинација подстакла га је да се озбиљније окрене изучавању могућности човечјег организма. Тако је почела да се рађа антропомаксимологија, нова грана науке која се бави проучавањем границе човекових психо-физичких могућности.

Трудећи се да открију границу људске снаге, истраживачи су раније све своје испитанике сврставали у исту категорију не водећи рачуна о биолошким и социјалним предусловима. А шта је са оним који стижу до самог врха, размишљао је Кузњецов. Можда баш у зони тих граничних достигнућа човековог организма треба тражити оно што спортисти омогућава да баци копље или диск даље од свих, да прескочи оно што дотад нико није.

У Институту за физичку културу у Москви Кузњецов је са својим сарадницима спремио специјалан истраживачки центар где су научници, уз помоћ електронских апарата, проучавали понашање организама најистакнутијих спортиста СССР у тренуцима најтежих ситуација.

До Кузњецова човекове могућности испитиване су у условима јаких хладноћа и несносних врућина с циљем да се у екстремним условима провери понашање човековог организма. Та су искуства, тврди Кузњецов, имала један велики недостатак: чим би живот испитаника био директно угрожен, истраживање се прекидало. Управо то што су испитаници знали да се истраживање у тренутку кад им је тешко може прекинути, није могло да пружи верну слику о границама наших могућности.

Милиони различитих покрета

— Моделе екстремних ситуација можемо добити и у спорту — тврди Владимир Кузњецов. — Спортски шампиони често поседују такве особине — рецимо, брзину, спретност, снагу, хармонију покрета. Зашто то не би могли и други људи? Поред тога у спорту је мање споредних емоција, па је посебним инструментима лакше регистровати и објаснити понашање организма у тренуцима граничних оптерећења. Спортисти чине милионе различитих покрета. И управо из тог обиља можемо изабрати главно да би се открио начин како организам најрационалније троши енергију.

— Не треба мислити да на спортским примерима човечанство може да сазна каквим ће физичким могућностима располагати у будућности — продужава Кузњецов. — Милиони људи никад неће скочити увис или удаљ онолико колико то данас раде светски рекордери, неће моћи да подижу тегове од двеста килограма и слично. Уосталом, то и није потребно. Важно је да је врхунски спорт јединствен модел активности при којој се на највећем степену испољава јединство психофизичке снаге коју нам је природа подарила а ми је држимо „у шпајзу". Јер, овде је све важно: и пулс, и дисање, и покрети руку, па чак и угао под којим се помера глава.

Кад хирург завиди тенисеру

Проучавање спортских кретања само је један од задатака антропомаксимологије. Свих 70 спортова, колико је до данас регистровано у свету, копирају различите системе рада људског организма посуђене од једне од шест хиљада професија. Није без разлога постала навика да повезујемо, на пример, шах с логичким размишљањем које је неопходно математичару и физичару. Сваки хирург завиди тенисеру на тачним и брзим покретима руке. И, ако схватимо законитости којим се служи тенисер да би му покрет руке био тачан и брз, сличне навике можемо формирати и код хирурга и разрађивати одговарајући метод брзине покрета. Значи, потребно је само наћи оптимална решења за испуњавање ове или неке друге радне операције.

Антропомаксимологија је још сасвим млада наука и њен предмет истраживања засад је само спорт. Али, у догледно време на ред ће свакако доћи и друге области човекове активности. Помоћу ње моћи ћемо да сазнамо за које је облике делатности природа програмирала овог или оног човека. Јер, не постоје људи које природа није обдарила. Међутим, много је оних којима се никад није пружила прилика да искажу свој таленат, а мало оних који с правом могу да кажу да су искористили све способности које им је природа дала. Антропомаксимологија може да помогне свакоме да се издигне изнад нивоа биолошке просечности.

П. М.

Овако ће изгледати терминал у контролном торњу будућности: сваки контролор лета имаће пред собом три велика радарска екрана. На средњем ће моћи да прати цео саобраћај у свом сектору, на десном ће излазити главни подаци о летовима, а на левом ће моћи да прати авионе појединачно. На малим правоугаоним екранима доле контролор ће моћи директно да општи са сваком пилотском кабином понаособ, без речи, компјутерским говором. Све ће бити аутоматизовано, па и примопредаја авиона када прелазе у сектор другог контролора. Биће довољно да први само притисне дугме и да се сви подаци о том лету пребаце на терминал колеге. Све ово ће много допринети да се смањи претерана количина говора што је данас случај, а рад контролора ће олакшати компјутери далеко већег капацитета него што су данашњи.

ВЕЖИТЕ СЕ — ПИКИРАМО!

Већ за двадесет година небо ће парати бар двоструко више авиона него данас. Зато је у Америци већ израђен програм којим контрола летова треба да се побољша толико да ће постати — нешто сасвим друго. А промене ће коштати девет билиона долара. За неке од новина наша земља је веома заинтересована.

Крајем прошле године у САД је објављено како ће у 1983. бити започето остваривање циновског пројекта који је у штампи назван „револуционарни систем контроле лета". Под паролом „безбедније небом у 21. веку" америчка Управа цивилног ваздухопловства објавила је како изгледа тај пројекат и у чему се састоје овако велике промене, а Конгрес је већ дао сагласност да се за модернизацију контроле лета утроши око девет билиона долара у наредној деценији, од чега 725 милиона током ове године.

На шта ће отићи толики новац? И да ли ће се систем контроле лета стварно револуционарно изменити?

Да у њему нешто не ваља могло се схватити пре две године, када се због штрајка америчких контролора створила светска афера. Како је јавност била огорчена на њихов захтев за повећање (ионако не малих) плата, многи нису обратили пажњу на њихов први и основни захтев: другачији систем контроле и однос према њој, нова компјутерска опрема.

Како је данас . . .

Амерички председник Реган био је непопустљив. Отпуштено је око осам хиљада контролора, а то значи још толико запослених у разним компанијама. Њихов посао преузело је три хиљаде штрајкбрехера, затим војни контролори и пензионери. Епилог овог случаја је — увођење новог система контроле лета! У ствари, сва тражења америчких контролора из 1981. године (а подржале су их колеге из целог света) испуњена су, само не њима него онима који сада раде на овом послу.

Како треба да изгледа нов начин рада контроле лета? Да би се то схватило, треба рећи да се у свету данас највише користи систем заснован на сталном плану лета. План се прави за месец дана или за годину, а контрола на основу њега сваког дана планира саобраћај. Руком се исписују листе (зване по енглеском стрип — трака) у којима се назначи тип авиона, брзина, одредиште, нивои лета, сви други подаци. То попуњава пилот кад дође у аеродромску пријавницу пред свој лет.

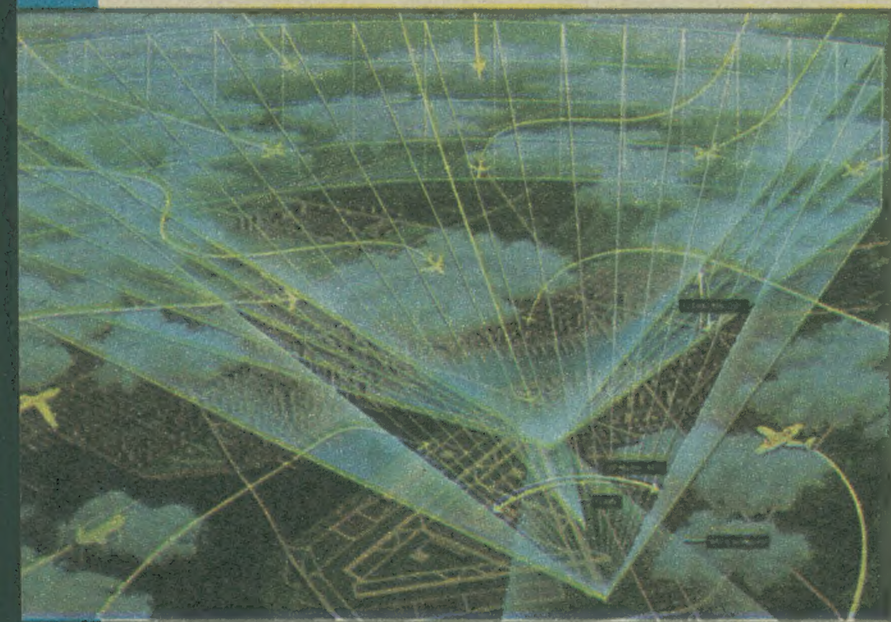
Контролни торањ је снабдевен централним компјутером и терминалима за којима седе контролори. Пред њима је радарски екран са подацима о авионима, а имају и мали видео-показивач на којем преко централног компјутера могу да добију све додатне податке о неком лету. Таква опрема сматра се за данашње прилике коректном и њу поседују и наши контролни торњеви, али ми смо већ купили нове компјутере са већом меморијом који ускоро треба да се поставе на највећим аеродромима. Терминалне јединице, као ни у свету, немају самосталност, све се обавља преко централног компјутера.

Прва новина коју сада уводе Американци новим системом састоји се у овоме: не само што ће компјутери у торњевима 21. века имати око десет пута већи капацитет, него ће и терминалне јединице бити самосталне. Контролор ће тиме добити много веће могућности за свој рад, а уштеде времена биће огромне.

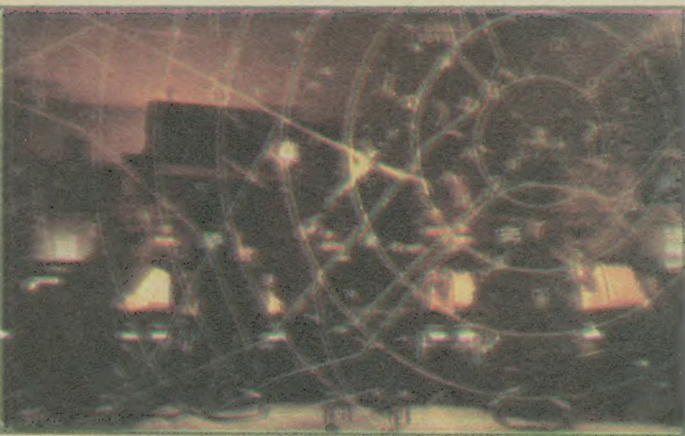
. . . А како ће бити

Ево како то треба да изгледа: уместо да одлази у аеродромску пријавницу и попуњава план лета, пилот одмах седа у кабину, тамо притиска одређени тастер и убацује назив свог лета (према плану израђеном раније, за целу годину). На малом екрану који се налази пред њим, он ускоро добија поруку из торња, рецимо: „Одобрен лет ПАН—АМ 111 за Денвер. Време јављања за полетање . . ." То одобрење стиже му директно од контролора чиме је избегнуто не само губљење времена него и нешто много важније: смањена је количина говора. Када се зна да на великим аеродромима десетине авиона истовремено слећу и полећу, постаје јасно шта ово може да значи. Сав тај говор сада се истовремено обавља и чује у свим авионима на том сектору.

Можда је највећа новина увођење система названог „Мод С" у комуникацији између пилота и контроле. Уместо да се разговор чује у свим авионима као сада, сваки авион ће имати уграђен мали терминал преко којег ће пилот размењивати поруке са торњем. На свом екрану у кабини он ће аутоматски добијати све податке који су му потребни у току лета: какво је време на свакој

На овом цртежу приказан је MLS: микроталасни систем за слетање. Види се како се различити авиони приближавају писти долазећи из разних праваца — нема више кружења — различитом брзином и под различитим угловима понирања. Малене кућице са антеном смештене покрај писте на месту предвиђеном за додиривање тла, омогућују тај нов и много безбеднији начин слетања. Понеки авиони чак вертикално „пикирају" на писту.

Овако данас изгледа контролни торањ. То је огромна просторија у којој влада полумрак и светлуца десетине радарских екрана. Сви су заједно, а цео посао одвија се преко централног компјутера јер на терминалима не постоји могућност засебног рада. Тако је данас свуда у свету, а и остаће бар још десетак година.

тачки путање, треба ли да изврши неку непланирану операцију или само да настави по плану и слично. А када се мора прибећи говору, то ће бити као телефон, а не више тако да се сви разговори чују у свим авионима... Све су ово технички већ одавно решене ствари и постоје у војном ваздухопловству само су новост у цивилном. Али, да би све ово могло да се изведе потребни су компјутери далеко већег капацитета него постојећи. Послови контролора тада ће се растеретити за све оно што може да обавља машина.

Слетање без удеса

Ако све ово и није било нешто револуционарно, већ само напредак везан за бољу компјутерску опрему, последња планирана новина, везана за слетање, свакако заслужује дивљење. То је микроталасни систем за слетање, скраћено MLS који ће заменити досадашње ILS (инструменталне системе за слетање). Наша земља посебно је заинтересована за MLS због аеродрома Дубровник, Сарајево и Тиват на којима досадашњим начином уопште није могуће решити по један правац за слетање — такав им је положај. Садашњи ILS систем води авион по линији понирања и по правцу. Међутим, слетање мора да се изводи веома прецизно, авион не сме да пређе 3,5 степена у понирању и свако одступање може бити кобно. Међутим, на писту снабдевену MLS уређајима он може да слети — и вертикално! Различити авиони прилазиће писти са свих страна и неће више морати да кружe како би наишли тачно на правац, чиме ће се веома много уштедети и поједноставити слетање — о безбедности и да се не говори.

MLS је технички већ решен и разрађен, само се светска организација још није сложила око тога који систем треба да буде важећи, па само зато ово изузетно средство још није у употреби. Али, то је ипак само питање дана.

Ово су била само нека главна решења поред низа новина и побољшања предвиђених планом Америчке управе цивилног ваздухопловства. Ако се и ово уведе, моћи ће стварно да се каже како ће небо 21. века бити безбедније!

Стјуардеса спустила боинг

Пре две године догодио се у Женеви један од најнеобичнијих случајева у историји ваздухопловства, срећом без трагичних последица иако је само мало недостајало. „Боинг 727" пун путника требало је да слети, али у ваздуху се одвијала драма: оба пилота лежала су без свести! Стјуардеса никако није могла да им помогне и јавила се преко радио-везе контролном торњу. Рекли су јој да држи везу и почели са инструкцијама. Објашњавали су јој шта треба да ради, питали је шта показују одређени инструменти, затим јој објашњавали шта треба да показују и како то она да постигне. Углавном, стјуардеса је успела срећно да приземљи летелицу и сви су одахнули. Доцније се испоставило да су оба пилота, противно прописима пре летења јела исту храну и — отровала се!

Овај случај показује и колики је значај контроле лета и шта све обављају контролори. Разуме се, храбра стјуардеса свакако заслужује највећа признања за памет и присебност.

М. К.

РИБАРИ — КОЊАНИЦИ

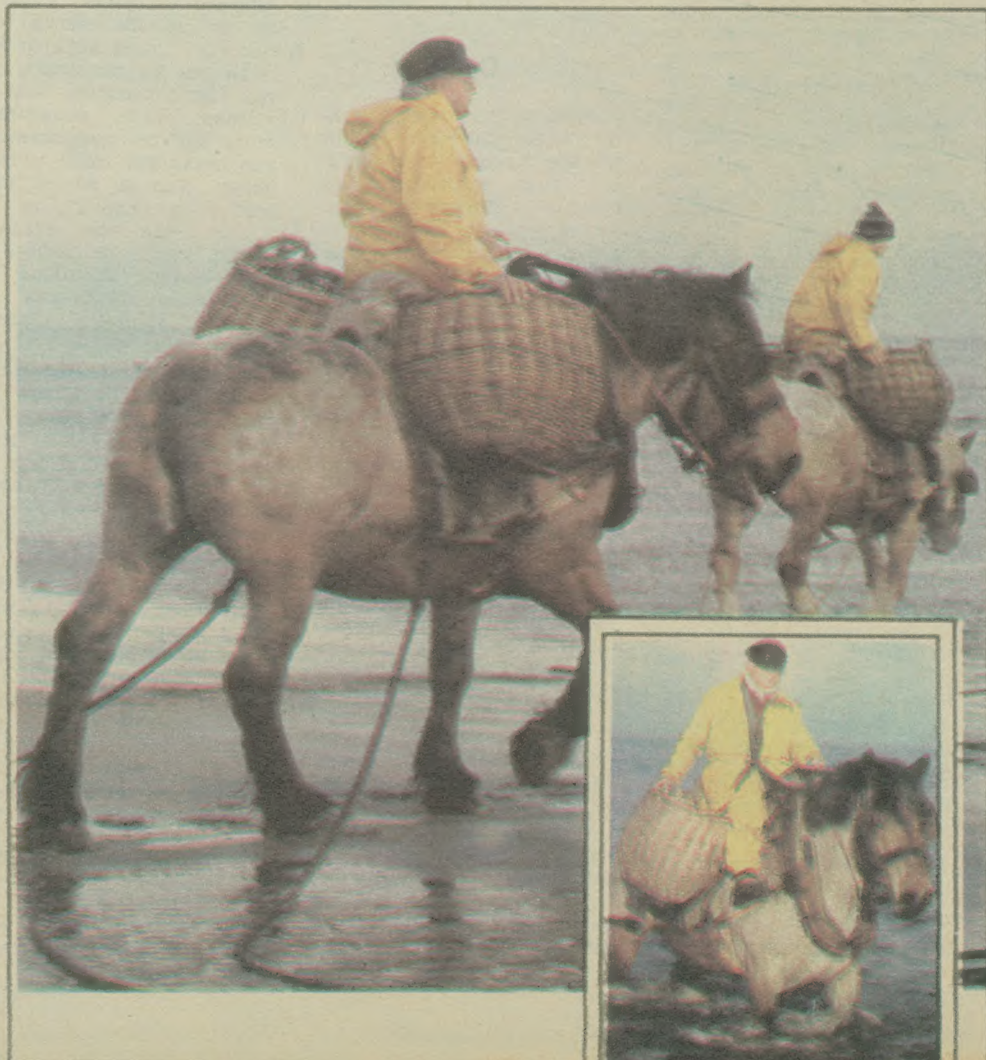
Пешчане обале Остденкерка у Белгији последње су место на свету где се људи још баве необичним занатом: рибарењем на коњима. Записи из 15. века сведоче да је овај необичан занат некада цветао и на обалама јужне Енглеске, севера Француске, Холштајна и Немачке.

Рибари коњаници нестају и у Белгији: у „лов" на ситне морске рачиће данас иде још осам рибара из Остденкерка. Последња осморка обавља свој посао онако како се то вековима чинило: јашући на коњима који вуку мрежу дугачку 12 метара улазе у море кад наступи осека. Ако се техника није изменила, нешто друго јесте: улов. Некад је био далеко богатији. Рекордне 1944. у мрежи би се дневно нашло и по 244 килограма сивих рачића. Сада се осам рибара коњаника из Остденкерка задовољава уловом од четрдесетак килограма дневно.

Сиви рачићи су данас деликатес, а у доба када је овај необичан занат настао били су сиротињска храна. Иако се у рибарење иде током читаве године, право време за рачиће је у пролеће, од априла и јуна, и у јесен, од октобра до децембра.

И најзад, како је људима уопште пало на памет да рибаре на коњима? Давни преци данашњих рибара одлазили су у риболов у крхким, малим чамцима који су се под налетима таласа често преврталИ. Нужда их је натерала да се снађу: сачекивали су осеку, а уместо да сами вуку тешке мреже обучили за то своје коње.

ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ОД ПОДВИГА ТРОЈИЦЕ ЋУПРИЧАНА

СМЕДЕРЕВЦИ СУ СЕ ХВАТАЛИ ЗА ГЛАВУ ПОСМАТРАЈУЋИ МЛАДИЋЕ КАКО СЕ НАПИЊУ ДА САВЛАДАЈУ БРЗАК, АЛИ ВОЈА, РАТКО И ОБРЕН НИСУ СЕ ПРЕДАВАЛИ ... ПРЕД ЊИМА ЈЕ БИЛО ЈОШ ПЕДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА ПУТА.

ВЕСЛИМА УЗ ДУНАВ

Август. У Ћуприји жега. Плажа на Морави препуна људи. На једној страни старији, седе у песку или се полуодевени брчкају у плићаку, а на другој — младарија: углавном ђаци и понеки студент. Око брбљивог Фирге окупили се: Живка, Лале, Обрен, Ратко, Столе, Ђока, Љуба, Воја, Бора и други. Прича им он „своје" доживљаје из Београда, у који никад није ногом крочио, али са толико маште и детаља да је било тешко не веровати му. Нико се није ни трудио да му противречи. Напротив, сви су се лепо забављали. Пао је и договор да се сутрадан окупе на игранци у ондашњој „Чешкој кантини". Заобићи ће своје друго зборно место, кафану „Ресава", можда и због тога да не би изневерили традицију, јер се тада говорило: „Лети на Мораву, зими у Ресаву".

Таман су се дигли да заједно крену кућама на ручак кад се појавио Бата Величковић звани „Чокањ", такође ту на распусту. Отац му је држао кафану, а он је студирао права у Београду и био приправник код неког адвоката. Пливање му је било хоби, а волео је и да мајсторише. Још почетком лета направио је леп чамац и дао га Воји Ивановићу да га користи. Сад је дошао да с њим и са осталима поведе необичан разговор: пало му је на памет да би са још двојицом друга могао да довесла до Београда! Тако би успео не само да превезе чамац него и да постигне нешто о чему ће се причати и што ће се памтити.

Воја је одмах пристао. За њим су се јавили Ратко и Обрен. Ипак, договорено је да крену Бата, Воја и Ратко Трифуновић.

Чамац су припремили још истог дана. Личио је на спортски и у оно време био реткост. Дугачак преко четири метра, а широк само педесет центиметара. Имао је фиксирана седишта и четири весла. Читав метар кљуна био је покривен — за ствари. На крменом делу био је „сандук" а нешто ниже клупица за крманоша.

Олуја

Рано ујутру њих тројица појавили су се на плажи носећи суву храну: хлеб, кобасице, сир, чварке... Свукли су одела и уредно сложили а затим се, певајући, отиснули низ реку. Нису далеко стигли. Код Багрдана, петнаестак километара од куће, сустигло их је невреме, па су одлучили да се врате. Веслање уз Мораву није им тешко пало.

Како је Бата имао нека посла, сео је у воз и отишао у Београд. Претходно се са Ратком и Војом договорио: замениће га Обрен Аврамовић. Требало је само да му јаве тачно кад полазе да би знао да им са осталим Ћупричанима у Београду организују дочек. Он је рачунао да морају да стигну до циља за највише два и по дана. Тројица одабраних су му веровали.

Чим се време пролепшало, чамац је поново запловио низ Мораву која је ту била широка четрдесетак метара и не нарочито дубока. Држали су се матице, али им се често догађало да се насучу на неки спруд. Повремено су то и намерно чинили — да се мало одморе и једу. Углавном, све је текло по плану, онако као што су и очекивали. Тако су бар они веровали.

Огромна риба или нешто друго

Међутим, како је дан одмицао, све више им је било јасно да пре мрака не могу стићи до ушћа Мораве у Дунав. Морали су да заноће негде код Велике Плане која се налази тек на половини пута. Гостопримство им је указао један воденичар коме су се представили као радници који траже посао. Кад се точак зауставио, попели су се на подест где су стајале вреће, узели по једну, за под главу, покрили се сељачким губерима и мртви уморни заспали...

Наставак путовања није текао баш глатко. У ствари, сва тројица су били незадовољни што тако споро напредују и почели су да севају варнице. Ратко је био најнервознији.

Смркло се а они још нису угледали Дунав. Заноћили су у другој воденици испред села Раденци. Пре тога, да би мало разгалио друштво, Воја је отишао у село и вратио се са пуном кантом бесплатно добијеног млека. Ратко је опет негодовао — неће он да једе некувано. Нису га много терали, знали су да ће попустити. Тако је и било.

Чим је свануло, Воја је објавио покрет а убрзо затим на видику се појавило ушће. Није више било времена за непотребне разговоре... Били су веома узбуђени — према Морави, Дунав им се учинио као море. Обрен је тек тада признао да га први пут види.

Управо у тренутку кад их је Морава унела у Дунав, нешто огромно црно провирило је из воде и добро опалило по

чамцу: занео се. Воја каже да му се и сада чини да је то био реп неке огромне рибе... Онда их је захватила бујица и понела низ реку која је била далеко бржа. Зграбили су весла... Они морају узводно!

Спас у масти

Уз велики напор стигли су до места где је, у оно време, скела превозила терет и људе на другу страну Дунава, према Ковину. Кад су их угледале, скелеџије нису могле да верују очима: вртели су главом, понеко се чак и насмејао упорним младићима.

Али, кад су схватили да се њих тројица не шале, саветовали су им да покушају другом страном где је вода мирнија.

Завеслали су према супротној обали која је била удаљена бар осамсто метара. Негде на средини реке наишао је велики стари пароброд „на точак" и подигао таласе који су им опасно запретили. Да би охрабрио себе и другове, Обрен је при сваком налету таласа у шали узвикивао: „Коке, коке!" — и тако је од тог часа постао „Коке". Воја и Ратко су били веома задовољни како се држи Обрен који, између осталог, није знао ни да плива!

Кад се вода умирила, схватили су да их је матица вратила бар двеста метара назад. Завеслали су снажније него икад и убрзо стигли до Смедерева, превеслали реку и усидрили се у пристаништу.

Тек кад су изашли из чамца и исправили се, запазили су да су им колена потпуно изгорела од сунца (иако су пре поласка већ били црни) и да више нису у стању да савију ноге. Зато су свратили у прву касапницу, купили мало масти, попели се на Ђурђево брдо изнад Смедерева, добро се измазали, поседели тамо два до три сата — да им то упије — обукли се и кренули у град. Требало је поново негде преноћити. Воја се сетио своје газдарице код које је становао док је једно време похађао школу у Смедереву.

Сами под „Шест топола"

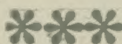
Кад је у разговору са мештанима Ратко сазнао да је Дунав опасан и да код Панчева има вртлога, изјавио је да он не жели даље чамцем. Убеђивање није помогло — одлучено је да до Београда стигне бродом.

Воја је одмах отишао на пошту и предао телеграм: „Бато, дођи у Смедерево, друштво се раступа, пара немам. У противном, продајем чамац".

Бата је већ следећег јутра био на пристаништу, натоварен храном и пун ентузијазма — одлучан да своју идеју оствари макар на крају. То је Воји и Обрену дало нову снагу. Одмах после доручка укрцали су се у чамац и кренули уз реку. Чекало их је близу педесет километара пута који су морали да савлађују снагом својих мишића. Секли су, при том, лево и десно, знојили се, пекли на сунцу, стискали зубе, али и дремали док су се смењивали на крми.

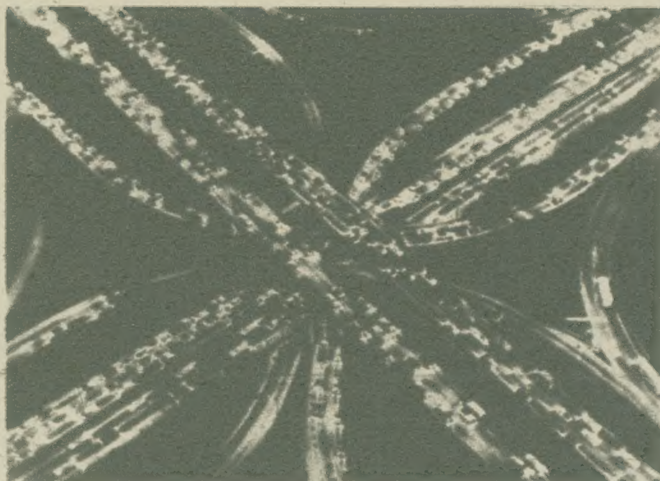
Кад је већ почео да се спушта сутон, указале су се и прве куће у предграђу Београда — Вишњици. Успели су!

Тројица најхрабријих нису имали снаге да се радују. Оставили су чамац на обали и кренули трамвајем у град, да би се сутрадан вратили по њега и довезли га до данашњег сајмишта — некадашњег купалишта „Шест топола". Нико их није дочекао, можда и због тога што су и њихови најближи престали да верују да ће имати довољно снаге.

Да не бисте тражили по мапи — Ћуприја се налази на обалама Велике Мораве, на средини пута између Параћина и Светозарева, уз нишку магистралу, далеко од Београда равно 155 километара. Мало коме би данас пало на ум да на овај пут крене чамцем на весла, а све друго није и не може да буде оно што су 1932. наумила и остварила три Ћупричанина: ни пре ни касније није било чак ни покушаја да се учини овакав подвиг!

Диего Варагић

КАКВА ГУЖВА!

Најпрометнија саобраћајница на свету налази се у једном од предграђа Лос Анђелеса: дневно кроз њу прохуји 350 хиљада аутомобила. Тако бива обичним данима. Има, међутим, дана када кроз „неј" петљу прође и 367 хиљада кола! Код толике гужве, мора да су и несреће честе... Није тако: саобраћај се одвија глатко, а тешки удеси су ретки.

НА ПРВИ ПОГЛЕД

Када је у зоолошком врту у енглеском граду Лестеру женка орангутана добила принову, настало је право славље. Још увек се сматра изузетним успехом кад неки животињски пар у условима заточеништва донесе на свет бебу. Али, орангутанче Танга било је неповерљиво према сваком људском створу који би ушао у кавез. Ни најлепше посластице нису га могле приволети да се приближи неком човеку. Тек кад се појавио петнаестогодишњи Гери Доџ, син једног чувара, Танга се одушевила и раздрагано му притрчала. То је била стварно љубав на први поглед. Да би му нагласила своју наклоност, поклонила му је чак и пољубац!

WALT DISNEY

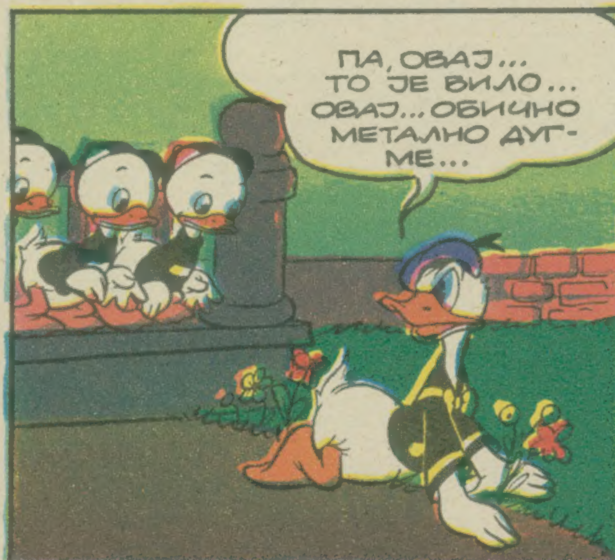
ПАЈА ПАТАК

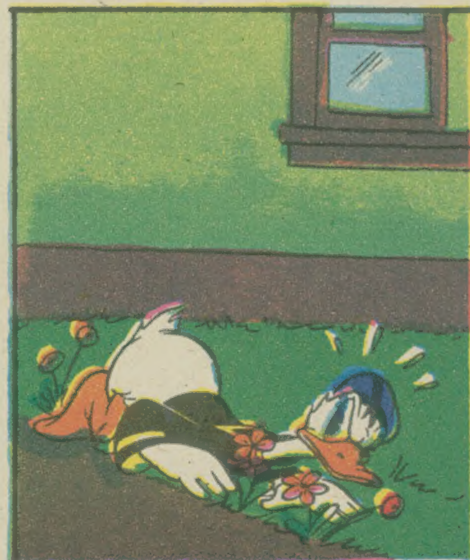

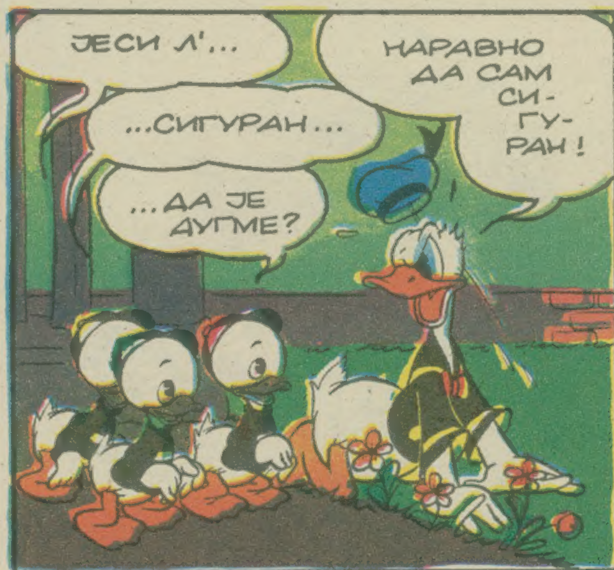

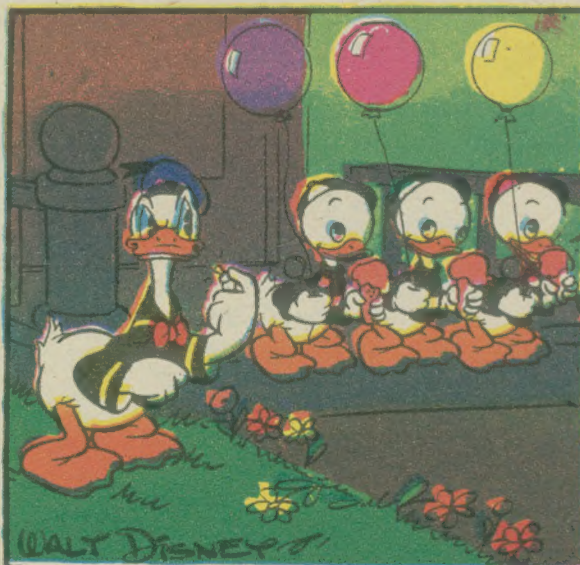

БРАТЕ, УМИРЕМ!

САВИЈАЈУЋИ СЕ ОД БОЛОВА СКОТ ЈЕ ЈЕДВА ИЗГОВОРИО: — ВОЗИ МЕ ШТО ПРЕ У БОЛНИЦУ! — ЧЕТРНАЕСТОГОДИШЊИ ЏЕФ НИКАД ДО ТАДА НИЈЕ НИ ПОКУШАО ДА СЕДНЕ ЗА ВОЛАН А ДО ЛЕКАРА ЈЕ ТРЕБАЛО ПРЕЋИ ДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА.

Решили су да изненаде родитеље. Био је летњи распуст, четрнаестогодишњи Џеф није ишао у школу а Скот је дошао у предграђе Чикага да проведе месец дана са братом и родитељима. Успео је да положи све испите са прве године и био је више него срећан. Само, нису знали шта да раде. Кад су једном раније хтели да обрадују родитеље и спремили кућу, њихова мајка само што се није онесвестила: кућа је изгледала као да је тајфун прошао кроз њу. Поучени лошим искуством, сад су одлучили да офарбају стари породични аутомобил караван којим су некад, док је Скот још био мали, ишли сви заједно на одмор. Караван је стајао у дворишту, био је у јадном стању. Боја пожутела и испуцала на хиљаду места. Кришом су купили фарбу и држали је испод кревета. Тог јулског јутра 1980. године једва су чекали да им родитељи оду на посао да би кренули у акцију.

Караван су једва некако померили до задњег улаза и сместили га близу кухиње. Стаклена врата отворили су широм јер им је стално нешто требало из куће. Скот је стајао на мердевинама са кантом боје и четком у руци, а Џеф му је додавао оно што му треба и стално му доносио воду. Врућина је била неиздржива.

Били су весели, лудирали се. Скот је на врху мердевина балансирао на једној нози и правио немогуће фигуре. Кад је покушао да испружи руку у којој је држао канту са бојом а ногу избаци што даље стојећи на врховима прстију друге, изгубио је равнотежу и стропоштао се с мердевина. Да несрећа буде већа закачио је телом стаклена кухињска врата која су од јаког ударца прсла у хиљаде комада заривајући му се у тело. Џеф, који се до тада ваљао од смеха, скаменио се. Још није могао да верује да је тако нешто могло да се догоди његовом великом брату. Побледео је, вилица му се опустила. Почео је да запомаже. Али, од тога није било никакве користи: суседи су, као и њихови родитељи били на послу. Скот се превијао по трави, крв је шикљала на све стране. Једва је смогао снаге да у једном тренутку промрмља:

— Брате, умирем! Вози ме што пре у болницу! Кључеви од мојих кола су ми у џепу.

Да вози кола? Џеф то у животу никада чак није ни покушао! Видео је само оца како то ради, а са Скотом се провозао до тада неколико пута. Али, није било времена за размишљање. Требало је Скота пре свега да довуче до гараже пошто овај очигледно није могао да се макне. Ухватио га је испод пазуха и с муком почео да вуче до гараже удаљене стотинак метара од задњег улаза. Скот више ништа није говорио, само би с времена на време јаукнуо од болова мрмљајући нешто неразговетно.

Џеф је отворио врата Скотовог понтијака и некако га утурао унутра. Онда је сео за возачко место. Шта сад, питао се. Седиште је било толико удаљено да је ногама једва могао да дохвати папучицу. Није знао како да привуче седиште, а није ни имао времена око тога да се мучи, сваки секунд био је драгоцен. Напрегнуо је мозак, требало је сетити се шта тата ради кад седне за волан. Знао је да се мотор ставља у погон окретањем кључа. Некако га је угурао и окренуо. Мотор је прорадио. Како сад покренути кола? Знао је да је једна папучица за гас а друга кочница, кола његовог брата била су аутоматик. Ручицу мењача која се налазила крај волана ставио је онако како му се чинило да ради његов отац. Није смео да погреши и ауто покрене уназад. Успео је, кола су уз трзај кренула напред.

Сад је тек долазило оно најгоре — изаћи на улицу, помешати се са осталим возилима. Нико од возача на путу није могао претпоставити да треба да му се склања са пута, а и како би?

Возио је друмом умирући од страха, готово да није ни дисао. Скот је све више крварио. Више није давао ни знака од себе, био је у несвести. Само да стигнем до болнице пре него што ми брат издахне, мислио је Џеф. А до болнице „Сент Џемс" требало је прећи око десет километара.

На првој кривини Скот је пао на Џефа и готово га поклопио, храбри дечак једва је задржао равнотежу успевши да задржи чврсто волан у рукама. Онда је наишла раскрсница са семафорима, срећом да је у тренутку док су пролазили било зелено светло. Плашећи се да неће стићи на време, Џеф је возио као луд — брзиномер је показивао око сто километара на час. А и да је желео да смањи брзину више није ни могао ни знао.

До болнице су стигли фантастичном брзином. Џеф је, ни сам не зна како, пред крај успео да смањи брзину и заустави кола пред улазом. Готово да још није ни зауставио ауто, а већ је отварао врата и истрчавао напоље — требало је дозвати помоћ што пре.

Лекари су касније, када се Скот већ опоравио, саопштили њиховим родитељима да је младић стигао у последњем тренутку. Да је дошао само неколико минута касније, не би му било спаса, искрварио би.

А Скот је, држећи брата за руку, испричао:

— За дивно чудо нисам осећао никакав бол. Мислио сам само: како ћу глупо да умрем. Сећам се да ме је Џеф вукао до гараже и смештао у кола. Осетио сам и кад је узимао кључеве од кола из мог џепа. Онда више ништа не знам. Само ми је све време пролазило кроз главу да је страшно важно да се не онесвестим. Ипак, без обзира на све напоре, осећао сам да се непрекидно губим. Кад смо већ били надомак болнице, потпуно сам се освестио, али нисам био способан ни реч да проговорим. И даље ме ништа није болело. Онда се сећам неке ужурбаности, гомиле људи у белим мантилима и да сам викао у агонији. А онда — мрак. Следећа ствар била је — мајка која стоји над креветом и гледа ме сузних очију. Знам да је прва ствар коју сам изговорио била:

— Мама, реци Џефу да му поклањам кола. Чим буде добио возачку дозволу!

В. С.

ЧУДАН ЗАКОН

Верујете ли или не у постојање бића са других планета и галаксија — ваша ствар, али да склапате са њима пријатељство то је строго забрањено. Бар је тако у Сједињеним Америчким Државама. Наиме, тамо постоји закон који одређује новчану казну од 30 милиона и годину дана затвора за сваког грађанина који укаже гостопримство бићу из свемира. Овај закон постоји одраније, али о њему је почело да се говори интензивније тек после приказивања филма Стивена Спилберга „Е. Т“. („Ванземаљац“, наш лист је писао о овом симпатичном свемирцу).

Овај, у најмању руку чудан, закон објашњава др Брајан Клифорд, саветник у Пентагону:

— Никад се не зна колико би тај дошљак из васионе био заражен, односно какве би могуће вирусе могао да донесе нама Земљанима. Такав неки вирус на који нисмо отпорни могао би да се прошири фантастичном брзином па постоји претња да се уништи читава људска раса! То је разлог што смо донели овакав закон, људе треба заплашити. Овако, свак би волео да се приближи ракети из васионе и био би одушевљен да баш он први пружи руку дошљаку. Кад би већ дошло до тога да ванземаљац дође, морали бисмо да га ставимо у строг карантин и да над њим извршимо обимна испитивања.

А шта ако би тај „мали зелени“ случајно слетео на територију неке друге државе? На пример у Енглеску. У овој земљи не постоји никакав закон против могућих дошљака. Међутим, седамдесет једногодишњи гроф од Кленкартија, члан Парламента при НЛО истраживачкој групи добро зна како би се понашао да наиђе на свемирца. Овај непоправљиви оптимиста кад су бића са других планета у питању каже да би му (или јој) поставио следећа три питања:

1. Одакле долазите?
2. Какве су намере?
3. Јесте ли за шољу чаја?

Незнанац би, гроф је сасвим сигуран, одговорио следеће:

1. Долазим са планете X, галаксија Y
2. Не плаши ме се
3. Радо бих попио шољу чаја!

Један члан британске владе (није желео да му се забележи име) сматра да би долазак ванземаљца ипак требало пријавити полицији јер би он ушао у земљу илегално и без пасоша! А један службеник Метрополитен полиције додаје да долазак неког бића са планете X, галаксија Y, не би спадао у криминална дела, свемирац би можда могао само да се казни условно, због непоседовања пасоша. Е, ако је и од Енглеза — много је!

Добро, да ипак поверујемо у могућност да се ванземаљац појави у нашој средини. Како бисмо га препознали? Разни људи имају различите теорије о томе како би и каквог хемијског састава могло да буде тело тог свемирца. Међу најзанимљивијим је она која каже да можда негде постоје нека створења која уместо ваздуха удишу песак кроз камене ноздрве! Како би такав свемирац попио шољу чаја и да ли би му пријала?

В. С.

КУЋА СА 509 ВЛАСНИКА

У Хамбургу се налази кућа која заслужује да уђе у Гинисову књигу рекорда. Дотична зграда има равно 509 власника!

Све је почело када је градска управа објавила намеру да због проширења луке сруши читав један кварт у предграђу Морбург. Гневни грађани су се брже-боље организовали како би се одупрли рушењу: одлучили су да покупују све куће које се не налазе у приватном власништву. Свако је уложио по 500 марака (око 13 хиљада динара), а онда су „деоничари“ заједнички куповали зграде. У Морбургу данас има доста зграда са по сто и више власника, али је апсолутни рекордер ипак она у чијој је куповини учествовало 509 акционара.

ПИЈАНО-МЕТАР

Да не би лупали главе како да се владају пошто мало више гуцну, посетиоцима официрског клуба америчке ваздухопловне базе Кесл на располагању стоји „пијанометар“ који им лепо саопшти једну од три могућности: „врати се кући колима“, „иди аутобусом“, „сместа у кревет“.

Тест стаје свега долар, а идеја је потекла од пуковника Ерона Пејџа. „Пијанометар“ — производ „Лаки лабораториз“ из Сен Бернардина — погађате сигурно, у свему личи на чувено „балонче“ којим се контролише проценат алкохола у крви возача, с тим што су на стакленој цевчици са које се читају проценти у овом случају исписана наведена упутства.

Савет „врати се кући колима“ важи до црте која означава 0,5 процената алкохола у крви, „иди аутобусом“ важи за проценат од 0,5 до 10 процената, а „сместа у кревет“ за проценат од 10 до 15.

О. К. РЕЧЕ ТОАЛЕТ ПАПИР

У Јапану су почеле да се продају ролне тоалет папира на којима је одштампано 800 основних енглеских речи. Произвођачи свој потез објашњавају овако: то је њихов скроман допринос припремама студената за пријемне испите на факултете који су у овој земљи изузетно тешки.

ВИДЕО—ТЕСТАМЕНТ

Недавно је у Хамбургу основана заиста необична фирма. Власник и оснивач је тридесет осмогодишњи тв-техничар Удо Шиновски. Рекламна парола новооснованог предузећа гласи: „Оставите својим потомцима симпатичну успомену!“ О чему је реч? О тестаментима снимљеним на видео-касете.

Цена је папрена — 45 хиљада динара — али се стотинак људи већ одазвало на позив да наследнике усрећи видео-тестаментом.

Стандардна сценографија је једноставна, класична: аутор тестамента седи за великим писаћим столом и достојанствено чита своју последњу вољу. Нешто скупља и необавезнија варијанта изгледа овако: у позадини се види тропска плажа док главни јунак, заваљен у лежаљку разапету између две палме, изговара свој текст упућен потомцима. Уз доплату од 450 хиљада клијент, по жељи, своју последњу вољу може да прочита окружен плавим небесима по којима лепршају анђелчићи.

Ни тестаменти нису што су некад били.

ТАМО И КРАЉ ИДЕ ПЕШКЕ

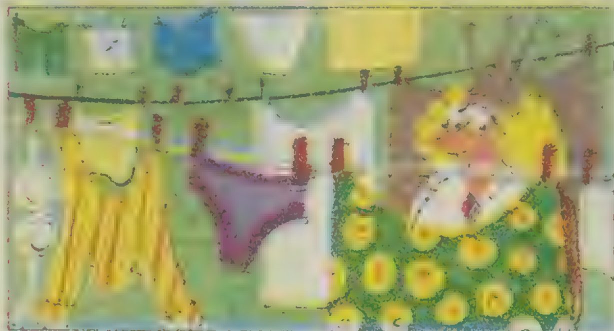
Смејали се ви или не људи који строго воде рачуна да све буде у реду на местима куда ће чланови енглеске краљевске породице проћи брину и о таквим детаљима као што је — да ли ће натпис за WC да се види или не. Тако је „претходница" која је сређивала све за посету краљице мајке Волмер Каслу у енглеској покрајини Кент са ужасом констатовала да се ознака за ову „недоличну" просторију јасно види из хола којим ће она проћи. Одмах су наредили да се овај знак скине и евентуално стави тек после завршетка посете.

Није ово једини пут да су организатори направили толико буке око тоалета. Ознака „мушки", тако су бар мислили поверљиви људи око краљице, била је изразито упадљива на железничкој станици у Хајбриџу у Сомерсету. Изричито су захтевали да се прекрије нечим за време проласка краљице Елизабете и војводе од Единбурга. Краљевски пар задржао се на станици равно три минута!

А када је краљица пре неколико година најавила посету фабрици челика из Корбија, руководиоци су желели да што помпезније обележе њен долазак. Поред црвеног тепиха дугог 180 метара који је прострт од кола па све до просторије у којој је направљена закуска и тоне цвећа, организатори су желели да „ону" просторију претворе у место долично особи тако високог ранга. WC није смео да остане обичан — наручили су клозетску шољу у облику шкољке. Да ли је краљица имала прилике да види ову фантазију, није забележено.

Није само тоалет камен спотицања људи задужених за миран сан краљевске породице. Када је принцеза Маргарита требало да прође пругом до Јужног Јоркшира, претходница је строго забранила да се у то време простире веш дуж пруге да не би кварио утисак (?)

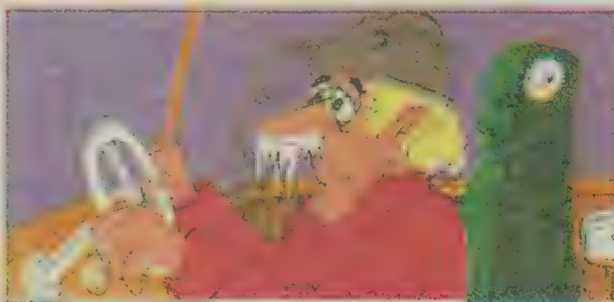
Е ако је и од краљевске породице, много је.

НАЈМАЊИ НА СВЕТУ

Најмањи бицикл на свету дугачак је 14, а висок 10 центиметара. Конструисао га је Швајцарац Рајнхард Фришнехт из Цириха који је, захваљујући овом подвигу, ушао и у Гинисову књигу рекорда. Рајнхард је, иначе, по занимању кловн-акробата па је вожњу на најмањем бициклу на свету уврстио у свој програм.

ПРЕСТАНИ ДА ДРЕМАШ

„Престани да дремаш" — тако ће се можда назвати нови проналазак Јапанаца. Справицу опремљену једноставним термоелементом која се, као повез, ставља на возачеву главу, сам возач укључује пре поласка на вожњу у рупу у коју се обично увлачи упаљач за цигарете у колима одакле сва добија погон и хлади му главу чим се појави опасност да заспи. Препорука да се вози „хладне главе" оваплотила се најбоље, изгледа, у овој справи која само после једног укључења може да хлади главу свог власника читавих 24 часа и тако га одржава будним.

ЗА УСПОМЕНУ

Један гост у „Плаца" хотелу у Хамбургу затражио од портира да му набави већу картонску кутију. Портир се потрудио да му хитно удовољи јер је девиза овог хотела — као и многих других — учинити све да гост буде задовољан. Када је исти гост мало касније позвао портира да му однесе ствари до таксија, овај је снео и картонску кутију. Била је доста тешка, али није било његово да размишља због чега. Тек се касније испоставило да је цењени гост из собе изнео ни мање ни више него — телевизор у боји. Понео га човек својој кући као сувенир.

Случај хамбуршког госта није усамљен, и други гости знају да се „послуже" стварима из собе и заједно са пртљагом понесу их својој кући. Тако је у једном хотелу у Минхену гост однео из собе — тепихе! Људи из управе хотела, посебно оних који су распрострањени по целом свету („Хилтон", „Интерконтинентал") не праве питање ако нешто из собе нестане. Они то чак и не сматрају за крађу већ као игру и, разуме се, рекламу. Ипак, труде се да случајеве као што је овај са телевизором или са теписима спрече, уколико их примете на време. А како то постижу? Док гост плаћа рачуне на рецепцији, хотелски детектив одлази до собе и проверава да ли су бар оне веће ствари на броју. Како нису приметили да нема телевизора, остаће тајна.

СНАЛАЖЉИВИ ВОЗАЧ

Тим Киз из Солт Лејк Ситија у Јутаху није допустио да га обузме паника када су, усред уобичајене послеподневне саобраћајне гужве, кола одједном почела да му се пуне густим димом. Чим је у близини угледао сервис за прање кола, сјурио се у њега, спустио сва стакла на свом „плимуту" из 1967. године и стао на траку. Моћни шмркови угасили су ватру, али је вода прилично оштетила унутрашњост кола.

ПРОСИДБА ИЗ АВИОНА

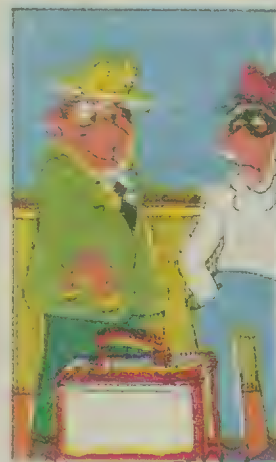
Брус Томсон из Сан Франциска изабрао је ако не баш много маштовит, оно бар необичан начин да запроси вољену девојку. Изнајмио је мали спортски авион који је 35 минута вукао за собом транспарент на коме је писало: „Кетлин, хоћеш ли да се удаш за мене?" Шта је рекла Кетлин? Па, „да". Заљубљеног Бруса је просидба из авиона коштала 185 долара (око 11655 динара).

НЕ ДИРАЈ ТАШНУ!

Лоповски занат је из дана у дан све компликованији и опаснији. Једна фирма из Дирфилда у Флориди избацила је, рецимо, недавно на тржиште суперсигурну ташну за пословне људе која на покушај да је отму одговара ударом од 4000 волти.

У ташну је уграђен радио-пријемник који се налази на фреквенци џепног одашиљача који са собом носи власник. Чим се ташна удаљи за више од 4,5 метра од џепног одашиљача, односно у оном тренутку када је подигне неко ко при себи нема одашиљач, чује се заглушујући аларм. Тачно петнаест секунди касније ташна емитује оних 4000 волти и та „шок терапија" се затим понавља свака два минута.

Аларм се активира и на сваки јачи трзај као и у случају да неко насилно покуша да отвори ташну. Колико су произвођачи сигурни у своју суперсигурну ташну говори и податак да при куповини власник добија и полису осигурања од 10 милиона долара!

Други светски рат

ПОБЕДИТИ ИЛИ ПРОПАСТИ

С ТОМ НАМЕРОМ ИСПЛОВИО ЈЕ ИЗ ЈАПАНСКЕ ЛУКЕ КУРЕ НАЈВЕЋИ РАТНИ БРОД НА СВЕТУ „ЈАМАТО". УСКОРО СУ МУ СЕ ПРИДРУЖИЛИ ЛАКА КРСТАРИЦА И ОСАМ РАЗАРАЧА.

Јапански адмирал Тојода седео је замишљен у кабинету. Осећао је горчину у души. „Како смо пре четири године полетно ушли у рат против Американаца. Ослонили смо се на своју, а заборавили противникову снагу. Имали смо војску, авионе, бродове. Сада, после четири године, много је војника изгубљено, мало авиона остало, способно је још само неколико ратних бродова".

Вест да се америчка флота и десантне трупе крећу према Окинави није га изненадила, али га је разгневила одлука војних стратега да му ускрате нафту. Звао их је телефоном, ишао лично на разговор. Окинава је надомак Јапана, ако Американци освоје то острво — готово је. Радило се о часовима. Као и осталима, и њему је било јасно да се јапанска империја руши, да много чега нема, да нафта сада има цену блага, али нафта... потребна је остатку флоте, нека крене у сусрет непријатељу.

Војни стратези су сматрали да је корисније дати преостало гориво авионима којима се пилоти самоубице обрушавају на америчке бродове. После дужег колебања ипак су одобрили Тојоди две и по хиљаде тона нафте.

Правац — Окинава

Даље се све одвијало великом брзином.

Бојни брод „Јамато" налазио се у луци Куре очекујући оправку мањих оштећења. Неочекивано, око осам часова изјутра посада је обавештена преко звуч[illegible]

— Започните припреме за испловљавање!

Био је 1. април 1945. Тачно у десет часова „Јамато" се отиснуо на море. Правац: југ, Окинава. Бродом је заповедао Кошаку Арига. У удобној просторији на командном мосту налазили су се заповедник ескадре вицеадмирал Ито Сеићи и начелник штаба контраадмирал Моришита. Ескадра је тек требало да се формира: одређено је да се „Јамату" уз пут придруже лака крстарица „Јахаги" и осам великих разарача.

Можда цела прича и не би заслужила пажњу новинских ступаца да „Јамато" није био највећи ратни брод икад изграђен на свету. Поринут у море неколико недеља после почетка рата на Пацифику био је у правом смислу речи гросија. Величином је надмашивао тада два највећа носача авиона „Саратогу" и „Лексингтон" — заједно! Сваки је имао за носивост од 33 хиљаде тона, а „Јамато" читавих 73 хиљаде? Но, то није све: највећи калибатор топова ратних флота у свету досезао је 406 mm — „Јамато" је имао и девет топова калибра 460 mm! Брод је опслуживало око три хиљаде чланова посаде. Американцима је задавао силне проблеме. Покушавали су на сваки начин да га изненаде и потопе, али им то никако није полазило за руком. Појављивао се као авет и као авет нестајао остављајући иза себе покор.

Осам разарача који су се придружили „Јамату" изграђивани су и примењивани у рату на Пацифику као велики тип разарача. Имали су добро обучену посаду и изузетно јако наоружање: по шест топова у кулама и девет торпедних цеви.

Лака крстарица „Јахаги" је била вредна пажње, али не и крупан залогај за америчку флоту, разарачи су имали предност због окретности и веће брзине.

Гориво које је адмирал Тојода добио а ескадра укрцала било је довољно за пловидбу до Окинаве, али не и за повратак. Закључак је био јасан — ескадра је ишла да победи или пропадне! На то је упућивао и податак да су бродови носили максималну количину муниције.

Истог дана када је „Јамато" испловио из луке Куре, Американци су почели искрцавање на Окинави. До вечери су заузели два аеродрома. Наступио је снажан противудар Јапанаца. На небу су се појавили и њихови авиони са пилотима самоубицама, камиказема. Долетали су у ројевима као осице и заривали у америчке бродове. Низали су се призори ужаса. Чинило се да подрхтавају и небо и земља. За неколико дана Јапанци су изгубили око четири хиљаде авиона! Отпор је малаксавао, али још су далеко били од предаје.

Ескадра је примећена

Док су се на Окинави водиле огорчене борбе, „Јамато" је журио у помоћ. Вицеадмирал Сеићи, контраадмирал Моришита и заповедник бојног брода Арига напуштали су командни мост само увече.

колико да ухвате који час сна. Боре на њиховом челу говориле су све: није било дилеме — предстојећа битка је бити или не бити за Окинаву, а тиме и за Јапан. Знали су да их очекује десетоструко јача америчка флота и још већа опасност — авиони!

И поред тога што је ескадра настојала да плови неопажена, један амерички бомбардер ју је приметио. Бацио је бомбу и одлетео.

— Од сада ће нас непријатељ држати на оку! — констатовао је вицеадмирал Сеићи.

Био је у праву. Јапанску ескадру запазила је и америчка подморница и прва о томе обавестила штаб на Окинави.

Следећег дана на „Јамату“ је примљена шифрована радио-порука: због тога што су амерички ловци сачекивали камиказе у ваздуху и обарали их, ескадра добија задатак да се изложи нападима непријатељских авиона и тако ослободи пут пилотима самоубицама. То је значило жртвовање „Јамата“ и бродова у пратњи. Једину наду представљала је победа. Веровати у тако нешто било је крајње наивно.

У зору 7. априла на „Јамату“ је ухваћена непријатељска порука у којој се наводи курс и брзина јапанске ескадре. Американци су из часа у час пратили њено кретање.

У 12,20 из облака је изронила густа формација од 100 америчких авиона. Ловци су се распршили у мање групе, начинили неколико кругова изнад ескадре и као јастребови устремили на жртву. Дочекала их је ураганска ватра из тридесетак противавионских топова и више од 150 митраљеза.

Остали су крв и уље

Док је једна група авиона решетала мецима палубе и бацала бомбе, друга је испуштала торпеда. Бродови су подрхтавали од експлозија и вибрација изазваних детонацијама. Погођен торпедом, разарач „Хамаказе“ потонуо је за мање од минуте.

На „Јамату“ су очајнички покушавали да пловидбом у цик-цак линији избегну торпеда која су за собом остављала змијолики траг. Ипак, у 12,45 брод је добио први погодак. Затим су се три бомбе сручиле на прамац. За челичног дива то још није било ништа. Срећом по њега, авиони су се повукли.

Готово на свим бродовима владао је крш и лом. Гашени су пожари и чињени надљудски напори да се уклоне одваљени делови, нарочито у близини топова. Радарска соба на „Јамату“ потпуно је разорена. Исту судбину доживела је и кула за управљање ватром.

Други талас америчких авиона наишао је брзо, после пола часа. Формација није била мања од претходне. Јапанци су били очајни: „Јаматова“ ударна снага сада није вредела ни паре. Метални колос је грађен за борбу с бродовима, а не авионима. Трудио се да врлудањем избегне смртоносан ударац бомби и торпеда и то је доста успешно чинио, али су га ипак сустигла три торпеда. Застао је, пропео се, а онда наставио даље. Био је то само привид. Торпеда су га озбиљно начела. Своје су чиниле и бомбе: пљуштале су по палуби, топовима. Брод је био сав у диму и пламену. И поред тога, грабио је даље. Мртви и рањени лежали су на све стране.

Трећи талас довео је изнад јапанске ескадре још више авиона. Неколико километара од „Јамата“ лака крстарица „Јахаги“ стајала је као укопана — претходни напад непријатеља однео јој је у комаде стројарницу. У новом нападу била је идеална мета. Глатко је добила неколико торпеда и сместа потонула повукавши на дно готово целу посаду!

Разарачи су се жилаво носили. Обарали су непријатељске авионе, али то је била слаба накнада за сопствене губитке. Један по један разарач нестајао је у диму и пламену.

На „Јамату“ је владао пакао. Челични див се није дао. Нових пет торпеда ранили су га на смрт. Почео је да се нагиње. Требало је хитно исправити брод. Једини начин био је да се у стројарницу неоштећене стране пумпањем убаци вода. Око стотину људи који су се ту затекли немилосрдно су потопљени!

Практично, цео брод је горео, али и даље пловио. Изгледало је да је непотопив.

Иза трећег је наишао четврти талас авиона. Поново заглушујућа бука од рада мотора, експлозија и вибрација. На „Јамату“ више није била исправна ниједна топовска кула. Отпор је пружао само постојањем. Сустигла су га још два торпеда. Десет торпеда укупно — премного је! Успорио је и нагнуо за читавих 35 степени. Више није било спаса. Командант брода наредио је да преостали морнари скачу у море.

Амерички пилоти престали су са комадањем. Дозволили су да „Јамато“ достојанствено оконча, онако како приличи сваком броду. Али чак и кад се море склопило над њим јавио се: из дубине океана зачула се потмула детонација — експлодирала је муниција у магацинима.

Све што је остало на површини били су крв и уље.

М. Тодоровић

МИКРОБИ НА МАРСУ

На Марсу, колико се зна, не постоје никакви облици живота. Око њега данас кружи неколико васионских летелица, међу којима и две орбиталне станице „Викинг“ (такозвани орбитери). Распад и сурвавање неког од ових робота на површину Марса у првој четвртини наредног века могло би да „населили“ планету земаљским микроорганизмима. На тај начин међупланетски „слепи путници“ постаће, можда, прве форме живота на Марсу.

Сурова марсовска клима не отклања све могућности да орбиталне летелице загаде „црвену планету“. Данас постоји један међународни договор којим се Марс држи у карантину до 2018. године. Америчка агенција НАСА је, у складу са договором, установила строга ограничења за висину орбита на којима летелице „Викинг“ обилазе планету. Модули „Викинга“ који су се спустили на површину (такозвани лендери) подвргнути су још пре лансирања процесу стерилизације. Поступак, због високе цене и релативно малог ризика, није примењен на орбитере.

Страх од загађивања није само академски. Извесни микроорганизми преживели су на Месецу, где су услови још суровији него на Марсу. У једном техничком извештају агенције НАСА закључује се да је земаљски микроб окарактерисан као „чест, нормалан и безазлен становник дисајног система“ омашком донет на Месец на аутоматској летелици „Сервејер-3“ и преживео од априла 1967, кад се она спустила, до новембра 1969. кад је посада „Аполо-12“ покупила опрему летелице. По повратку на Земљу, комад изолационе пене са телевизијске камере „Сервејера-3“ смештен је у средину која подстиче раст живих организама, а после четири дана појавила се колонија стрептокока.

Два орбитера „Викинг“ ће приликом уласка у Марсову атмосферу бити изложена снажном загревању услед трења. Температура, међутим, неће достићи такву висину да се стерилизује унутрашњост сваког дела летелице. Микроби који успеју да преживе мораће потом да се суоче са жестоком хладноћом на површини планете, екстремном сувоћом, ниским атмосферским притиском и погубним ултраљубичастим зрачењем. Ипак, јак удар у површину може да забије делове „Викинга“ у плитки слој трајног мраза, чиме би се микроби привремено заштитили од ових дејстава. Треба имати у виду да су орбитери прилично крхки пошто су грађени за нулту силу теже, те не могу да продру дубоко у тло.

Чак и кад би преживели на марсовској клими, микроорганизми би морали да се суоче са новим проблемом — глађу. Пошто на Марсу, како изгледа, нема органских материјала, микроби не би имали шта да једу, изузев ако су фотосинтетички.

Могу ли земаљски микроорганизми ипак да опстану у тако негостољубивој средини? Могу извесно време, али без шанси да се размножавају. Један научник указује на занимљиву могућност да се после неколико хиљада година услови на Марсу промене и створи средина погодна за пребиолошку активност, па да тада дезоксирибонуклеинска киселина (ДНК) из тих раних микробиолошких „слепих путника“ одигра значајну улогу у наставку живота. Много је, с друге стране, вероватније да ће Марс у то време већ бити пун живота — али земаљског, пошто ће људи до тада по свој прилици потпуно населити „црвену планету“.

Пошто је сигурно да на орбитерима „Викинг“, као и на „Маринеру-9“ и совјетским аутоматским станицама „Марс“ који уопште нису стерилизовани пре лансирања, постоје микроскопски организми, сва је прилика да ће прве праве досељенике на Марсу дочекати мали смрзнути пионири — микроби.

Е. Ј.

3 ЧУДАЦИ НА ЕНГЛЕСКИ НАЧИН

САМО БЕЗ ТИТУЛЕ, МОЛИМ!

Пошто се тукао у два двобоја, оженио Циганком и био рањен у америчком рату за независност, Џорџ Хенгер (1751-1824) се у двадесет другој години повукао из војске и посветио пићу, коњским тркама, коцки и женама. Убрзо је, што никог није изненадило, постао нераздвојни друг у теревенкама енглеског престолонаследника принца од Велса. И Хенгер је као и принц терао моду и први у Енглеској понео је капут од сатена.

Осим половине војне пензије, која није покривала ни рачуне његовог кројача, Хенгер је имао још два извора прихода: зеленаше који су позајмљивали новац уз огромне камате и коцку. Кладио се на све и свашта и једном је уложио новац у трку на десет миља (око шеснаест километара) између двадесет гусака и двадесет ћурки изгубивши позамашну суму од пет стотина фунти кад су ћурке испале из такмичења после свега три миље.

Године 1798, пошто је проживео петнаест лудих година далеко изнад својих материјалних могућности, Хенгер се нашао у дужничком затвору. Ту је отчамио осамнаест месеци и то, за разлику од дужника из високог друштва којима би богати пријатељи омогућавали да сачувају стил плаћајући им приватне ћелије, међу правим јадницима у ужасним условима заједничких пренасељених просторија. Хенгер је касније објавио веома речиту осуду затворских услова који човеку кидају душу.

Када се, најзад, домогао слободе захваљујући пријатељима који су исплатили све његове дугове, овај стуб крем друштва енглеске престонице одмах је започео нову каријеру — постао је трговац угљем. Високо друштво било је шокирано и пријатељи су се сместа понудили да му нађу прихватљивији бизнис. Хенгер је, далеко од помисли да у његовом новом занимању има ичег понижавајућег, одбио и дивно се забављао јавно скрећући пажњу помодним пријатељима на своје промењене животне прилике док су сви у крајњој забуни црвенели и бледели.

Џорџ Хенгер је успешно трговао угљем пуних четрнаест година не бирајући муштерије. Тад му је, 1814, умро старији брат и он је наследио породична имања и титулу барона Коулрејна. Како је искрено презирао наследне титуле, Хенгер је сваког ко би га ословио његовом исправљао говорећи: „Само Џорџ Хенгер, ако немате ништа против". Овакав необичан став дефинитивно је учинио крај његовим срдачним везама са старим другом из разуздане младости сада већ краљем Џорџом IV.

Уметник J. Т. Смит био је очевидац сцене која се у Улици Портланд у Лондону одиграла између Хенгера, непосредно пошто је силом прилика постао барон, и старице која је продавала јабуке. Барон Коулрејн је приметио да старица склања робу са тезге, да би отишла на традиционални чај и мало се одморила и рекао јој је: „Оставите све ту, мајко, ја ћу пазити на трговину док се не вратите". Смит се сакрио и посматрао како Хенгер *продаје* јабуке пролазницима. Кад се жена вратила, Хенгер јој је пружио новац уз речи: „Пазарио сам за вас три и по пенија. Како сте се провели и да ли је и ваша ћерка Ненси била с вама на чају?"

У то време Хенгер је био већ прилично познат и то не по славним подвизима из младости, нити по необичним идејама и начину живота већ захваљујући својој много читаној аутобиографији под насловом: „Живот, авантуре и мишљења пуковника Џорџа Хенгера". У овој књизи он женама даје низ корисних савета. Тако, на пример, инсистира да даме саме у међусобним двобојима решавају питања части уместо да у то уплићу мушкарце. Затим им препоручује да, кад одлуче да побегну од мужа, напусте кућу кроз прозор, а не кроз врата"... што ће импресионирати вашег драгана и учврстити његово поштовање према вашој храбрости, снажној личности и духовитости". Он, даље, подржава моду широких хаљина „које су душу дале да младе даме сакрију велики стомак и да лопови склоне робу украдену у радњи." Поред осталог, Хенгер се залаже за опорезивање свих Шкотланђана који проведу више од шест месеци годишње јужно од границе Шкотске.

Припрема:
Б. Дожић

ЗАБОРАВИО ДА ПОДИГНЕ ПРЕМИЈУ

Токио је један од најсигурнијих градова, пролазнике нико без разлога не напада, а изгубљене ствари, макар то биле и милијарде у новцу, предају се у полицији или их заборавни могу наћи на месту на коме су их оставили и после неколико дана — ако се, наравно, сете. Јапанске државне железнице саопштиле су недавно да је у њиховим возовима остављен чак један дијамант вредан 100 милиона јена (250 старих милијарди), новац у укупној вредности од неких три милиона јена гомила других вредних ствари, торби и кофера пуних одеће, а о недочитаним књигама, мантилима и кишобранима да се не говори. Највише ипак чуди заборавност Јапанаца када су у питању њихови преци. У земљи у којој умрли чланови породице уживају поштовање неке врсте кућних богова, за њих се праве посебни олтари којима се сваког дана њихови потомци клањају и приноси им се прво јело скувано тога дана и обавезна здела скуваног пиринча, у тој земљи заборављено је током прошле године чак десет урни са пепелом тек умрлих људи.

Ако се заборавност више може приписати журби поспаних или зачитаних путника да на време изађу из воза, теже је објаснити заборавност јапанских играча на лутрији. Иако постоје различити начини клађења и коцкања, најпопуларнија међу свим слојевима становништва је лутрија „такаракуђи" чији лозови могу да донесу и стотине милиона или чак аутомобил „форд мустанг" као награду. А службеници банке „Даи ићи кангјо", који организују ову лутрију, са забринутошћу саопштавају да је све више оних који добијају на лоз а не дођу да подигну награду.

Лутрија „такаракуђи" има неколико извлачења у којима може да учествује исти лоз, па када се једном човеку накупи много лозова тешко може да контролише сва накнадна извлачења — то може да буде једно од објашњења заборавности, али су оне ипак чудне. Недавно је главни јунак штампе и телевизије постао један грађанин који је пред поноћ кад истиче важност једног његовог лоза сазнао да му тај лоз доноси главни згодитак до сто милиона. Успаничени човек почео је да зове функционере банке чија је имена знао из новина и телефоне нашао у именику, али му се у глуво доба нико није јављао. Онда се досетио и отрчао у полицијску станицу где су му написали потврду да је током тог дана, који само што није прошао, био свестан да је добитник и да је „само због неподесног радног времена банке" био у немогућности да добитак наплати.

Сутрадан му је у банци, уз потврду, добитак исплаћен. Службеници банке су изјавили да више воле да добитке исплаћују него да им клијенти постану толико заборавни да на крају почну да заборављају да лозове уопште купе.

ВЕШТИНА И СТРПЉЕЊЕ МОГУ ВАМ ДОНЕТИ ВРЕДНЕ НАГРАДЕ

САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ

„Политикин забавник", „Југопластика" из Сплита и „Механотехника" из Изоле позивају читаоце „Политикиног забавника" да се укључе у наградну игру „САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ".

Очекују вас 333 лепе награде!

ВАШ ЗАДАТАК је да пажљиво спојите исечке који припадају истој слици — три исечка чине једну. Тако спојене треба да их налепите на већој страни дописнице (површина све три састављене слике одговара величини дописнице). Исечке можете залепити обичним лепком или селотејпом. На другој страни читко испишите своју адресу са поштанским бројем и пошаљите најкасније до 15. марта 1983. године на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124, са назнаком — „Стари бродови".

Игра „Саставите старе бродове" стигла је до краја. У овом броју објављујемо последњи део задатка који са претходна два чини целину. Сада имате укупно **девет** исечака који су делови слика три стара брода.

333 НАГРАДЕ

ПРВА НАГРАДА — КОЛОР ТЕЛЕВИЗОР

ДРУГА НАГРАДА — МОПЕД „АУТОМАТИК 3"

и још
3 бицикла са десет брзина,
3 гумена чамца са веслима и пумпом, поклон „Југопластике" из Сплита,
5 транзистора,
5 грамофона,
25 разних играчака, поклон „Механотехнике" из Изоле,
50 вредних дела југословенских и светских писаца,
30 мајица са знаком „Политикиног забавника"
и 210 ЛП плоча забавне и рок музике.

Сви који пошаљу тачне одговоре учествују у извлачењу награда.

Резултати игре биће објављени у „Политикином забавнику" број 1634 од 22. априла 1983. године.

Друкчији него на

Петнаестог новембра 1926. „Политика“ је донела вест чији је наслов штампан крупним словима: „ДОЛАЗАК Г. Р. ТАГОРЕ“. Боравак славног песника и мислиоца изазвао је велико интересовање и то не само међу љубитељима његовог књижевног дела: Београђанима је стари Индијац изгледао као свезнајући мудрац.

Рабиндранат Тагора у време кад је посетио нашу земљу.

„Синоћним брзим возом из Загреба, у 9,45 минута, допутовао је у Београд Рабиндранат Тагора. Великог индијског песника сачекао је на станичном перону, и одушевљено поздравио, велики број Београђана. Г. Тагора је одмах по изласку из свог вагона поздрављен одушевљеним поклицима: „Живео Тагора!“, извештава непотписани „Политикин“ новинар.

Шездесет петогодишњи нобеловац, који је ово признање добио 1913. године, није Београђанима био занимљив само по својим често превођеним и радо читаним песмама. Сви који су похрлили на железничку станицу желели су да виде како изгледа славни песник. А он је заиста био врло интересантна појава.

Ретко који песник је изгледао тако „песнички“ као Тагора. Дугачка, сребрнастоседа коса, брада и бркови прекривали су тамнопуто увек мирно лице са којег су сијале црне, умне очи испод тешких обрва. Обучен у тамну мантију, достојанствених покрета и тихог, одмереног гласа, Тагора је Београђанима изгледао као оличење старог свезнајућег мудраца.

Лице у сребру

Мало је који писац, а долазили су из свих крајева света, дочекан тако топло и с љубављу као индијски бард. Судећи по новинама из тог времена његов долазак и у нашу земљу био је прави догађај.

„Кроз густо збијене редове окупљених Београђана“, извештава „Политика“, „једва је пришла г. Тагори г-ђа Велмар Јанковић и предала му, у име Удружења „Цвијета Зузорић“, леп букет цвећа. Господин Тагора се захвалио госпођи и опкољен густом масом својих обожавалаца пошао ка станичном излазу. На путу се задржао, окренуо својим пратиоцима и рекао: „Захваљујем на дочеку, верујући да ће и боравак у вашој средини оставити на мене исто тако пријатан утисак као и овај дочек.“

„После тога“, наставља се у вести, „г. Тагора је изишао из станице и сео у ауто који је са тешком муком успео да крене кроз густе редове света који је још увек одушевљено клицао великом индијском песнику“.

Потпис за новинаре: горе на матерњем, бенгалском језику, а доле на енглеском.

И следећег дана новине на видном месту доносе написе о боравку Рабиндраната Тагоре у Београду и конференцији за штампу коју је славни нобеловац одржао у хотелу „Палас“ где је одсео.

Интервју у „Паласу“

„Политика“ на готово целој петој страни 16. новембра 1926. године доноси интервју са Тагором потписаним само са „М“. Из овог разговора уочљиво је да су мир и лиричност које је песник ширио око себе донекле понели и штуро потписаног новинара:

„У малом салону свог скромног стана на четвртом спрату хотела „Палас“ седео је завањен у фотељи велики песник Истока. Говорио је мојим колегама, који су већ раније дошли, меким нежним гласом. У црној сутани индијској, седих власи, седе браде, осветљен сунчаном зраком занео се у песничку причу о музици језика. Тихо, као да никога не узнемири, одговарао је на питања. Погледа управљеног тамо негде у даљину, очију више затворених, разлагао је своје погледе и закључке о литератури Запада и о религијама Истока. И дуго, занет у своје литерарно излагање остао је Рабиндранат Тагора са новинарима који су слушали и бележили његове речи“.

С левом руком на грудима

— Какве су ваше импресије о нашој земљи? — гласило је прво питање.

— Нисам дуго међу вама, али већ могу слободно да вам изнесем своје прве импресије. Ви сте овде сасвим друкчији него људи

ШКОЛА »ВИШВА—БХАРАТИ«

Тагора је пореклом из познате бенгалске породице која је дала многе истакнуте политичаре и уметнике. Примивши у детињству елементе старе индијске и нове европске културе и уметности, почео је да пише врло рано да би већ као деветнаестогодишњак објавио прву књигу песама „Отеловљење ума“. За свог дугог живота, а живео је осамдесет година, окушао се у готово свим областима писања, објављујући политичке чланке, филозофске расправе, прогласе за мир, педагошка упутства, драме, романе, и новеле. Много је путовао, проповедајући свуда мир и разумевање међу људима. Познат и поштован у целом свету, и као писац и као личност, добија 1913. године Нобелову награду за књижевност. Нарочито је познат по лирским песмама, писаним на бенгали језику, прожетим свеопштом љубави, спокојством и мистичним јединством човека и свемира. Његово обимно и увек свеже дело сматра се једним од најзначајнијих књижевних појава у овом веку. Код нас је познат већ од 1913. године.

На свом имању у Шантиникетану код Болпура основао је високу школу за етичко васпитање „Вишва-Бхарати“, која је касније прерасла у универзитет. Главна дела: лирика Златни чамац, Градинар, Жртва, Лепота, Гитанџали, драме Краљ и краљица, Краљ, Водопад, проза, Бродолом, Дом и свет, Животна сећања.

Западу

на Западу... — одговорио је Тагора.

Југословенска секција „Пен-клуба, удружења песника, есејиста и романсијера, приредила је „у част великог индијског песника г. Рабиндраната Тагоре ручак".

„Тачно у један сат", детаљно извештава „Политика", „појавио се г. Тагора, праћен својим секретаром и његовом госпођом. Г. Тагора, у црној мантији, са сребрном дугом косом и лелујавом брадом, са класичним светитељским ликом, који осветљавају велике, паметне, дубоке и проницљиве очи био је срдачно поздрављен од присутних које му је појединачно представио секретар „Пен-клуба" г. Александар Видаковић. На г. Тагори видело се да су му пријатне топле симпатије са којима је дочекан и он се са свима руковао, притискајући левом руком на своје груди. Живописна народна индијска туника, боје перунике, коју је носила госпођа Тагориног секретара, са старинским златним накитима, побудила је такође живо интересовање.

Ректор Универзитета г. Павле Поповић поздравио је г. Тагору кратким енглеским говором и пожелео му добродошлицу. Г. Тагора је благодарио „Пен-клубу" на гостољубивом дочеку и изразио своје задовољство што му је дао прилику да дође у контакт са представницима наше књижевности и да изнесе један део својих идеја и посматрања пред престоничку публику. Његових неколико реченица које је изговарао, гледајући преда се, одмереним гласом и скандирајући, биле су саслушане са највећом пажњом и у најдубљој тишини. На крају је г. Тагора поздрављен бурним „живео".

Наравно, долазак познатог писца у Београд био је прилика да ревносни новинари забележе и понеки детаљ који је и те како занимао читалачку публику. То није пропустио ни (непотписани) „Политикин" репортер:

„После ручка, фотографисања и молбе за аутограме које је г. Тагора са блаженом стрпљивошћу не енглеском и индијском језику стављао на подношене јеловнике. Г. Тагору су нарочито тронули један дечко и једна девојчица који су дошли да пољубе руку индијском песнику".

Тагора је у Београд допутовао из Загреба. Те године писац, један од најпревођенијих на свету, обишао је Америку, Европу и Азију да би се, на крају, вратио у своју постојбину Индију коју је толико волео и чију је мудрост и склоност ка песништву пронео широм света. Али, Тагору су за наше поднебље везивала и лична, врло блиска пријатељства.

Пријатељица из Новог Сада

Познато је да је песник био у личној преписци са Давидом С. Пијаде, братом Моше Пијаде. Давид је био ревностан преводилац Тагориних дела, а нарочито је на гласу његов препев „Градинара, чувене књиге љубавних песама у прози које су омиљене и данашњим младим генерацијама.

Тагора је са својом пратњом на кратко отпутовао из Београда у Нови Сад да посети своју пријатељицу Љубицу Димовић с којом се још раније упознао у Бечу.

Љубица Димовић се и сама бавила књижевношћу, а била је и изврстан знаалац класичне музике. Пошто је преводила Тагорине стихове и предавање v Матици српској (садашњој робној кући „Узор") где је песник говорио окупљеним Новосађанима. Димовићева је госта позвала у свој стан. Ту је Тагора разгледао њену богату библиотеку, а затим присуствовао концерту који је приређен њему у част, после чега се вратио у Београд. (Љубицу Димовић су 1942, годину дана после Тагорине смрти, стрељали окупатори).

По повратку у Београд, творац „Градинара" одржао је на Коларчевом народном универзитету предавање „Значење уметности", а затим је одушевљеној публици читао своје стихове. Ово предавање исте године објављено је у „Српском књижевном гласнику" у коме је само годину дана раније књижевница Исидора Секулић писала о Тагориној поезији.

После Београда, песник је посетио Софију, Солун и Цариград, говорећи свуда своје песме и залажући се за мир међу свим људима света. А дуго после његовог боравка у нашем главном граду, живо се разговарало у културним круговима и љубитељима њиховог књижевног дела о несвакидашњој личности Рабиндраната Тагоре.

И. Лончар

ВЕЛИКИ СТРАХ

СКОЧИЋУ ПА ШТА БУДЕ!

Ухватила ме паника: до велике скакаонице остало је још само стотинак метара, а сваки покушај да се зауставим узалудан је!

Десило се то јануара прошле године кад сам с друговима ишао на зимовање. Пред полазак на Златибор наставници су нам обећали да ћемо се сваког дана скијати што нас је обрадовало јер смо хтели осталима да „покажемо" шта знамо.

У соби сам био са Зораном и Златком. Кроз прозор смо гледали скијаше како лете низ падину, а недалеко од њих била је стаза за скокове, мала за почетнике висока пет метара, а до ње друга за оне искусније. Једва смо дочекали да и ми станемо на скије. Инструктор нам је најпре објаснио шта смемо а шта не, докле можемо да се удаљавамо, а онда нас поделио у две групе — за скокове и слободно спуштање и слалом. Нас тројица смо се одлучили за скокове. Наравно, морали смо на скакаоницу за почетнике.

Биле су то нове скакаонице, усред шуме, доста неприступачне, па нас је инструктор повео да нам детаљно покаже прилазну стазу. У ствари, сад смо схватили да је стартна стаза једна, да се после триста метара рачва у леву која води до мале и десну до велике од двадесетак метара. Скијаши су се спуштали заједно до „раскрснице", а онда је свако настављао својом стазом.

Нисмо били вешти у скоковима па је први дан прошао у учењу. Негде иза подне ручали смо с апетитом. Препричавало се како је ко скијао, ко је имао најбољи скок. Ћутао сам дивећи се онима који су изводили скокове на великој скакаоници и замишљао како ћу и ја једног дана успешно скакати, али то је за сада било неостварљиво. Са суседног стола неко је добацио:

— Шта мислите шта би остало од нас да се спустимо великом скакаоницом?

Сви смо се насмејали. То је немогуће! Та за нас је успех да савладамо и малу. Управо то обећао нам је инструктор за сутра.

Целе ноћи трајало је невреме које се тек пред зору стишало. После доручка заједно с инструктором отишли смо на старт и чекали одобрење да се спустимо. На нашу жалост, а инструктору на невољу и страх, стаза се преконоћ заледила. И најмања грешка, упозорио нас је, значи пад.

Био сам трећи у групи и кад је на мене дошао ред кренуо сам без двоумљења и страха. Већ при старту добио сам велико убрзање и није прошло ни пет-шест секунди а већ сам видео „раскрсницу" пред собом. Требало је да окренем лево али сам се уплашио да начиним било какав покрет и тако појурио у погрешном правцу, према великој скакаоници. Одједном ме је ухватио паничан страх, почео је да ме облива хладан зној. До скакаонице је остало још стотинак метара а ја не смем и не умем да закочим.

Што сам се више ближио ивици страх је бивао све већи. „Готово је!" — стално сам понављао у себи. Знао сам да ми нема другог спаса — одлучио сам се на скок, па шта буде. У следећем тренутку осетио сам да летим. Био сам згрчен и страх је био још већи јер сам непрекидно гледао у земљу, од подножја ме је делило тридесетак метара. Падајући брзо сам у себи понављао: „Готово, све је готово". Нисам ни завршио реченицу кад сам осетио да ми се навлачи црно пред очима.

Кад сам се освестио, прво што сам угледао био је бели строп амбуланте. Око мене су били другови и лекар. Углас су говорили: „Све се добро свршило, не бој се". Сломио сам руку и ногу, али могло је да буде много горе. Окренуо сам се друговима и прво што сам рекао било је:

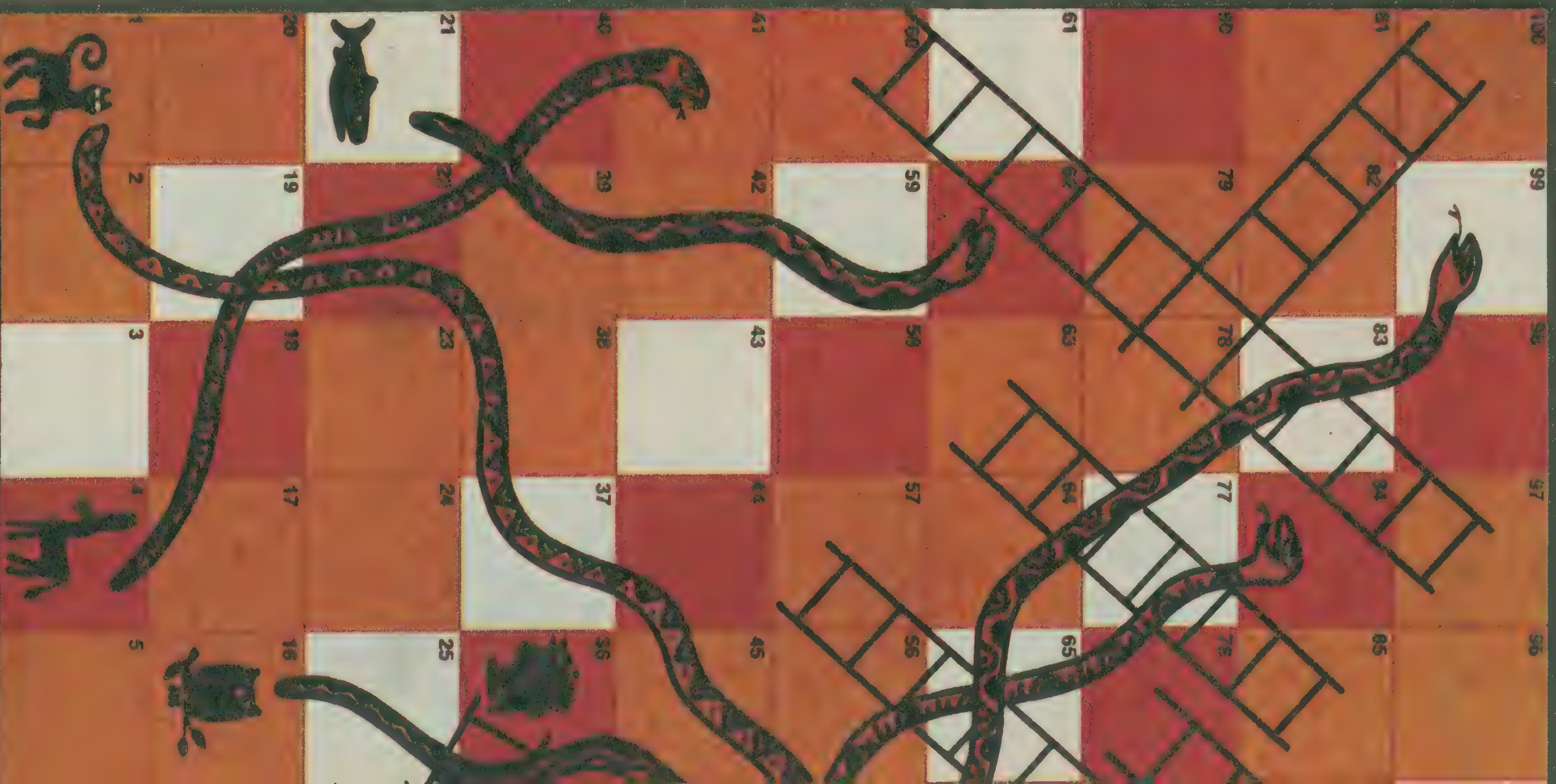
— Успео сам, скочио сам са велике скакаонице.

Онда ме је савладао бол. Страх, велики страх који се не може описати, што сам га преживљавао у тренуцима док сам летео, никад нећу заборавити. То ме ипак неће спречити да се и даље скијам. Нисам рекао и да скачем.

Јован Радовановић,
Београд
(Хонорар: 1500,00)

НАУЧИТЕ НОВУ ИГРУ

ЗМИЈЕ И ЛЕСТВЕ

ИГРА „ЗМИЈЕ И ЛЕСТВЕ" ПОТИЧЕ ИЗ ДРЕВНЕ ИНДИЈЕ И СТАРА ЈЕ НЕКОЛИКО СТОТИНА ГОДИНА. [illegible] ВЕКОВА ПРОШИРИВАЛА СЕ ПО СВЕТУ ТАКО ДА СЕ И ДАНАС ИГРА У МНОГИМ ЗЕМЉАМА, У РАЗНИМ ВАРИЈАНТАМА. „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" ПОКЛАЊА ВАМ НЕШТО „МОДЕРНИЗОВАНУ" ВЕРЗИЈУ ИЗВОРНЕ ИНДИЈСКЕ ИГРЕ „ЗМИЈЕ И ЛЕСТВЕ".

ПРИБОР

Цртеж из „Политиког забавника", који треба залепити на картон, [illegible] од 1 до 6, и неколико [illegible] различитих боја, [illegible]

ЦИЉ

Потребно је што пре стићи до броја 100. Победник је играч који први достигне циљ.

ПРАВИЛА

1) Сваки играч бира другачији жетон (новчић, дугме).

2) [illegible]

3) [illegible]

4) [illegible] од 1 до 100. [illegible]

ЛЕСТВЕ: [illegible]

ЗМИЈЕ: [illegible]

5) Поље број 100 [illegible]

ПРИЈАТНА ЗАБАВА!

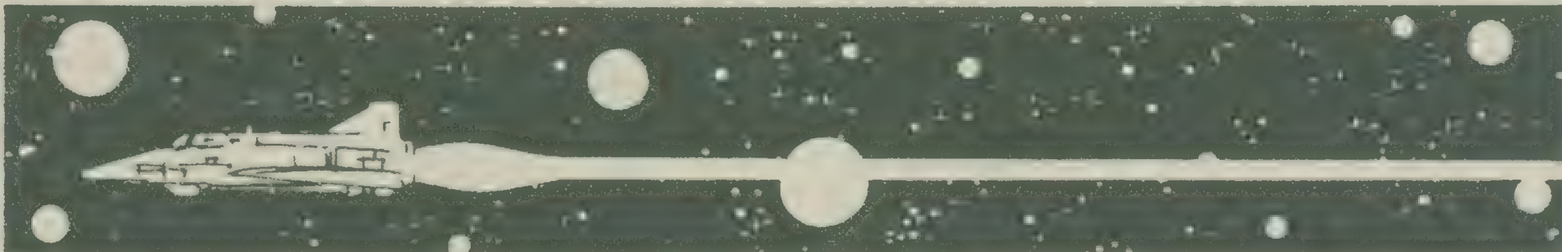
★РАТ ЗВЕЗДА★

ГРАД ИЗ СНОВА

МАДА СЕ ТРАГАЊЕ ЗА ХАНОМ СОЛОМ И БОБОМ ФЕТОМ ПОНЕКАД ЧИНИЛО УЗАЛУДНИМ, ОНО ЈЕ НАСТАВЉЕНО.
ЛАНДО КАЛРИСИАН И ЧУИБАКА НИСУ ОДУСТАЈАЛИ ...

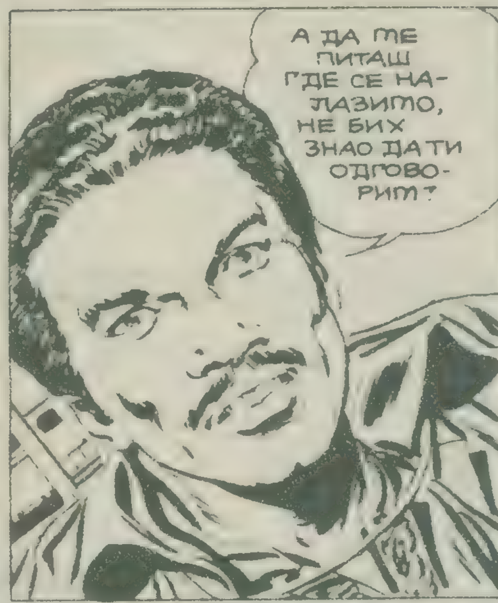
ХАНОВ БРОД МИЛЕНИУМ ФАЛКОН ВАЖИО ЈЕ ЗА ЈЕДАН ОД НАЈБРЖИХ У ГАЛАКСИЈИ...

МЕЂУТИМ, ИЗНЕНАДА, И БЕЗ ИКАКВОГ ВИДНОГ РАЗЛОГА, БРОДСКЕ МАШИНЕ СУ СТАЛЕ...

У НЕВОЉИ СМО, ЧВИ, И ТО ВЕЛИКОЈ!

ЈАРРГГ?!

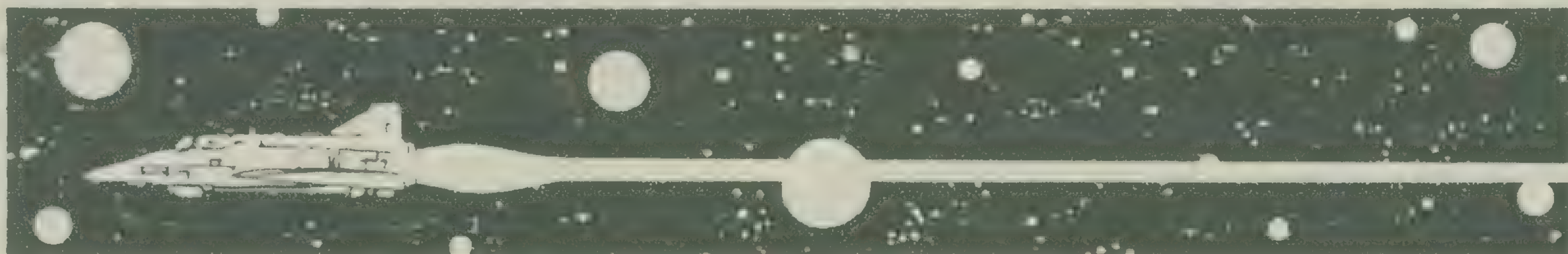

А ДА МЕ ПИТАШ ГДЕ СЕ НАЛАЗИМО, НЕ БИХ ЗНАО ДА ТИ ОДГОВОРИМ!

НИИОРГГ!
ПОГЛЕДАЈ ОКО НАС, ЧВИ! КАО ДА СМО У ЦЕНТРУ ОГРОМНОГ ВАТРОМЕТА...

... КОЈИ СИГУРНО НИЈЕ ОРГАНИЗОВАН У НАШУ ЧАСТ!

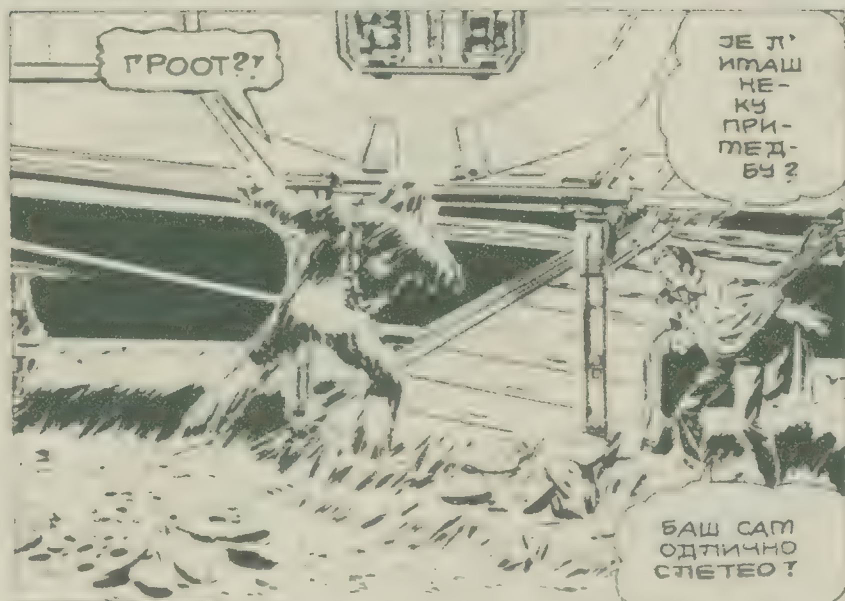

Изненада, пред очима двојице свемирских путника указао се чудан призор...

ДА ЛИ ЈЕ ОВО НЕКИ ГРАД?
А ДА НИЈЕ НЕКА ВЕЈДЕРОВА ЗАМКА?!
Није било времена за размишљање јер је Фалкон јурио ка непознатом објекту...

ШКРИП!

ГРООТ?!
ЈЕ Л' ИМАШ НЕ-КУ ПРИ-МЕД-БУ?
БАШ САМ ОДЛИЧНО СЛЕТЕО!

ПРЕДСТАВЉА-ЛИ СУ НЕОБИЧАН ПАР: КАЛРИСИАН -ВОЈНИК И ЛО-ВАЦ НА СРЕЋУ, И НОВОПЕЧЕ-НИ ПОБУЊЕНИК, ОДГОВОРАН ЗА ХАНОВ УДЕС ...
... И ВУКИ, БОРАЦ ЗА СЛОБОДУ, ХАНОВ НАЈБОЉИ ПРИЈА-ТЕЉ...
ЈЕДИНА НАМ ЈЕ НАДА ОНАЈ ГРАД, ЧВИ!
НИКАД СЕ НЕ ЗНА! МОЖДА НЕШ-ТО И УЋАРИМО ИЗ СВЕГА ОВОГА...

АКО СУ СТАНОВ-НИЦИ ГРАДА ...

... МИРО-ЉУБИВИ!
АГГРРРР!

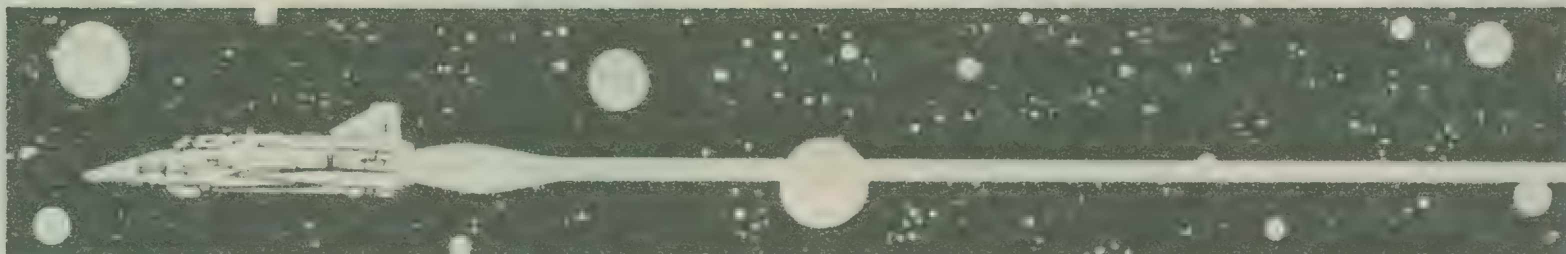
ОХ! НАРАВНО, ЧВИ! НИСАМ ЗА-БОРАВИО НА ХА-НА!

ТИ МИ ТО НЕ ДОЗВО-ЉАВАШ!

ХАРРУГ!

ТА, 'АЈДЕ! САМО САМ ХТЕО...

ОД-ЈЕД-НОМ...

... НА ЊИХ СЕ УСТРЕМИЛА ЧУДНА ЗВЕР ЗАКРВАВЉЕНИХ ОЧИЈУ...

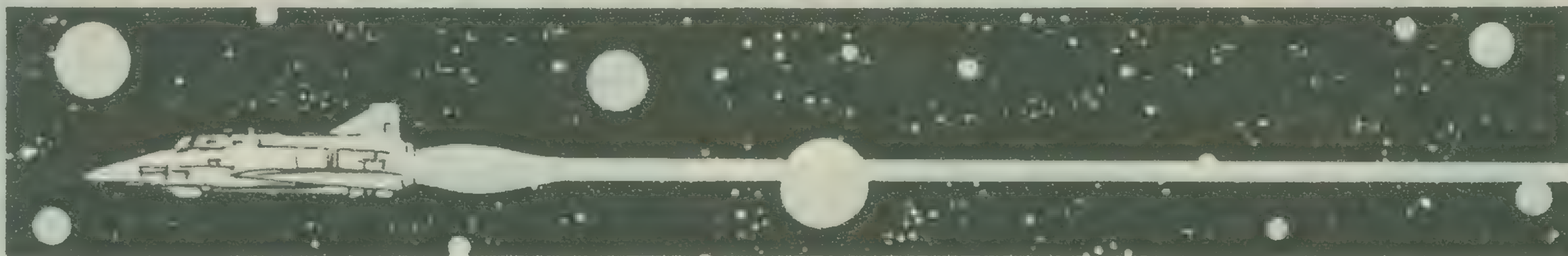
ОШТРИМ КАНЏАМА ДОКАЧИЛА ЈЕ ВУКИЈА...
ЧВИК!

ЛАНДО ЈЕ ПОШАО У ПОМОЋ...
ГРААС!
НАПАДАЧ ЈЕ БИО СНА-ЖАН...

ААА!
ИЗНЕНАДНИ НАПАД НЕОБИЧНОГ СТВОРЕЊА ЗАТЕКАО ИХ ЈЕ НЕСПРЕМНЕ...

АРРРР!

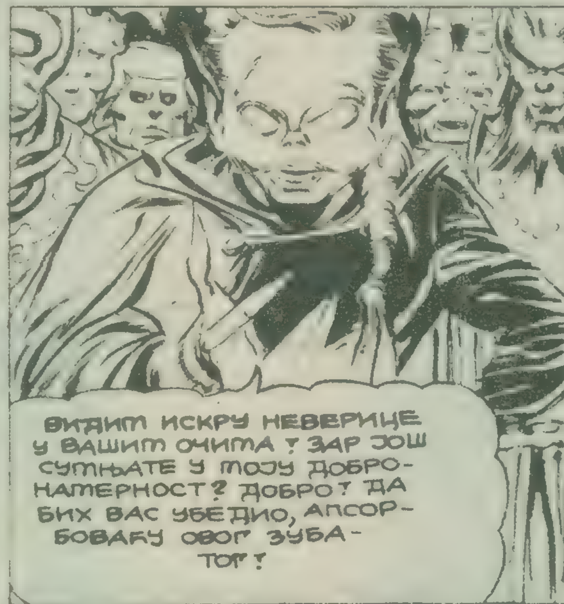

НЕПОЗНАТИ СЕ ПРИПРЕМАО ЗА ОДЛУЧУЈУЋИ НАПАД ...

ОДЈЕДНОМ...

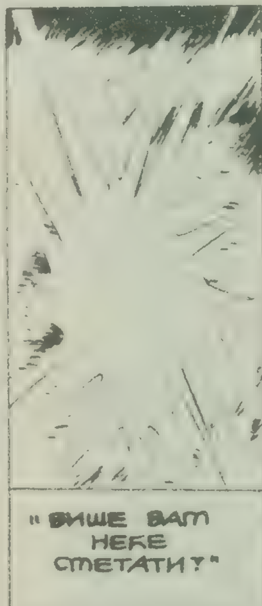

... ЗВЕР ЈЕ ЗАСТАЛА ...

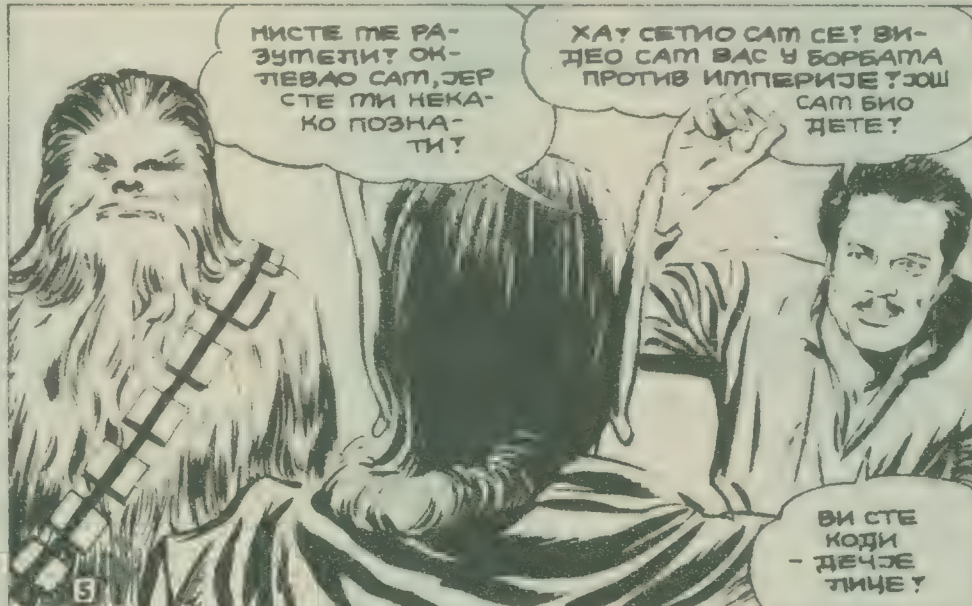

ДОСТА! У ТОМ ЦАРСТВУ НИКО НЕ СМЕ ДА СТРАДА!

ЗАШТО МЕ ТАКО ГЛЕДАТЕ, СТРАНЦИ?! НИСАМ ВАШ НЕПРИЈАТЕЉ!
МОЖДА ЋУ ВАМ ПОСТАТИ ДОБАР ПРИЈАТЕЉ!

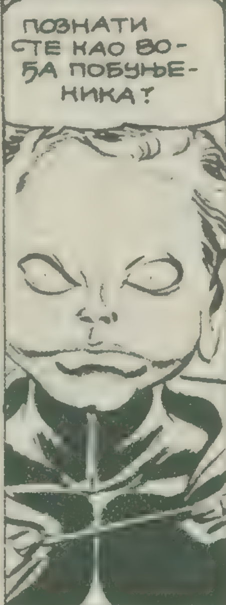

ВИДИМ ИСКРУ НЕВЕРИЦЕ У ВАШИМ ОЧИМА! ЗАР ЈОШ СУМЊАТЕ У МОЈУ ДОБРОНАМЕРНОСТ? ДОБРО! ДА БИХ ВАС УБЕДИО, АПСОРБОВАЋУ ОВОГ ЗУБАТОГ!

"ВИШЕ ВАМ НЕЋЕ СМЕТАТИ!"

НИСТЕ МЕ РАЗУМЕЛИ! ОКЛЕВАО САМ, ЈЕР СТЕ МИ НЕКАКО ПОЗНАТИ!
ХА! СЕТИО САМ СЕ! ВИДЕО САМ ВАС У БОРБАМА ПРОТИВ ИМПЕРИЈЕ! ЈОШ САМ БИО ДЕТЕ!
ВИ СТЕ КОДИ - ДЕЧЈЕ ЛИЦЕ!

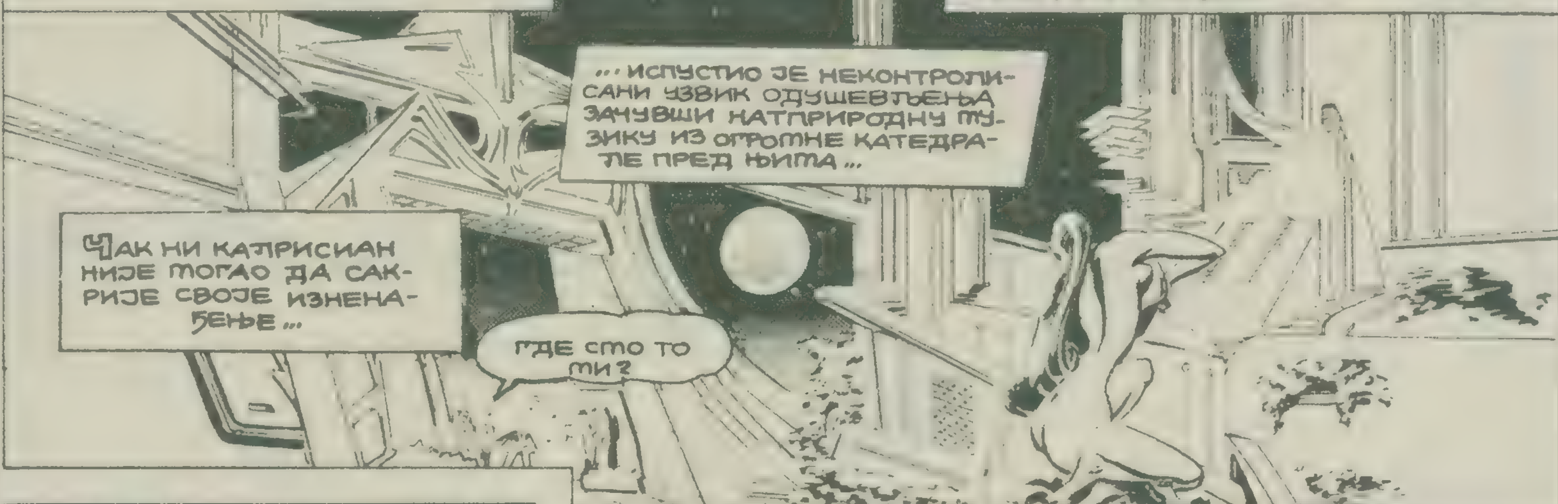
ПОЗНАТИ СТЕ КАО ВОЂА ПОБУЊЕНИКА!

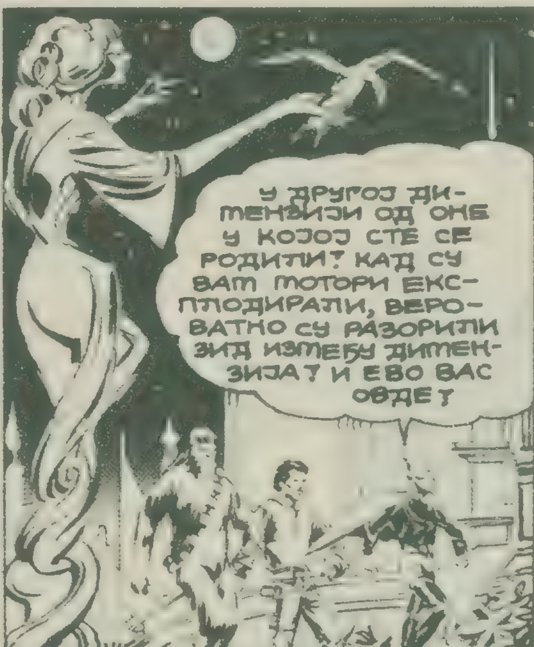
ДА, ТО САМ ЈА! БАР ПО ИМЕНУ! ОНО ЈЕ ЈЕДИНО ОСТАЛО ИСТО! СВЕ ОСТАЛО ЈЕ ДРУГАЧИЈЕ...

ЗАПАМТИТЕ ТО!
ДОСТА ПРИЧЕ О ПРОШЛОСТИ! У ОВОЈ ЏУНГЛИ ИМА ЈОШ МНОГО ЗУБАТИХ МОНСТРУМА!
АЛИ, ОСТАВИМО ИХ! ИДЕМО У ГРАД!
И ЧУДНА ГРУПА УПУТИЛА СЕ КА ЈОШ ЧУДНИЈЕМ ГРАДУ...

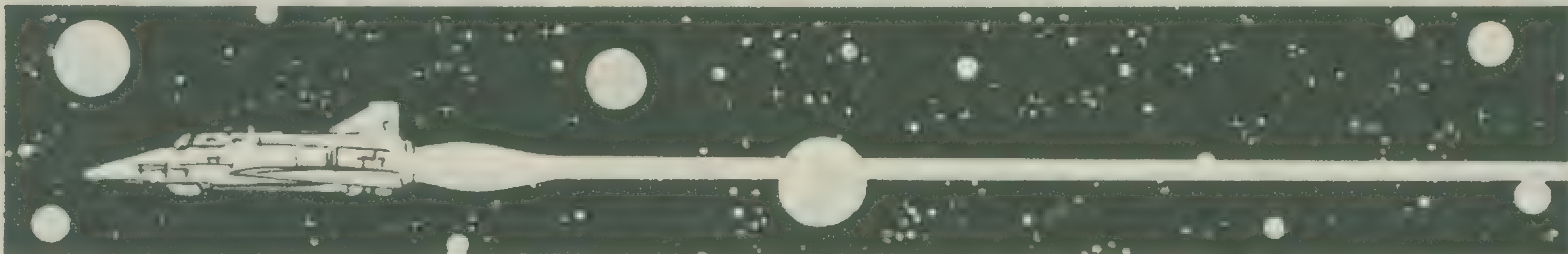
СТИГЛИ СУ ДО УЛАЗА У ГРАД ... ЗВЕЗДАМА.
ЧВИ НИКАДА ДО ТАДА НИЈЕ ВИДЕО ТАКВУ ЛЕПОТУ, СИМЕТРИЈУ, САВРШЕНОСТ, БОГАТСТВО...
...ИСПУСТИО ЈЕ НЕКОНТРОЛИСАНИ УЗВИК ОДУШЕВЉЕЊА ЗАЧУВШИ НАТПРИРОДНУ МУЗИКУ ИЗ ОГРОМНЕ КАТЕДРАЛЕ ПРЕД ЊИМА...
ЧАК НИ КАПРИСИАН НИЈЕ МОГАО ДА САКРИЈЕ СВОЈЕ ИЗНЕНАЂЕЊЕ...
ГДЕ СМО ТО МИ?

У ДРУГОЈ ДИМЕНЗИЈИ ОД ОНЕ У КОЈОЈ СТЕ СЕ РОДИЛИ! КАД СУ ВАМ МОТОРИ ЕКСПЛОДИРАЛИ, ВЕРОВАТНО СУ РАЗОРИЛИ ЗИД ИЗМЕЂУ ДИМЕНЗИЈА! И ЕВО ВАС ОВДЕ!

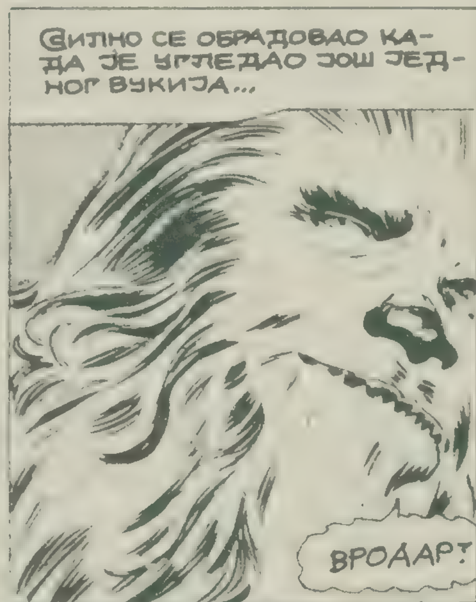

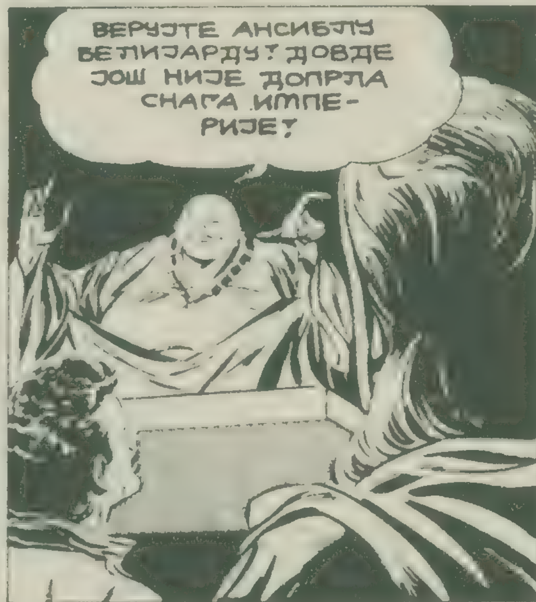
МОЖЕТЕ ОСТАТИ! АЛИ ЗАПАМТИТЕ, ОВО ЈЕ СВЕТ МИРА! ТО МОРАТЕ ПОШТОВАТИ!
РРРР!
НЕ СХВАТАМ, КОДИ, КАКВУ ТО ИГРУ САД ИГРАШ?
6

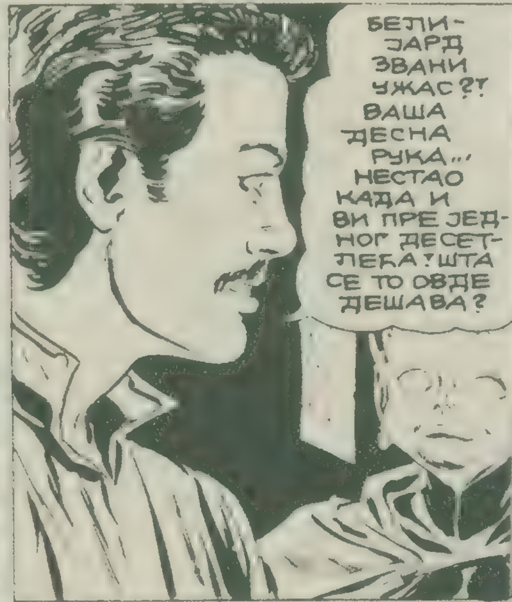

ТИ СЕ НЕ ИГРАМО КАО ВИ, СТРАНЧЕ! КОД НАС ВЛАДАЈУ РАЗУМЕВАЊЕ И ДОБРА ВОЉА!
НАШ ГОСПОДАР КОДИ САН, ЗВАНИ ДЕЧЈЕ ЛИЦЕ ИЗГРАДИО ЈЕ ОВО У ПУСТОШИ КОЈА ЈЕ ВЛАДАЛА ПРЕ ТОГА! ПРИХВАТИТЕ ГА ЗАТО ПУНА СРЦА!

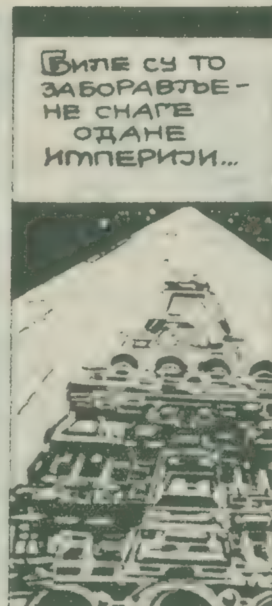

ЕВО, ВАШ ПРИЈАТЕЉ ВУКИ ТО ВЕЋ ЧИНИ!
ВРОАР!
ПРОШЛО ЈЕ МНОГО, МНОГО ВРЕМЕНА ОД КАДА ЧУБАКА НИЈЕ БИО КОД КУЋЕ...

СИЛНО СЕ ОБРАДОВАО КАДА ЈЕ УГЛЕДАО ЈОШ ЈЕДНОГ ВУКИЈА...
ВРОААР!

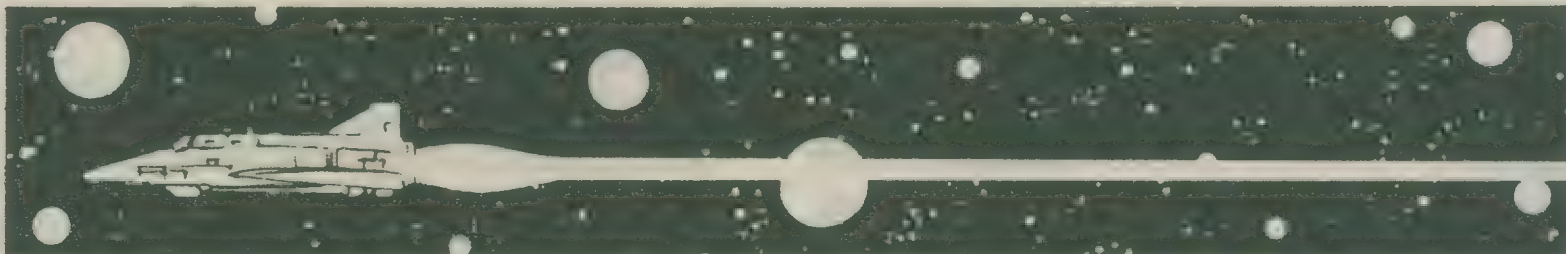

ВЕРУЈТЕ АНСИБЉУ БЕЛИЈАРДУ! ДОВДЕ ЈОШ НИЈЕ ДОПРЛА СНАГА ИМПЕРИЈЕ!

БЕЛИЈАРД ЗВАНИ УЖАС?! ВАША ДЕСНА РУКА... НЕСТАО КАДА И ВИ ПРЕ ЈЕДНОГ ДЕСЕТЛЕЋА! ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДЕШАВА?

У МЕЂУВРЕМЕНУ, ДОБРО ОПРЕМЉЕНА ФЛОТА РАТНИХ БРОДОВА ИМПЕРИЈЕ ИСТРАЖИВАЛА ЈЕ ДЕО СВЕМИРА...

БИЛЕ СУ ТО ЗАБОРАВЉЕНЕ СНАГЕ ОДАНЕ ИМПЕРИЈИ...

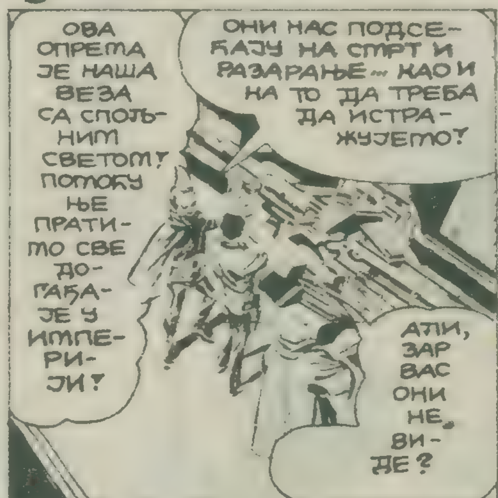

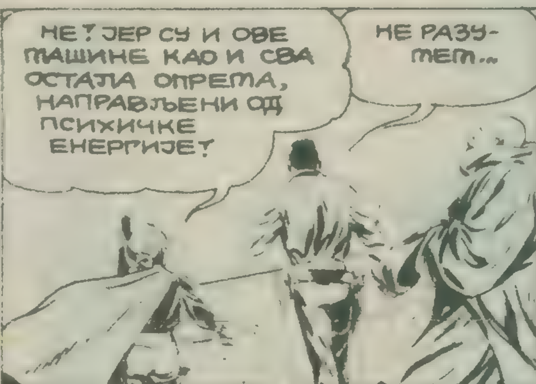

ЗА ТО ВРЕМЕ ИСПОД ГРАДА...

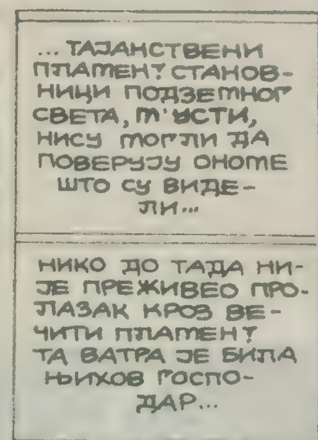

ДОГОДИЛО СЕ ТО У МАЛО ПОЗНАТОМ СВЕТУ ФРЕШЛИ КОЈИ ЈЕ БИО КОЛОНИЈА ИМПЕРИЈЕ! У ЈЕДНОМ ОКРШАЈУ ЛАСЕРСКИ ЗРАК БАЦИО МЕ ЈЕ У ПРОВАЛИЈУ...

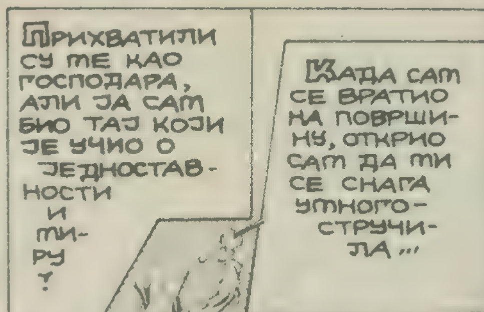

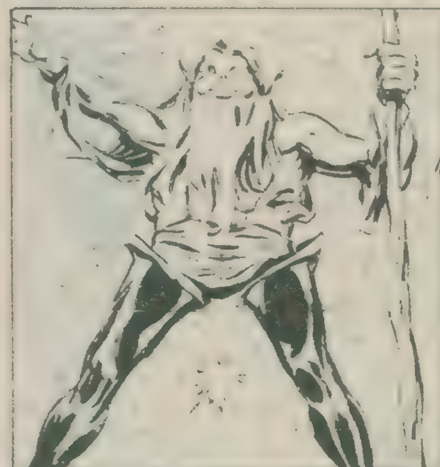
МОЖДА СУ У ПИТАЊУ БИЛЕ СКРИВЕНЕ ОСОБЕНОСТИ МОЈЕ РАСЕ ИЛИ НЕШТО МНОГО, МНОГО СЛОЖЕНИЈЕ...
ИСПУНИЛА ТЕ ЈЕ ЧУДНА И НЕЗАМИСЛИВА СНАГА! ОСТАО САМ ТЕБИ У УСТИМА ДОК НИСАМ НАУЧИО ДА КОРИСТИМ ТУ СНАГУ!

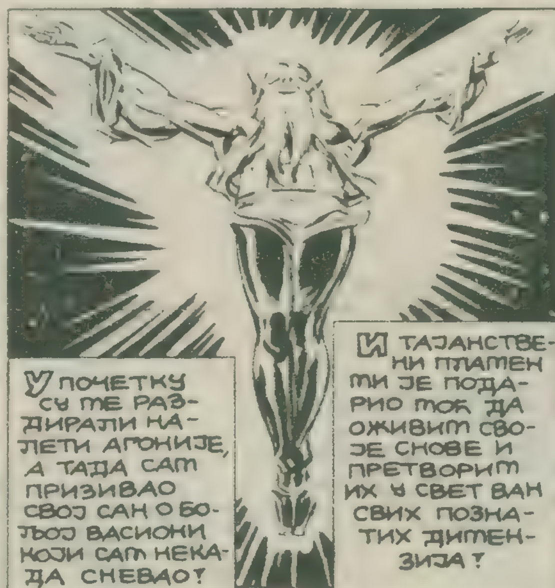
ПРИХВАТИЛИ СУ ТЕ КАО ГОСПОДАРА, АЛИ ЈА САМ БИО ТАЈ КОЈИ ЈЕ УЧИО О ЈЕДНОСТАВНОСТИ И МИРУ!
КАДА САМ СЕ ВРАТИО НА ПОВРШИНУ, ОТКРИО САМ ДА ТИ СЕ СНАГА УМНОГОСТРУЧИЛА...

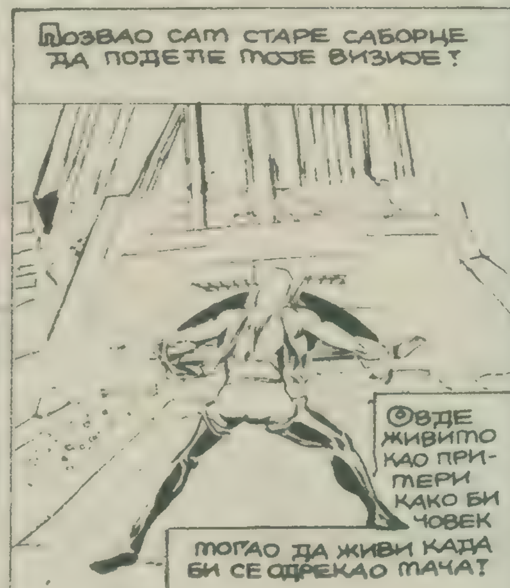
... КАО И ТО ДА НЕ МОГУ ПОДИЋИ РУКУ НИ НА КОГА, А ДА НЕ ОСЛОБОДИМ ДИВЉАШТВО ИЗ НАЈТАМНИЈЕГ ДЕЛА МОЈЕ ДУШЕ!

ТАДА САМ СЕ ПОСВЕТИО СВОЈОЈ ЛИЧНОСТИ! ПРОДРО САМ У СЕБЕ! И СПОЗНАО САМ ТАЈНУ СНАГУ ПЛАМЕНА...

У ПОЧЕТКУ СУ ТЕ РАЗДИРАЛИ НАЛЕТИ АГОНИЈЕ, А ТАДА САМ ПРИЗИВАО СВОЈ САН О БОЉОЈ ВАСИОНИ КОЈИ САМ НЕКАДА СНЕВАО!
И ТАЈАНСТВЕНИ ПЛАМЕН ТИ ЈЕ ПОДАРИО МОЋ ДА ОЖИВИМ СВОЈЕ СНОВЕ И ПРЕТВОРИМ ИХ У СВЕТ ВАН СВИХ ПОЗНАТИХ ДИМЕНЗИЈА!

ПОЗВАО САМ СТАРЕ САБОРЦЕ ДА ПОДЕЛЕ МОЈЕ ВИЗИЈЕ!
ОВДЕ ЖИВИМО КАО ПРИМЕРИ КАКО БИ ЧОВЕК МОГАО ДА ЖИВИ КАДА БИ СЕ ОДРЕКАО МАЧА!

ЗНАЧИ ТАКО! ПОДАРЕНА ТИ ЈЕ ОГРОМНА МОЋ, А ТИ СИ ЈЕ КОРИСТИО ДА САГРАДИШ СВЕТ МАШТЕ?
ОДУВЕК СИ ЗА МЕНЕ БИО СИМБОЛ НАДЕ И СНАЖНЕ ВОЉЕ КОЈА ЈЕ МЕНИ НЕДОСТАЈАЛА!

... АЛИ ТИ У ДУШИ НИСИ ХРАБАР...

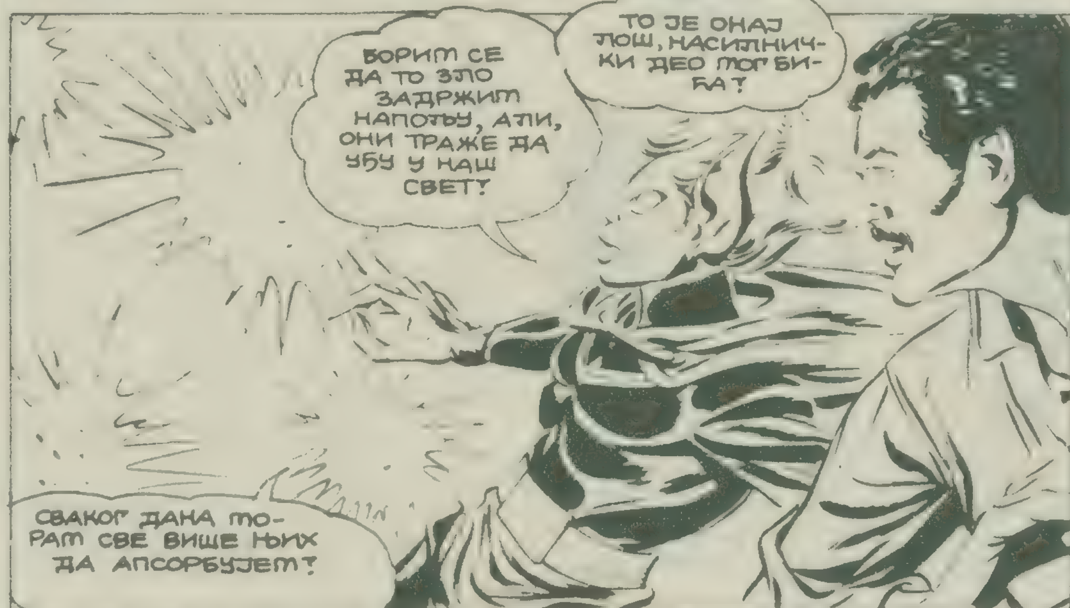
... ВЕЋ КУКАВИЦА КОЈИ ЈЕ СЛУЧАЈЕМ СТЕКАО НАДЧОВЕЧАНСКУ МОЋ!
НЕ! СТАНИ! НЕ ЗНАШ ШТА ЧИНИШ!
ПЉАС!

КРЦ!
ПРИВУКЛО ИХ ЈЕ ТВОЈЕ НАСИЉЕ!
ТРАС!

БУДАЛО!
ШЉИС!
МИСЛИШ ЛИ ДА СЕ ОВАКВА МОЋ СТЕКНЕ, А ДА СЕ НИЧИМ НЕ ПЛАТИ?! КАО ШТО ЈЕ ТВОЈА ПСИХА СТВОРИЛА ОВАЈ ГРАД, ТАКО ЈЕ СТВОРИЛА И ОНУ ЏУНГЛУ НАПОЉУ!

БУУМ!

БОРИМ СЕ ДА ТО ЗЛО ЗАДРЖИМ НАПОЉУ, АЛИ, ОНИ ТРАЖЕ ДА УЂУ У НАШ СВЕТ!
ТО ЈЕ ОНАЈ ЛОШ, НАСИЛНИЧКИ ДЕО МОГ БИЋА!
СВАКОГ ДАНА МОРАМ СВЕ ВИШЕ ЊИХ ДА АПСОРБУЈЕМ!

ТВОЈА ПРИЧА ЈЕ УПЕЧАТЉИВА, АЛИ... ХЕЈ! ЧВИ!

ПОСТАЈЕШ СТРАШНО ДОСАДАН!

ЧВИ, ТЕБИ ГОВОРИМ!

ГРОВВР!

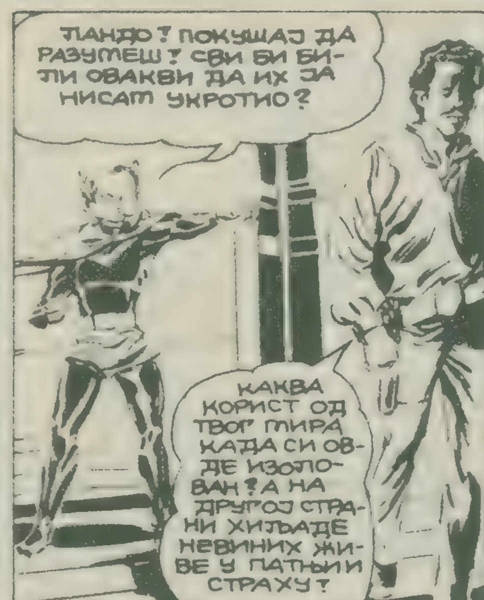

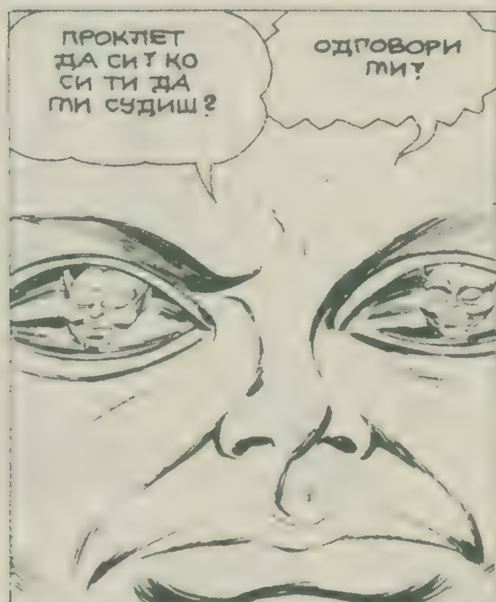

ОН ХОЋЕ ДА КАЖЕ ДА ЧАК И ВУКИ МОЖЕ НЕКАД ДА САЊА!
ЗАВЕЖИ ТИ, ДРОИДУ!

ОВАЈ КОСМАТИ МЕ ЈЕ СКОРО УБИО КАДА САМ ЗАБОРАВИО НА ЊЕГОВОГ ПРИЈАТЕЉА! А ПОГЛЕДАЈ ГА САДА!

КАО ДА ЈЕ ПАО У НАЈДУБЉИ САН!

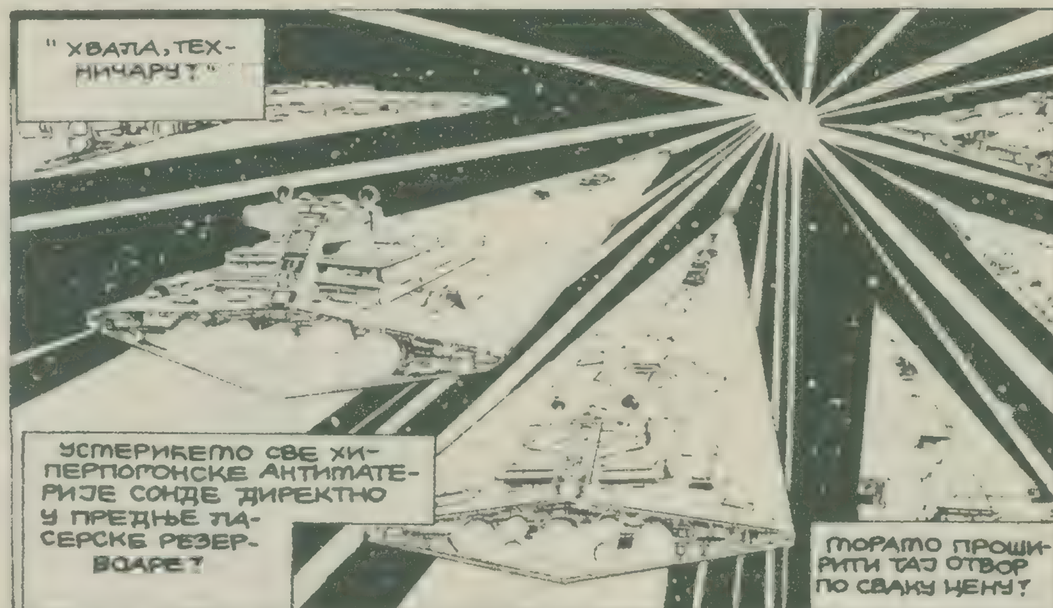

ЛАНДО! ПОКУШАЈ ДА РАЗУМЕШ! СВИ БИ БИЛИ ОВАКВИ ДА ИХ ЗА НИСАМ УКРОТИО?
КАКВА КОРИСТ ОД ТВОГ МИРА КАДА СИ ОВДЕ ИЗОЛОВАН? А НА ДРУГОЈ СТРАНИ ХИЉАДЕ НЕВИНИХ ЖИВЕ У ПАТЊИ И СТРАХУ!

ПРОКЛЕТ ДА СИ! КО СИ ТИ ДА МИ СУДИШ?
ОДГОВОРИ МИ!

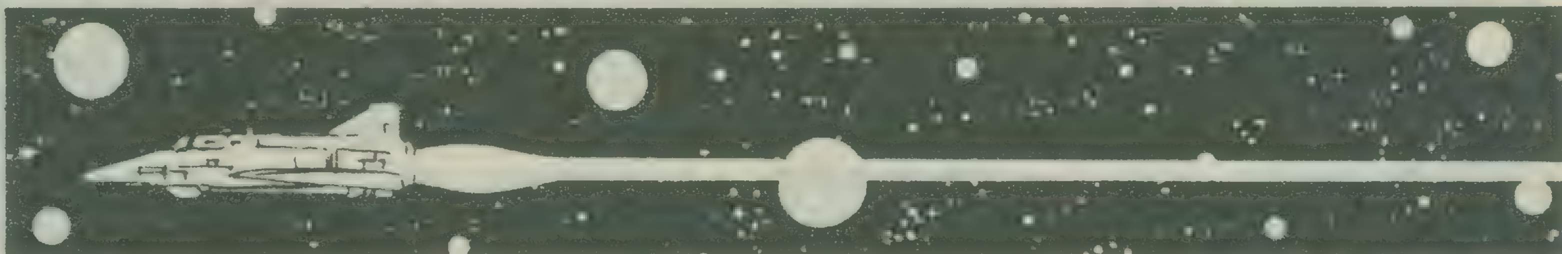

ТО САМ ЧЕКАО! МАЛО ПРАВЕ ЉУДСКЕ РЕАКЦИЈЕ БЕСА...
МОЖДА ЈОШ ИМА НАДЕ ЗА ТЕБЕ!

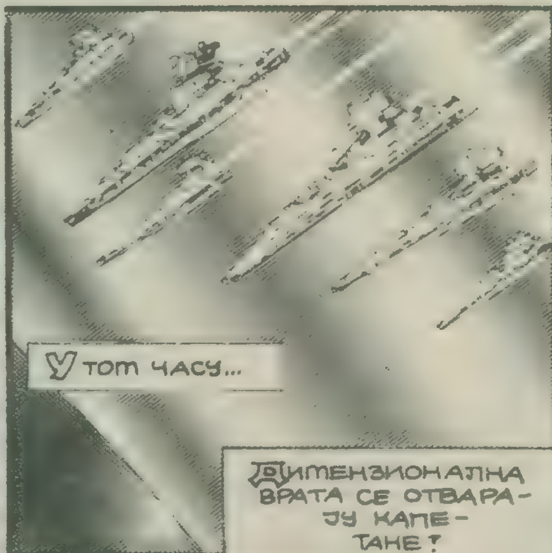

У МЕЂУВРЕМЕНУ, НА БРОДУ КАПЕТАНА ПЛИКА...
ТРАЖЕНЕ КООРДИНАТЕ НА ЕКРАНУ, КАПЕТАНЕ!

"ХВАЛА, ТЕХНИЧАРУ!"
УСМЕРИЋЕМО СВЕ ХИПЕРПОГОНСКЕ АНТИМАТЕРИЈЕ СОНДЕ ДИРЕКТНО У ПРЕДЊЕ ЛАСЕРСКЕ РЕЗЕРВОАРЕ!
МОРАМО ПРОШИРИТИ ТАЈ ОТВОР ПО СВАКУ ЦЕНУ!

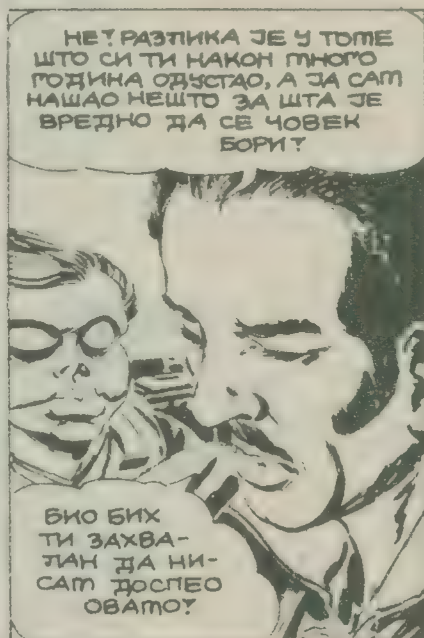

МАЛО КАСНИЈЕ...
НЕ СХВАТАМ, КОЈИ, ЗАШТО СИ МИ ПОМОГАО ДА ПОПРАВИМ ФАЛКОНА?
ЈЕ Л' ТЕ ЖАЛИМ! КЕМА НАДЕ ДА СЕ ОТРГНЕШ НАСИЉУ!

У ТОМ ЧАСУ...
ДИМЕНЗИОНАЛНА ВРАТА СЕ ОТВАРАЈУ КАПЕТАНЕ!

ПОШТЕДИ МЕ ПРИДИКА! ИМАШ У СЕБИ МОЖДА ВИШЕ ДИВЉАШТВА ОД МЕНЕ!
ДА! АЛИ ЈА ГА КРИЈЕМ ДУБОКО У СЕБИ! У ТОМЕ СЕ РАЗЛИКУЈЕМО!

ВРАТИТЕ АНТИМАТЕРИЈУ У МАШИНЕ ХИПЕРПОГОНА!
УЛАЗИМО!

НЕ! РАЗЛИКА ЈЕ У ТОМЕ ШТО СИ ТИ НАКОН МНОГО ГОДИНА ОДУСТАО, А ЈА САМ НАШАО НЕШТО ЗА ШТА ЈЕ ВРЕДНО ДА СЕ ЧОВЕК БОРИ!
БИО БИХ ТИ ЗАХВАЛАН ДА НИСАМ ДОСПЕО ОВАМО!

ПРОШЛИ СМО!
ЗАДИВЉУЈУЋЕ, КАПЕТАНЕ! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ НЕКИ ГРАД ПРЕД НАМА НАСЕЉЕН ХУМАНОИДИМА!
УСПОРИТЕ! НАИШЛИ СМО ИЛИ НА ТАЈНУ БАЗУ ПОБУЊЕНИКА ИЛИ НА НЕПОКОРЕНУ ЦИВИЛИЗАЦИЈУ! ПОКАЖИМО ИМ КО СМО! НАПАД!

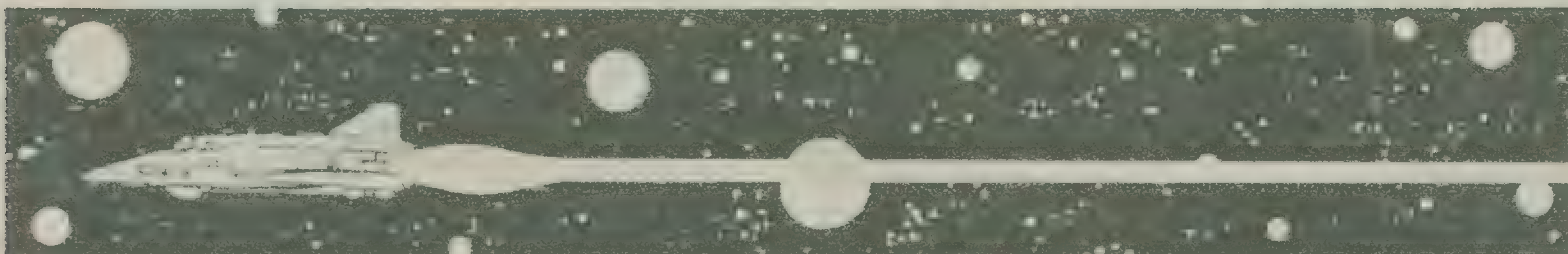

ТВОЈА ИСТИНА НИЈЕ И МОЈА!
ХМММ! ПИТАМ СЕ КОЛИКО ЋЕ ТВОЈА ИЗДРЖАТИ АКО ТИ РАТ ЗАКУЦА НА...

...ВРАТА?!
УДАР ЛАСЕРА БИО ЈЕ НЕДВОСМИСЛЕН...

НАПАД ЈЕ БИО ДОВОЉНО ЈАК ДА СРУШИ ВЕЛЕЛЕПНЕ КУЛЕ ГРАДА ИЗ СНОВА...
...И ДА ДВА ВУКИЈА ВРАТИ У СТВАРНОСТ...

НЕМО СУ СЕ ПОГЛЕДАЛИ, А ОНДА ЈЕ...

12
...СВАКИ КРЕНУО НА СВОЈУ СТРАНУ...

ЧВИ, СТАРИ МОЈ! ИЗВУК'О СИ СЕ! ХАЈДЕМО! ПОКАЖИМО ТИМ УБИЦАМА КО СМО!
ЗРРОВВР!
НЕ УЗБУ-ЂУЈ СЕ!

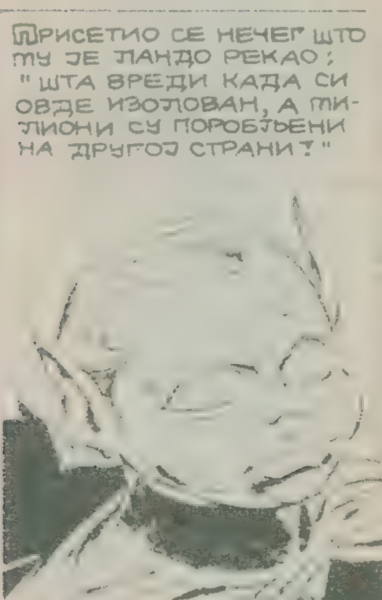
ПА, КОДИ! НЕМАШ ИЗБОРА! ИЛИ НЕШТО УЧИНИ ИЛИ ОДЕ ТВОЈ ВОЉЕ-НИ ГРАД!
МОЈА ИСТИНА НИЈЕ И ТВОЈА!

ВИДЕ-ЋЕМО!

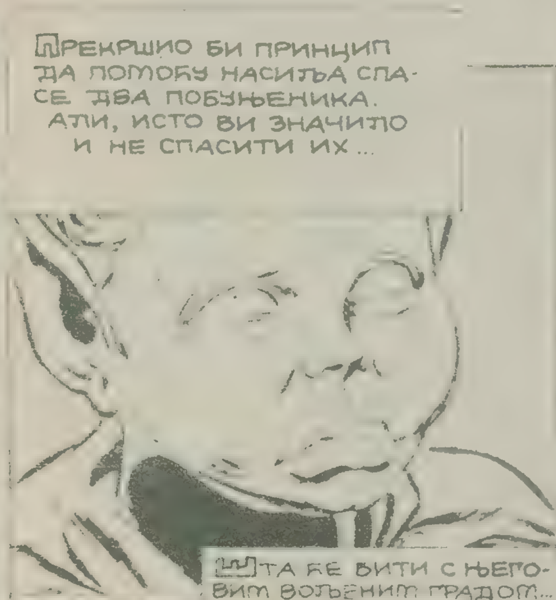
Коди дечије лице гледао је за летели-цом...
Чекала их је смрт- био је тога свестан...

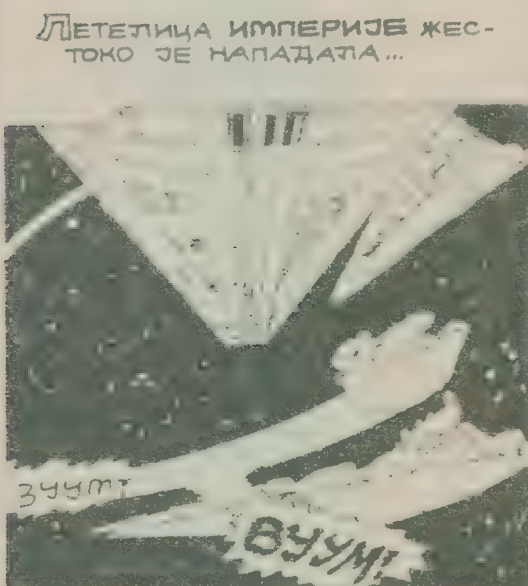
Присетио се нечег што му је Ландо рекао: "Шта вреди када си овде изолован, а ми-лиони су поробљени на другој страни!"

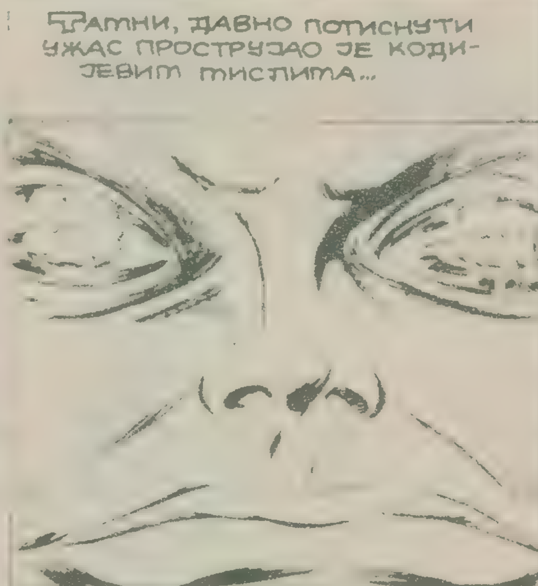
ВАА ЗААП!
Није било избора. Коди-де-чије лице био је збуњен...

Прекршио би принцип да помоћу насиља спа-се два побуњеника. Али, исто би значило и не спасити их...
Шта ће бити с њего-вим вољеним градом...

Летелица Империје жес-токо је нападала...
ЗУУМ!
ВУУМ!

Тамни, давно потиснути ужас прострујао је Коди-јевим мислима...

ПРОКЛЕТ ДА СИ, ЛАНДО! САД ВИДИМ ДА ПОСТО-ЈИ САМО ЈЕДАН НАЧИН!
К-КОДИ... НЕ!

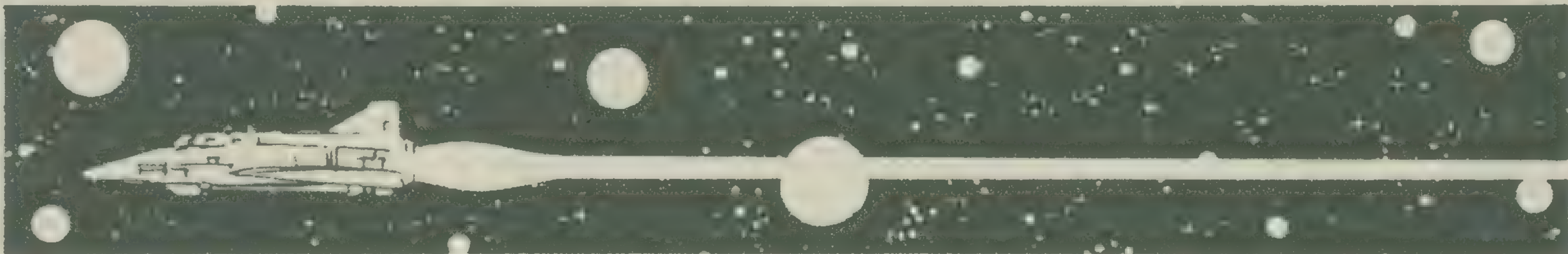
ДА!
ЈУ-ХУУУ! ВИДИШ ЛИ ОВО, ЧВИ?
ЕВО КОДИЈА! ШАЉЕ СВОЈЕ ДЕМОНЕ!
У ШТА СМО СЕ УВАЛИЛИ, НИЗОНЕ? БЕСПОМОЋНИ СМО!
НИЗОН ПОСАДИ! ПОВЛАЧИМО СЕ СМЕСТА!

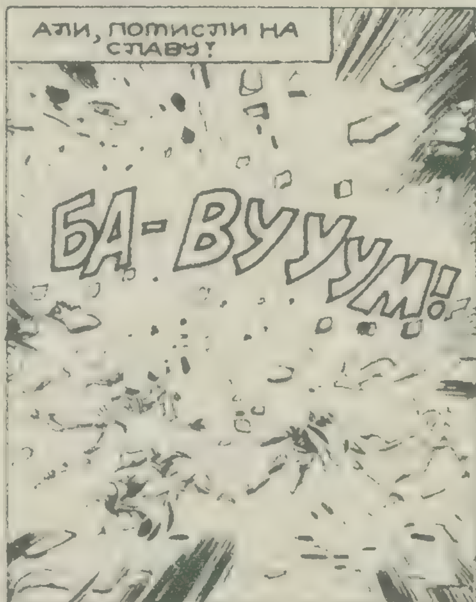
ПОВЛАЧЕ СЕ! ЗНАО САМ ДА ЋЕ КОДИ...
... ПОСТАТИ ОНАЈ СТАРИ КАДА ЗАГУСТИ!
УНН...ГРРР!
АЛИ ЗА РАЗЛИКУ ОД КАЛРИСИАНА, ЧВИБАКА ЈЕ ЗНАО ШТА ПРЕДСТОЈИ...
АЛИ, ШТА ЈА ТО РАДИМ?!
МОРАМ ИХ ОПОЗВАТИ!
ГРУНННРР!

СКВИИ!
ЧВИ, ДЕМОНИ... НЕСТАЛИ СУ! ОСТАВИО НАС ЈЕ НА ЦЕДИЛУ, ЧВИ!
ПОКВАРЕЊАК! ПОКАЗАЋУ МУ КАКО СЕ БОРЕ ПРАВИ ЉУДИ!

ПРИЈАТЕЉИ, ДУГО САМ ПРОПОВЕДАО О СВЕТЛИМ ПРИМЕРИМА! ДАНАС САМ СХВАТИО ДА МОРАМ ДОКАЗАТИ ДА ЈЕ САН О МИРУ ВРЕДАН И ТО УМИРУЋИ ЗА ЊЕГА!
АКО СЕ НЕ СЛАЖЕТЕ, СПАСЋУ ВАС!
ДА НАС СПАСЕШ?
ТО НАМ НЕ ТРЕБА!

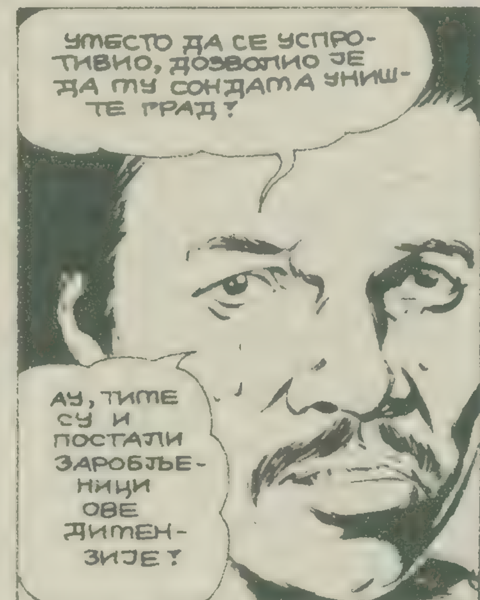

АЛИ, ПОМИСЛИ НА СЛАВУ!
БА-ВУУУМ!

ОХ!
ШТА?

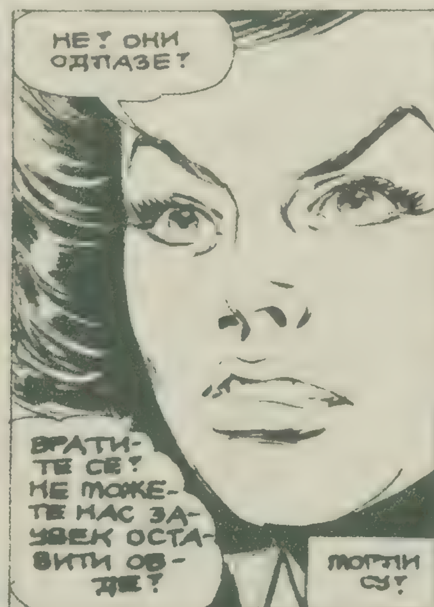

ОН ... МОГАО ЈЕ ТО СПРЕЧИТИ! АЛИ ОСТАО ЈЕ ДА УМРЕ, ЧВИ! ЗАШТО?
ХАРР-АРР!

ТУЖАН, ЛАНДО ЈЕ ИСПИТИВАО НЕПОМИЧНЕ БРОДОВЕ ИМПЕРИЈЕ ...
САМИ СУ КРИВИ! ПЛАТИЋЕ МИ УБИЦЕ! ЈА ...
ВРРОВРР!
НЕКО БИ ПОМИСЛИО ДА ЈЕ ЧВИЕВ ГОВОР ПРАЗНО ТРТЉАЊЕ ...

... АЛИ ЛАНДО КАЛРИСИАН ЈЕ ИПАК СХВАТИО ...
ЧВИ, ЗНАМ ДА ЈЕ ВЕРОВАО КАКО БИ ПРОПАО ДА ПУСТИ НА СЛОБОДУ СВОЈЕ ДИВЉАШТВО!
ТАКО ЈЕ СТВОРИО ГРАД СНОВА ДА У ЊЕМУ ЖИВИ У МИРУ! АЛИ, НИЈЕ БИО У ПРАВУ!
ИДЕАЛИ НИСУ ДОВОЉНИ ДА БИ ЧОВЕК ЖИВЕО У МИРУ И НА КРАЈУ ЈЕ ТО СХВАТИО!

УМЕСТО ДА СЕ УСПРОТИВИО, ДОЗВОЛИО ЈЕ ДА МУ СОНДАМА УНИШТЕ ГРАД!
АУ, ТИМЕ СУ И ПОСТАЛИ ЗАРОБЉЕНИЦИ ОВЕ ДИМЕНЗИЈЕ!

БЕЗ ХИПЕРПОГОНА НЕ МОГУ УМАЋИ!
МОГУ ИХ СВЕ ЗБРИСАТИ!
АЛИ, У ЗНАК СЕЋАЊА НА КОДИ-ДЕЧИЈЕ ЛИЦЕ, ОСТАВИЋУ ИХ ДА ТАМО ТРУНУ ЗАУВЕК!
НАЗОВИМО ТО ОСВЕТОМ!

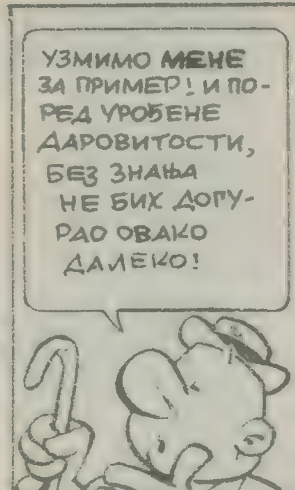

НЕ! ОНИ ОДЛАЗЕ!
ВРАТИТЕ СЕ! НЕ МОЖЕТЕ НАС ЗАУВЕК ОСТАВИТИ ОВДЕ!
МОРЛИ СУ!

ЛАНДО ЈЕ ОКРЕНУО БРОД И НАСТАВИО ДА ТРАГА ЗА ХАНОМ СОЛОМ ...
КРАЈ

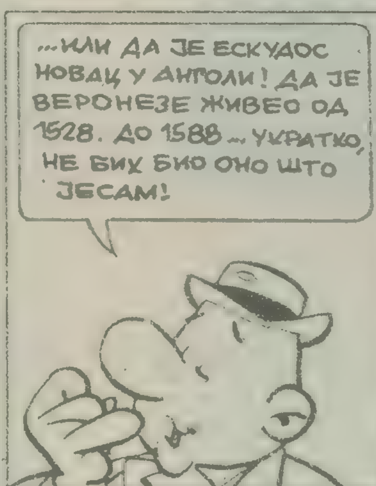
АХИЛ ПЕТИЋ

УХ, ДОСТА МИ ЈЕ ТОГ ПОНАВЉАЊА ЛЕКЦИЈА!
АКО НЕ ПОНАВЉАМО, БИЋЕМО ПОНАВЉАЧИ!

ШТА ТО ЧУЈЕМ, ЛЕНШТИНЕ ЈЕДНЕ?! ЗАР НЕ ЗНАТЕ ДА ЈЕ НЕЗНАЊЕ МАЈКА СВИХ ПОРОКА!

УЗМИМО **МЕНЕ** ЗА ПРИМЕР! И ПОРЕД УРОЂЕНЕ ДАРОВИТОСТИ, БЕЗ ЗНАЊА НЕ БИХ ДОГУРАО ОВАКО ДАЛЕКО!

ЖИВЕО БИХ У МРАКУ, НЕ ЗНАЈУЋИ ДА ЈЕ ИЗОПЛЕКСИС БИЉКА С ОТПОРНИМ ЛИШЋЕМ, ДА ЈЕ ФОРМУЛА ЗА ВИТАМИН „C" $C_6H_8O_6$...

...ИЛИ ДА ЈЕ ЕСКУДОС НОВАЦ У АНГОЛИ! ДА ЈЕ ВЕРОНЕЗЕ ЖИВЕО ОД 1528. ДО 1588... УКРАТКО, НЕ БИХ БИО ОНО ШТО ЈЕСАМ!

ВИ СТЕ ПРАВИ НАУЧНИК, ЧИКА АХИЛЕ! СВЕ ЗНАТЕ!
ЕХ, ПРИЛИЧНО САМ УЧЕН!

ЕТО, ПИТАЈТЕ МЕ БИЛО ШТА!
ХАЈДЕТЕ!
ДАКЛЕ?

ХЕ!

КОЈИ ЈЕ ДАНАС ДАН?

!
ХМ!?

БОГМЕ, ОВО НЕ БИ ЗНАО НИ САМ АЈНШТАЈН!

КРУЖНИ ТОК САОБРАЋ

Владимир Милуновић

ОВО ЈЕ ИСТИНИТА ПРИЧА. ЖИВОТ ЈЕ ДЕТАЉЕ ПОВЕЗАО У НИЗ ЈЕР САМО ОН И МОЖЕ ТАКО ДА УЧИНИ.

Средином јуна 1978. у невеликој судници Окружног суда у Тузли започето је читање пресуде. Сви су устали. Оптужени блед у лицу. Мисли су му се враћале на оно што се догодило. Шта бих све дао да је та жена жива. Никад је нисам видео, никад чуо за њу, а одузео сам јој живот. Зар је морало тако да буде? Као ехо до њега је допирао глас судије: „Крив је... крив је... крив је!"

„Оптужени Владимир Милуновић КРИВ је што је дана 10. децембра 1975. године око 15 часова, управљајући путничким возилом фолксваген 1200 са пробном регистарском таблицом, на путу Власеница — Зворник у месту званом Побуђе прешао на своју лијеву страну... и ударио оштећену Илић Десанку предњим крајем возила тако да је она задобила повреде од којих је умрла..."

Због почињеног дела суд је изрекао казну од три године и шест месеци затвора.

После изрицања пресуде сви су се разишли. Владимир Милуновић се вратио у Београд. Ту је живео и радио. Остало му је да чека позив за затвор. У међувремену, виши суд је смањио казну на две године и шест месеци мада Милуновић ниједног тренутка није размишљао о томе. Душу му је раздирало то што је крив за једну смрт. Унесрећио је две породице — сопствену и жене коју је усмртио. Наставио је да одлази на посао. Често је гледао децу док су се играла у соби. Супруга Лидија тешко је задржавала сузе. Нису имали стан, али је Милуновић управо требало да га добије.

Били су срећна породица. А сад?

Између Власенице и Зворника

Све је почело две и по године раније.

Био је почетак децембра. Вечерњи брзи воз за Сарајево кренуо је са београд-

ске железничке станице тачно на време. У једном купеу седео је и тридесет седмогодишњи службеник из Београда Владимир Милуновић и разговарао са братом. Обојица су кренули у Сарајево да преузму нови фолксваген који је уплатио Милуновићев брат. Иако није имао велики возачки стаж, Милуновић је ипак био искуснији за управљачем, па је пристао да довезе аутомобил од Сарајева до Београда.

Браћа су преузела возило и око подне се отиснула на пут. Први је сео за управљач власник кола, али га је брзо препустио Владимиру. Кретали су се полако, ново возило не сме да се вози брзо. Између Сарајева и Власенице приметили су леп ресторан и застали да се одморе и ручају. Нису журили.

Милуновићев брат сјао је од радости због новог аутомобила. После ручка вожња је настављена. Задржана је иста брзина, око 70 километара на час. Стигли су до Власенице. Још да прођу Зворник и ето их у Бањи Ковиљачи, па у Шапцу, коначно и у Београду.

Између Власенице и Зворника нашли су се код села Побуђе. У том делу пут је прав као стрела. Тога дана био је и сув. Ни видљивост није била смањена, у три по подне сасвим лепо се разазнају људи и предмети на путу. Милуновић је приметио жену која се кретала у истом правцу као фолксваген само левом страном друма. Неочекивано, жена је пошла према десној страни. Милуновић је закључио да жели да пређе пут како би стигла до оближњих кућа. Започео је да је обилази. Кад је зачула шум мотора и угледала аутомобил, жена је, вероватно у страху, узмакла назад намеравајући да се врати на леву страну пута!

Ништа више није могло да се учини. Зачуо се туп ударац. Људско тело остало је да лежи. Милуновић је зауставио аутомобил и са братом потрчао према унесрећеној. Призор га је поразио. Наишла су нека кола. Возач је одмах пребацио жену у Зворник. Милуновић је пошао с њом. Из болнице је отишао у СУП и испричао шта се догодило.

Од задобијених повреда жена је умрла. Суд није прихватио тврдњу Милуновића да је прелазила коловоз.

Одобрава се одсуство

Владимир Милуновић није имао мира; слика унесрећене жене није га напуштала. Мало је говорио.

Најзад, стигао је позив да се јави на издржавање казне у Казнено-поправни дом у Забели поред Пожаревца. Колеге у установи имале су пуно разумевање за њега. Знали су да ће добити отказ на послу, али то није ствар њихове воље. Остаће и без стана јер стан припада само запосленом раднику. Милуновићева породица и даље ће живети у изнајмљеном.

Милуновић је послао писмо председнику суда. Замолио је да му се одложи одлазак у затвор за три месеца. За то време добиће стан и збринути жену и децу, то су му колеге обећале. Председник суда је уважио захтев.

Од 8. априла 1981. Владимир Милуновић више није био службеник већ осуђеник Казнено-поправног дома у Забели са матичним бројем 20348. Првих двадесет дана провео је у пријемном одељењу. Ту је упознат са кућним редом и правима и обавезама. Затим је лекар проценио његову радну способност. На крају је Милуновић написао биографију. Сви папири стављени су у досије. Затворско одељење за испитивање личности није изрекло ништа што би указивало на Милуновићеву поремећену личност, дрскост или непослушност.

Осуђеник 20348 био је тих, миран и скроман. Тако је и започео свој затворски живот. У мислима је стално носио породицу. Понекад би се сетио и мајке. Док се није оженио, мајка му је била све, оца не памти, умро је давно. Живела је у селу Сеоци код Титограда. Ту је и он провео детињство.

Месеци у затвору споро су пролазили.

Крајем фебруара прошле године у Забелу је стигао телеграм из титоградског СУП-а. Њиме је управа Казнено-поправног дома обавештена да је мајка осуђеника Владимира Милуновића, Љубица, на самрти. Милуновић је написао молбу управнику да му дозволи одлазак у село Сеоци код Титограда на три дана. Да последњи пут види мајку и опрости се од ње.

Осуђеник је добио одобрење: на одсуство одлази 24. фебруара 1982. у 15 часова, а у Дом мора да се врати 27. фебруара 1982. до 20 часова.

Службена белешка

„Дана 27. фебруара 1982. године око 19,30 часова, на деоници пута Пожаревац — Забела, испред саме капије овог Дома, догодила се саобраћајна несрећа у којој је изгубио живот Милуновић Владимир, осуђеник Дома. На њега је налетео таксиста који се кретао из правца Пожаревца. Осуђеник се враћао са ванредног одсуства... Дежурни надзорник, Ћирковић Радисав".

Дугогодишњи новинар Радио-Београда Слободан Анастасијевић прикупио је сва судска и остала решења о овом случају и обликовао их у емисију. Драмска група читала је оригинална документа редом којим су настала. Аутору је за ту емисију припала годишња награда Радио-Београда.

Миленко Тодоровић

ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

АКЦИЈА ПОНОВО КРЕНУЛА

„Политикин забавник" је пре месец дана подсетио своје читаоце да је акција „Помозимо Зоолошком врту" стала на пола пута. А нису потребна нека велика одрицања наших читалаца: ако би сваки на жиро-рачун ЗОО-врта уплатио само по 30,00 динара, жирафа би већ овог пролећа била у Београдском зоолошком врту где је већ све спремно да дочека новог становника. Хоћемо ли да се обрукамо или ћемо истрајати до краја? Има неких добрих знакова: за протекли месец јавио нам се велики број читалаца и радних организација и, ако тако наставимо, жирафа је наша.

УПЛАТЕ РАДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Када смо покренули ову акцију највише смо рачунали на одзив школа, али појединци су били активнији. Ипак, има школа које не посустају. Таква је и **Основна школа „20. октобар"** из Новог Београда. Отуда нам се редовно јављају са новим прилозима. Наставница **Вера Бјелаковић** је очигледно душа акције. Овога пута послали су 2 400,00 динара. И **Основна школа „Војвода Мишић"** из Београда не одустаје од жирафе: VI/1 је уплатило 325,00. Старим акцијашима прикључили су се и: **Основна школа „Вера Мишчевић"** из Старих Бановаца са 1.180,00 динара, VII/а **Основне школе „Немања Влатковић"** из Карауле — 600,00, II/2 **Основне школе „Хајдучица"** из Хајдучице — 250,00, IV/2 **Основне школе „Вукица Митровић"** са наставником **Бранком Вељковићем**, 880,00 и **питомци XIV класе 11. вода СШУП „Паје Ђукић"** из Сремске Каменице — 1 400,00.

Прилозима школа придружили су се радници **„Југометала" ООУР Црна металургија** из Београда који су уплатили 1 000,00 динара и **Тамбурашки оркестар КИЦ „Младост"** из Футога са 1 000,00 динара.

ПОЈЕДИНАЧНЕ УПЛАТЕ

Србољуб С. Стевановић из Крагујевца уплатио је 100,00 динара, **Немања Аничић**, Бор 200,00, **Драган Огњеновић**, Сутиван 500,00, **Љубо Јоковић**, Сутиван 100,00, **Жарко Радисављевић**, Сутиван 100,00, **Дени Порej**, Београд 120,00, **Тибор Шок**, Суботица 100,00, **Иван Ђекић**, Приштина 50,00, **Александар Ђекић**, Приштина 50,00, **Светомир и Сузана Ристић**, Тузла 500,00, **Дарко и Матија Шега**, Чаковец 100,00, **Невенка Радосављевић**, Грошка 300,00, **Иван Француски**, Кикинда 60,00, **Маја Вулић**, Београд 30,00, **Невенка и Томислав Ивановић**, Београд 200,00, **Владимир Бенишек**, Београд 200,00, **Драган, Драгана и Душан Дејановић**, Карловац 150,00, **Адела Нуховић**, Нови Пазар 100,00, **Сибела Нуховић**, Нови Пазар 100,00, **Маја Николић**, Београд 40,00, **Борис Тољага**, Чепин 50,00, **Вељко Катић**, Глина 100,00, **Горан Дољанчевић**, Сремчица 50,00, **Радмила Стојковић**, Железник 50,00, **Лидија Ранчевић**, Београд 100,00, **Мића Јанковић**, село Српце код Пожаревца 200,00, **Никола и Душан Пантић**, Александровац 300,00, **Славица, Жељка и Предраг Стефановић**, Озечина 300,00, **Владан Ранковић**, Нови Београд 100,00, **Јелена Првуловић**, Раковица 100,00, **Тања и Срђан Ковачевић**, Сарајево 60,00, **Вилдана Поповац**, Храсница 30,00, **Сабина Ћосић**, Сарајево 30,00, **Дејан Ћирић**, Нови Берт, Загреб 40,00, **Ненад Јончић**, Пирот 50,00, **Нела Јончић**, Пирот 50,00, **Горан Ракић**, Меленци 50,00, Сат 50,00, **Невена Костић**, Београд 300,00, **Жаклина Дејан Тишма**, Стара Пазова 200,00, **Дамир Куршумлија**, Нови Београд 32,00, **Ана и Воја Филиповић**, Београд 50,00, **Горан Арсенијевић**, Крагујевац 30,00 и **Ивана и Марија Мишић**, Београд 500,00 динара.

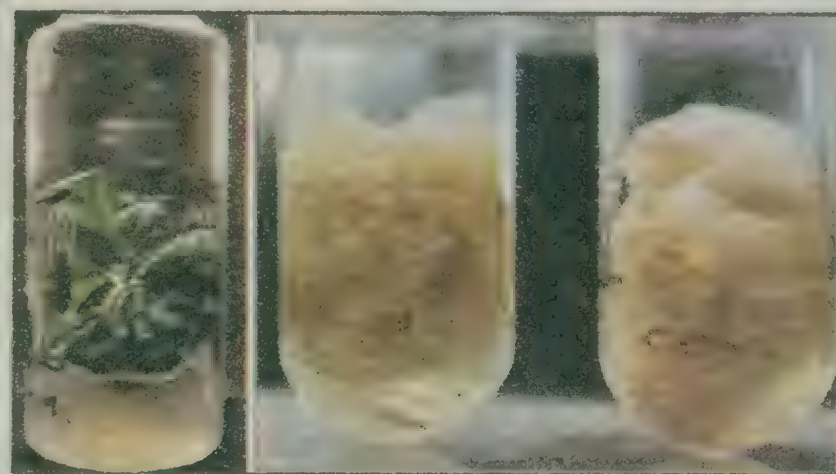
Свима који пошаљу прилог шаљемо чланске карте које им уједно служе и као бесплатне улазнице у ЗОО-врт за једну посету. Школама и другим радним организацијама шаљемо захвалнице.

Прилози се уплаћују на адресу: ЗООЛОШКИ ВРТ ГРАДА БЕОГРАДА, ж.р. 60806—603—8334.

РЕВОЛУЦИОНАРНА ДОСТИГНУЋА ГЕНЕТИКЕ

ЗЛАТНЕ БАКТЕРИЈЕ

Постројење за ферментацију где се производи интерферон.

Савремена техника хибридизације уз помоћ генетских честица: лист дувана (лево) са бактеријом која изазива раст додатног корења и „ДНА" честицом. У одговарајућем раствору из корења се развија биљка са жељеним особинама.

АМЕРИЧКИ ИСТРАЖИВАЧИ НАУЧИЛИ БАКТЕРИЈУ ИЗ ЧОВЕКОВОГ СТОМАКА ДА ПРОИЗВОДИ ИНСУЛИН И УШТЕДЕЛИ МИЛИЈАРДЕ ДОЛАРА. ПОЈАВИЛЕ СЕ И БИЉКЕ КОЈЕ НЕ ПОСТОЈЕ У ПРИРОДИ.

Први комерцијални производ генетичке инжењерије, инсулин који производе бактерије, стиже ових дана у апотеке широм Америке. Реч је о леку за дијабетичаре, људе који уз сваки оброк морају да узимају и одређену количину овог препарата.

До овог часа инсулин се углавном добијао из панкреаса, односно гуштераче свиња и бикова. Захваљујући такозваној рекомбинаторној „ДНА" техници (дезоксирибонуклеинска киселина која носи генетичку информацију у ћелији) сада га добровољно производе бактерије које се гаје у лабораторији. Главна предност биосинтетичког инсулина је што се он потпуно подудара са инсулином из људског организма. А то значи да могу да га користе и болесници који пате од астме или од различитих алергијских сметњи и не подносе животињски инсулин. Поред могућности широке примене предност новог лека биће и у досад најнижој производној цени. Јер, да би задовољили потражњу за инсулином у својој земљи, Американци годишње узимају, хладе, транспортују и обрађују панкреасе педесет и шест милиона животиња!

Чудо од лека

Још пре четири године у Генетичком центру Сан Франциско, који су основали све сами професори наука али и бизнисмени, произведена је незнатна количина биосинтетичког инсулина тако што су групи коли-бактерија, сталним стананицима нашег стомака, убризгавали генетичку информацију, односно трунчицу „ДНА" гена који у нашем организму одређује производњу инсулина.

Фармацеутска кућа „Елај Лили" преузела је на себе индустријску производњу лека инвестирајући у подухват више од милијарду долара (1 долар преко 60 динара). Потврда новог производа и одобрење за његову примену стигли су из Државне институције за контролу хране и лекова после само пет, уместо уобичајених двадесет до тридесет месеци провере. Рок су скратили изузетни резултати што је индустрији лекова не само у Америци већ и у Европи дало нови подстицај, да не кажемо крила. Разлог је јасан: у новој биологији сви они виде свој рудник злата.

На помолу су већ и други производи генетске инжењерије. Интерферон на пример. Називају га „чудом" од лека јер се показао успешан и у лечењу неких облика рака. Сасвим је извесно да ће се током све године појавити и хормон који подстиче раст, такође добијен уз помоћ бактерије, а примењиваће се код свиња, говеда и оваца. Циљ није да се добију џиновске животиње већ да се, у односу на утрошену количину концентрата, повећа количина меса и млека. Овце би, на пример, у том случају производиле више вуне... О томе је „Забавник" већ писао.

Вакцина против стомачних болести животиња, хормони за убрзан раст човека, сигурнији лек против заразне жутице — све су то нова чуда која ће ускоро кренути из лабораторија где раде људи способни да се користе генима. Али, ни то није све.

Пола пасуљ, пола сунцокрет

Техником „ДНА" биолози су успели да узгоје и такозвану „зелену шницлу" — суперповрће које није ни спанаћ ни зеље, са јестивим лишћем, али и семеном пуним протеина; кром-парадајз или пара-кромпир, како хоћете, који обједињује сочност парадајза и отпорност кромпира и слично.

Кад друга Зелена револуција буде окончана (прва је покушала да разреши проблем исхране уз помоћ високо исплативих монокултура које троше ђубриво и завршила свој циклус енергетском кризом) кроз десет, двадесет година, а можда и раније, традиционално разликовање стабла од плодова биљака, па чак и разликовање животињских од биљних организама, биће потпуно превазиђено: имаћемо нове врсте које не постоје у природи а обједињују све најбоље особине постојећих биљака.

Пре извесног времена у једној лабораторији рођен је и „сунчев зрак" — поврће које је пола пасуљ пола сунцокрет. Џон Кемп, истраживач који је практично створио ову биљку, објаснио је да се ради о експерименту првом све врсте у свету: ген који одређује „фазеолин", протеин пасуља, убризган је у хромозоме (носиоце гена) једне врсте сунцокрета.

Применом „ДНА" технике као и сложених метода гајења биљног ткива, агрогенетика полако разбија све биолошке ограде. Агрономи су досад укрштали различите врсте у циљу добијања што већег приноса, остварујући разноврсне хибриде спорим и несигурним методом. Насупрот томе, агрогенетичар скраћује процес делујући директно на ћелију, и добија поврће и воће отпорно на болести и паразите, способно да боље искористи сунчеву енергију и азот.

Д. В.

КУЋА ЛУДЕ САРЕ

КРИВЕ СУ ВИНЧЕСТЕРКЕ

УДОВИЦА ВИЉЕМА ВИНЧЕСТЕРА ПОТРОШИЛА ЈЕ 20 МИЛИОНА ДОЛАРА, КОЈЕ ЈОЈ ЈЕ СЛАВНИ И БОГАТИ МУЖ ОСТАВИО, НА НЕОБИЧНО ЗДАЊЕ. КУЋА, РЕЦИМО, ИМА 10 ХИЉАДА ПРОЗОРА.

У предворју куће посетиоце данас дочекује воштана фигура Саре Винчестер.

„Слепе" степенице које воде право у таваницу само су једно од изненађења које крије кућа удовице Виљема Винчестера.

Године 1862. двадесет двогодишња Сара Локвуд Парди удала се за Виљема Винчестера, власника фабрике чувених пушака. Брачна срећа није дуго трајала. Сари је прво умрла четворогодишња кћерка, а ускоро је и Виљем подлегао туберкулози.

Да њени најдражи нису жртве страшне клетве стотине хиљада људи који су умрли од метака испаљених из „винчестерки" широм Дивљег запада, питала се удовица скршена болом. Јесу, одговорила је врачара из Бостона којој се Сара обратила за савет, а постоји само један начин да се несрећна удовица спасе грозне клевете: треба да се пресели на запад, купи кућу и уреди је по жељи гневних духова. Док год око себе буде чула звук чекића, Сари се ништа неће догодити, рекла је врачара зурећи у кристалну кутлу.

Удовица Виљема Винчестера ју је послушала. Из Њу Хејвна у Конектикату преселила се у калифорнијски градић Сан Хосе где је одмах почела да преуређује стару кућу коју је купила. У малој соби без иједног прозора у коју је од намештаја унела само једну фотељу, сточић и писаћи сто, Сара је сваке године призивала духове и записивала њихове жеље. У разговорима са жртвама „винчестерки" њеног Виљема помагале су јој разноразне „квалификоване" призивачице духова које су своју помоћ, разуме се, папрено наплаћивале.

Докле год се буде чуо чекић, ви сте безбедни, рекла је врачара несрећној удовици. Сара је послушала: градила је кућу духова пуних 38 година.

Сара је градила и дограђивала пуних 38 година и за то време успела да утроши највећи део од оних 20 милиона долара што јој је муж оставио. Саградила је кућу која би се у најмању руку могла назвати необичном: 160 соба са 10 хиљада прозора, „слепа" врата, зазидани прозори, ходници-лавиринти, тајни пролази, клопке у поду, степенице које воде право у таванице које се нагло спуштају готово до пода.

У жељама Сариних „духова" често се јављао број 13: „наручили" су и добили 13 купатила, 13 олука, 13 стаклених купола на крову, степеништа са 13 степеница, 13 вешалица у предворју и по 13 прозора у свим већим собама.

Радови на необичној кући коначно су обустављени 15. септембра 1922. године. Те ноћи осамдесет трогодишња Сара Локвуд Парди удата Винчестер заувек је склопила очи, најзад ослобођена самртног страха од клетве бесних духова.

Готово читав век кућа луде Саре, како је у Америци сви називају, зврјала је празна све док 1973. године градска управа Сан Хозеа није одлучила да је рестаурира и претвори у туристичку атракцију.

М. И.

ХИТ СТРАНА

Зовем се Мирко Брајовић. Имам 15 година и живим у Црвенки. Већ дуго читам »Политикин забавник« и јако ми се допада »Хит страна«. Зато вам шаљем десет песама које најрадије слушам.

ДОМАЋЕ:

1. МОТОРИ — Дивље јагоде
2. ШАМПИОНИ — Дивље јагоде
3. ФА ФА ФА — Азра
4. УЖАС ЈЕ МОЈА ФУРКА — Азра
5. ЖУТИ КИШОБРАН — Атомско склониште

СТРАНЕ:

1. HIGH WAY TO HELL — AC/DC
2. WHOLW LOTTA ROSIE — AC/DC
3. ROCKER — AC/DC
4. LET THERE BE ROCK — Дип Парпл
5. SMOKE ON THE WATER — Дип Парпл

аутор: Натица Шентиванацу ЈНА 62 21243 Ковиљ

Џим Морисон

ОСМЕХ

На фотографији су Дебора Хари, певачица сад већ непостојеће групе Блонди, и певач Митлоаф који је необично популаран у Сједињеним Америчким Државама. Снимљени су на премијери филма „Роди“. Овај рокенрол филм је посвећен једном дечаку и његовој жељи да набави што бољу и што скупоценију музичку опрему. Деби је на овом снимку који је направљен прошле године изгледа била срећна и задовољна а Митлоаф зачуђен и изненађен. Можда лепа Дебора тада није ни слутила да њена група више неће ни постојати. Тако се времена мењају. Сад Митлоаф има разлога да се смеје јер се његове плоче и даље продају у великом тиражу а Дебора има разлога да се чуди јер више није популарна као пре.

ПОСЛЕДЊА ИГРА ЛЕПТИРА

Пре неколико месеци Забавник је писао о групи „Последња игра лептира“ као о „младој и перспективној београдској групи“. Међутим, група ПИЛ, како је често скраћено називају, нагло је искочила у први план и стала раме уз раме с најпопуларнијим именима наше музике. За многе је то било изненађење, за оне који свакодневно прате музичка збивања код нас — нормалан редослед једногодишњих догађаја везаних уз групу.

Ненад Радуловић, певач и главни шоумен групе, каже:

— Нашем успеху допринело је више чинилаца. Прво, наши „живи“ наступи: више од три године наступамо по мањим дворанама, имали смо преко 500 свирки, и на њима смо стекли много пријатеља који буквално не пропуштају ниједан наш наступ. Не због тога што су прави „обожаваоци“ групе, како би то неко рекао, већ више из другог разлога — ми никад не свирамо исти концерт два пута. Сваки наш наступ разликује се тако да ако пропустите један, никад више немате шансе да га видите.

Оно што „Последња игра лептира“ ради не може се упоредити ни са чим што се догађа на нашој музичкој сцени а још је теже то дефинисати.

— Упоређују нас са „Рокерима с Мораву“, „7 младих“ и „Булдожерима“, као, ми смо нешто између тога — покушава да објасни гитариста бенда Драшко Јанковић. — Ми нисмо ништа од тога, ми смо нешто друго. Нисмо рок, ни поп група, нисмо ни неки њухејв талас, можда уопште и не треба да се сврставамо у неку бражшу. Можда би све то могло да се назове музичним позориштем. Годи нам кад нас упоређују са Мапетима и Летећим циркусом Монти Пајтона.

Уз „живе свирке“ Зорица Ђерманов, главни „феминистички вокал“ лептирића, истиче да је популарности групе много допринео и Студентски радио-програм „Индекс 202“. — Ми смо за Индексово радио-позориште, иначе једну од најслушанијих и најпопуларнијих радио-емисија, снимили до сада сијасет сонгова, пародија и препева, а Неша је и стални члан њихове глумачке екипе. Није то увек ни лако, колико смо само ноћи провели у студију снимајући, али пошто је и радио део интересовања групе, радимо то са задовољством и — добро се забављајући.

Ненад поздравља читаоцима „Zabavnika“
Ненад Radulović i „PIL“

Читаоци јављају

...ИЗ ПРИЛЕПА...

У Прилепу је пре неколико месеци основана група АХИЛ. Недавно су одржали концерт у прилепској гимназији „Мирче Ацев". У сваком репертоару имају песме група Дивље јагоде, Парни ваљак, Сребрна крила, AC/DC и још неких познатих домаћих и страних група. Група АХИЛ се јако добро котира на прилепској хит-табели. Они имају и неколико својих композиција које публика лепо прихвата. Чланови групе су: Влатко Стојановски, бас-гитара, Игор Здравковски, соло гитара. Виктор Трајчевски, вокал и Горан Николовски, бубњеви.

Горан Крстески
Димо Наредникот 58
97500 Прилеп

...ИЗ ВРБАСА...

АРМИРАНИ БЕТОН је група која у Врбасу делује више од шест месеци. Чланови састава су: Мирослав Сивч, гитара и пратећи вокал, Никола Хајдук, бубњеви, Љубомир Ђурчин, бас и Мирослав Новак, клавијатуре и вокал. Чланови групе АРМИРАНИ БЕТОН су веома млади. Два члана имају свега 14 година а друга двојица су нешто старији, 15 година. Састав има шест самосталних композиција. Све песме је компоновао Мирослав Сивч, а текстове пишу Мирослав Новак и Мирослав Сивч. У свом репертоару група АРМИРАНИ БЕТОН поред својих

композиција има и песме група Рибља чорба и Атомско склониште.

АРМИРАНИ БЕТОН
Соње Маринковић 7
21460 Врбас

...И СЛАВОНСКОГ БРОДА

У Славонском Броду већ двије године дјелује група МОРИС. У почетку су свирали композиције других познатих домаћих и страних група. Сад већ имају доста својих пјесама које увјежбавају и припремају се за своју прву плочу. Направили су већ своје прве демо снимке које мисле послати некој дискографској кући. На недавно одржаном концерту бродских рок група публика их је најљепше примила. МОРИС сачињавају: Влатко Ракитић, — бубњеви, Драган Спајић, — бас гитара, и вокал, Марио бем, — соло гитара и пратећи вокал. Контакт адреса је:

Михајло Јанжић,
В. Назора 8
55000 Славонски Брод

Вест је послала: Сандра Николаш, Штросмајерова 28,55 000 Славонски Брод

Популарности групе много су допринели наступи у Дому синдиката Београда. Сваки пут карте плану за непун дан, влада за њих таква јагма, тешко је добити карту за наш концерт. То што одржавамо по један концерт сваког месеца на први поглед може да се уклопи у уобичајену „тезгарошку" шему, међутим — сваки наш концерт у Синдикату до данас био је премијерни. Благе везе није имао са претходним а још мање са наредним. Кад се зна да групе и по годину дана припремају свој наступ, можете мислити колико је тешко и колико труда улажемо да се сваког месеца пред публином појавимо са потпуно измењеним двочасовним програмом" — каже Саша Богојевски бас-гитариста Лептира.

Уз бубњара Драгана Тодоровића и „клавијатуристу на бенцу" Душана Хрстића, специфичном звуку и наступу групе много доприноси и виолинисткиња Оливера Перић.

— Наш распоред и познавање инструмената омогућује нам да свирамо све стилове музике, од народњака до панка, па то и чинимо. Нешто слично радили смо и на нашем првом албуму и то се показало као добро — свака нумера у различитом стилу. Тако се данас дешава да су у Београду популарне песме „Наташа" и „Врати се", у Скопљу „Знамо се ..." а у Љубљани се највише врте „Луда кола", већ према афинитету публике и за сваког понешто.

— Наша плоча „Напокон плоча" — која је заиста НАПОКОН — јер се у продаји појавила са два месеца закашњења, добро се продаје, у веома кратком року продали смо око 20 хиљада касета и албума. Наравно, увелико припремамо материјале за нови албум који ћемо снимати у априлу, а после тога — зна се: турнеја. Обећавамо доста смеха, шале, музике. Јер, и ми волимо да се добро забављамо, нарочито уз публику — завршава Ненад.

ВРАТИ СЕ

Музика и текст: Ненад Радуловић
Изводи: Последња игра лептира

Одлазиш раним јутарњим возом,
Карта у руци, кофери пуни.
Стојимо немо крај твог вагона,
Улазе људи, гледам те последњи пут.
Ко да би хтела још нешто рећи
Усне се мичу а гласа нема,
Хоћу да памтиш све наше дане
Промрзле прсте и први снег.
Врати се
Јер волиш ствари које волим и ја

Врати се
Нека ме чује пола света
Врати се
Нећу да молим, ја само певам
Врати се, врати ...
Оооо, оо, оо
Воз споро креће с празног перона
Време нас издаје к'о никад пре
Само још рука, отворен прозор
Даљина брзо односи све.
Погнуте главе, кријући боре
Затварам очи и видим њу.
Губим се слепо у новом дану
А све што јесам остаће ту.
Врати се
Јер волиш ствари које ...

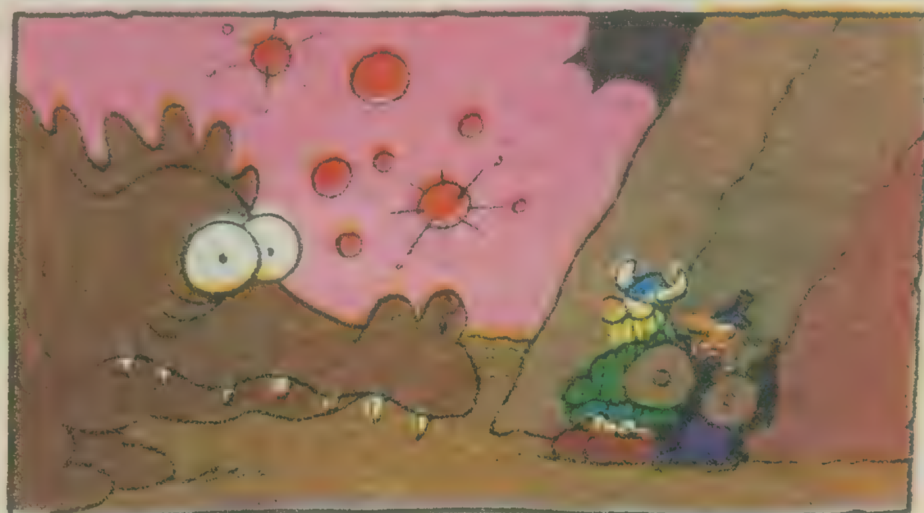
Dik Browne ХОГАР СТРАШНИ

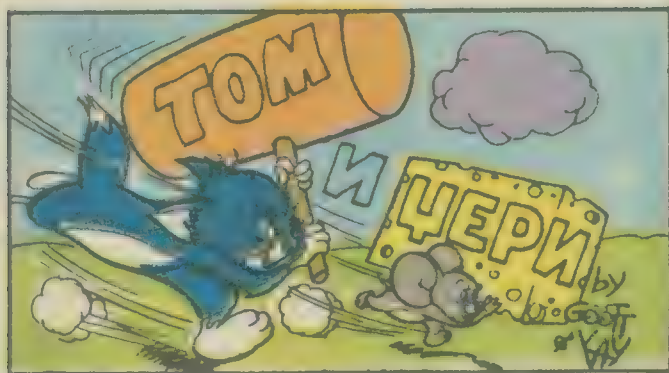

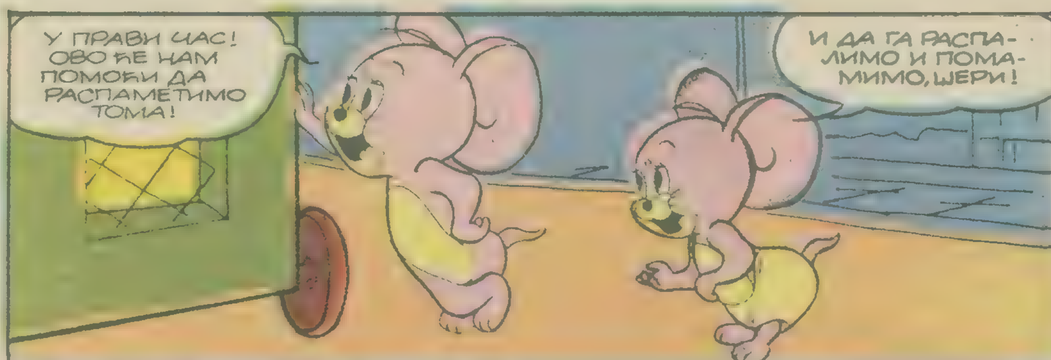

ТОМ
И
ЏЕРИ

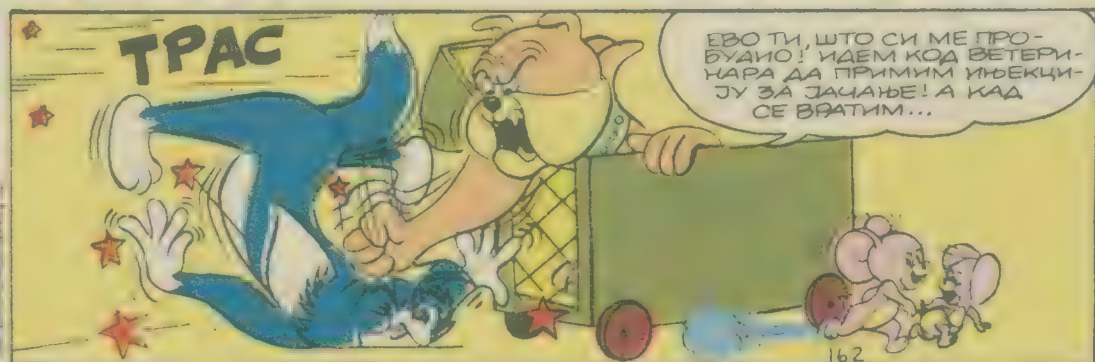

У ПРАВИ ЧАС! ОВО ЋЕ НАМ ПОМОЋИ ДА РАСПАМЕТИМО ТОМА!
И ДА ГА РАСПАЛИМО И ПОМАМИМО, ШЕРИ!

ЕВО, ТОМЕ! ОВО ГАЗДА ПРИПРЕМА ЗА ТЕБЕ!
ОХ, НЕ!

УЖАС! ТО ЈЕ КОРПА У КОЈОЈ МЕ НОСЕ КОД ВЕТЕРИНАРА!

НЕЋУ ВАКЦИНЕ! НЕЋУ ВИТАМИНЕ! НЕЋУ НА ПРЕГЛЕД!

БАЦИЋУ ОВУ КОРПУ... СЛОМИЋУ ЈЕ... РАЗБИЋУ ЈЕ...
ХЕЈ!
© METRO GOLDWYN-MAYER INC.

ТРАС
ЕВО ТИ, ШТО СИ МЕ ПРОБУДИО! ИДЕМ КОД ВЕТЕРИНАРА ДА ПРИМИМ ИЊЕКЦИЈУ ЗА ЈАЧАЊЕ! А КАД СЕ ВРАТИМ...
162

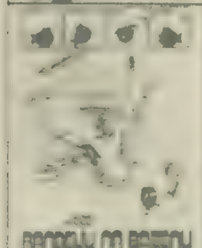
Sportska knjiga

препоручује своја издања:

ИЗДАВАЧКО ГРАФИЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
БЕОГРАД, Македонска 19, телефон 320-226 п.п. 720, жиро рачун код СДК шт 60801-601-817

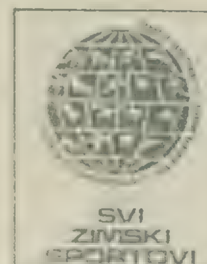

1 Д Шаренац
ДЖЕПНИ ЛЕКСИКОН 25 СПОРТОВА .... 100 дин
2 Д Шаренац
КАКО У XXI ВЕК .... 150 дин
3 Хавелка Лазаревић
СПОРТ И ЛИЧНОСТИ .... 200 дин
4 Више аутора
СПОРТ У СРБИЈИ .... 100 дин
5 Више аутора
АЛМАНАХ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СПОРТА ОД 1943—1981 ГОД. КОМПЛЕТ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ОД 9 КЊИГА 1 800 дин
Цена појединачне књиге .... 200 дин
6 Више аутора
ФИЗИЧКА КУЛТУРА И СПОРТ У ЈУГОСЛАВИЈИ .... 800 дин
7 Мићуновић — Ратковић
ПЛАВИ У ОРБИТИ .... 200 дин
8 Д Шаренац
ДАЈ ГОЛ ВИШЕ .... 30 дин
9 Др Љ Котуровић—Д. Јерићевић
КОРЕКТИВНА ГИМНАСТИКА IV издање 250 дин
10 С Бобек
ФУДБАЛ — МОЈ ЖИВОТ .... 200 дин
11 Н Попадић
СРЦЕ НА ТРАВИ .... 190 дин
12 Више аутора
МЕТОДИКЕ СПОРТСКЕ ГИМНАСТИКЕ .... 80 дин
13 М Чабрић
АТЛЕТСКА ГИМНАСТИКА .... 100 дин
14 Vorderwubecke
ГИМНАСТИКА + ИГРЕ ЗА ДЕЦУ ..... 150 дин
15 Др Јулијан Малацхо
ОСНОВЕ СПОРТСКОГ ТРЕНИНГА 250 дин
16. Петровић—Марјановић
ТЕЛЕСНО ВАСПИТАЊЕ СТУДЕНАТА 200 дин
17 Више аутора
ОРГАНИЗАЦИЈА МАСОВНИХ ОБЛИКА МАНИФЕСТАЦИЈА ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ .... 130 дин.
18 Ивовић — Жарковић
ИГРЕ ЗА ШКОЛЕ, СПОРТ. РЕКРЕАЦИЈУ .... 130 дин
19 Ивковић — Жарковић
ПОДСЕТНИК ЗА УЧИТЕЉЕ И НАСТАВНИКЕ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА 15 дин
20 Н Шандор
НАУЧИ И ТИ ДА ПЛИВАШ .... 60 дин
21 Д Шаренац
РАНДЕВУ НА БАЗЕНУ .... 150 дин
22 Р Неговелић
ЉУДИ ЖАБЕ — ПРИРУЧНИК ЗА ПОДВОДНИ РИБОЛОВ 100 дин
23 [illegible]
ВЕСЛАЊЕ 120 дин
24 Д Шаренац
СВИ ЗИМСКИ СПОРТОВИ .... 100 дин
25 С Драговић
СМУЧАЊЕ — ПРАВИЛА — АЛПСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ .... 150 дин
26 Ф и М Котелли
САВРЕМЕНО СМУЧАЊЕ .... 130 дин
27 П Кнежевић
ХОКЕЈ НА ЛЕДУ — ПРАВИЛА 15 дин
28 Б. Пиперски
ХОКЕЈ НА ЛЕДУ .... 10 дин
29 С Бојовић
РВАЊЕ — ПРАВИЛА .... 80 дин.
30 С Бојовић
РВАЊЕ — ГРЧКО РИМСКИМ СТИЛОМ 100 дин
31 [illegible]
БОРЕЊЕ на македонском језику .... 680 дин.
32 В и Л Јорга и П. Ђурић
КАРАТЕ АБЦ — ТЕШКИ 1 И ЕНПИ КАТА 100 дин

33 **КАРАТЕ ПРАВИЛА БОРЕЊА** .... 100 дин.
34 **КАРАТЕ АБЦ — НУНЧАКУ КАРАТЕ** .... 350 дин.
35 Р Мудрић
ШКОЛА КАРАТЕ .... 500 дин.
36 Д Шаренац
ТАЈНА КИНЕСКОГ СПОРТА .... 80 дин.
37 Љ Врачаревић
АИКИДО .... 120 дин.
38 Шегвић Стојиљковић
КУНГ ФУ .... 120 дин.
39 М Роглић
ШКОЛА БОКСА .... 200 дин.
40 Б Марјановић
АМАТЕРСКИ БОКС КОД НАС И У СВЕТУ .... 100 дин.
41 М Павловић
КОШАРКА — ФИЗИЧКА ПРИПРЕМА .... 100 дин.
42 Дж Примо
КОШАРКА ОДБРАНА .... 100 дин.
43 С Мићовић
КОШАРКАШКИ ПИВОТМЕН .... 60 дин.
44 Гојнић Снојл
РУКОМЕТ ПРАВИЛА ИГРЕ .... 50 дин.
45 А Јовановић
МАЧЕВАЊЕ ПРАВИЛА И КОМЕНТАР .... 15 дин.
46 М Шарчевић
ХОКЕЈ НА ТРАВИ — ПРАВИЛА И КОМЕНТАР 15 дин
47 [illegible] Дедић
ТЕНИС — ПРАВИЛА И КОМЕНТАР .... 100 дин.
48 Више аутора
СТОНИ ТЕНИС — ПРАВИЛА И КОМЕНТАР .... 30 дин.
49 Л Осман
САВРЕМЕНИ СТОНИ ТЕНИС .... 800 дин.
50 Ј Гуљо
МИНИ ЈОГА ЗА СВАКОГ .... 100 дин.
51 **БИСЕРИ МУДРОСТИ** .... 350 дин.
52 В Ђурђевић
СПОРТСКО СРЦЕ .... 400 дин.
53 В Смодлака
СПОРТСКА МАСАЖА И САМОМАСАЖА .... 100 дин.
54 Љ Живковић
ПАРАФИН — ПРИМЕНА КОД СПОРТСКИХ ПОВРЕДА .... 40 дин.
55 Д Дубин М Д
БРЗА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ЕКГ .... 500 дин.
56 W C Lowe
УВОД У АКУПУНКТУРУ АНЕСТЕЗИЈУ .... 60. дин
57 З Шашак
БРИДЖ .... 150 дин.
58 М Трифуновић
ПСИХОЛОГИЈА КУПАЦА .... 30 дин.
59 Н А Сахаров
ДРЕСУРА ПАСА .... 150 дин.
60 М Костерситз
400 САВЕТА ПРИЈАТЕЉИМА ПАСА .... 100 дин.
61 А Вагонова
ОСНОВИ КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА .... 100 дин.

62. С Протић
ЗАПИСИ ИЗ КУЋЕ МРАКА .... 40 дин
63. А Новаковић
ЗВУЦИ СА ПАРНАСА .... 200 дин
64 Радомир Мићуновић
САЊАЛИШТЕ поезија за децу .. 150 дин.
65. Ж Вукосављевић
ШКОЛА ЗА ГИТАРУ .... 100 дин
66 **АКОРДИ И ХВАТОВИ НА ГИТАРИ** .... 120 дин
67 М Пауновић
СВЕТСКА АВИЈАЦИЈА .... 600 дин
68 Љ Филиповић
ОДНОС ВАЗДУХОПЛОВНОГ ПРАВА СФРЈ И МЕЂУНАРОДНОГ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ПРАВА .... 100 дин
69 Кажић Баја
НОВИ ШАХОВСКИ ПРИРУЧНИК .... 500 дин
70. И Бондаревски
КОМБИНАЦИЈА У СРЕДИШЊИЦИ .... 100 дин
71 Трифуновић — Вуковић.
ШАХОВСКИ БУКВАР .... 100 дин
72 Н В Крогијус
О ПСИХОЛОГИЈИ ШАХОВСКОГ СТВАРАЛАШТВА .... 100 дин.
73 М. Ђорђевић
ЕВОЛУЦИЈА ЛЕПОГ У ШАХУ .... 200 дин
74 Превод Д Андрић
ШАХ ЗА МЛАДЕ ПОЧЕТНИКЕ .... 100 дин
75 Д Бјелица
БУГОЈНО 78 .... 150 дин
76 **БУГОЈНО 80** .... 200 дин
77 **НА ПОТЕЗУ БОРИС СПАСКИ** .... 120 дин
78 ТУРНИР ЗВЕЗДА 200 дин
79. **ЧУДЕСНИ ШАХОВСКИ СВИЈЕТ** .... 100 дин
80 **РЕКАО МИ ЈЕ АНАТОЛИЈ КАРПОВ** .... 400 дин
81 Више аутора
РИО — ИНТЕРЗОНАИС .... 200 дин
82 Ђурашевић — Домазет
ШАХ И ШАХИСТИ .... 150 дин
83. Аљехин — Еве
МЕЧЕВИ 1935. и 1937 .... 100 дин
84 А. С Суетин
УСАВРШАВАЊЕ У ШАХУ .... 300 дин
85. А Марјано
ШАХОВСКИ ДЕЗИНФОРМАТОР .... 50 дин
86. Ђорђевић — Марјановић:
ВЕЛИКИ ТУРНИР
87. **БЕВЕРВАЈК** .... 50 дин
88 **МАР ДЕЛ ПЛАТА** .... 70 дин
89 **БЕОГРАДСКИ ТУРНИРИ** .... 70 дин
90 **МОСКОВСКИ ТУРНИР** .... 80 дин
91 **БЕЧКИ ТУРНИРИ** .... 150 син
92 **ХАВАНА** .... 200 дин
93 Капабланка
ОСНОВИ ШАХА .... 460 дин
94. Ј. Нејштат.
ШАХОВСКИ ПРАКТИКУМ .... 550 дин

ИГРО „СПОРТСКА КЊИГА", БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА бр. 19

НАРУЏБЕНИЦА — ПЗ-2/ 4.III 1983.

Овим неопозиво наручујем књиге под редним бројем (уписати број) ....
у укупној вредности од дин. .... коју суму:
1. унапред уплаћујем на ваш жиро рачун 60801-601-817.
2. плаћам поштару при преузимању књиге — поузећем, (заокружити број, начин плаћања).
Књиге ћете ми послати на следећу адресу:

(Презиме и име)

(Пошт број, место и адреса)

Својеручни потпис

Цицин кутак

ОБУЦИТЕ ПОКЛОН

Са мало спретности и добре воље можеш да обрадујеш маму иако немаш баш велик џепарац. И најскромнији поклон биће драгоценији ако га ти упакујеш, а за то ти је потребно мало хартије, картона, лепка и боје. Према доњој шеми исеци и састави кутију у коју ћеш моћи да ставиш чешаљ, украсне шнале, мараму или нешто што си сам направио. Исеци цветове, сунце, срца, обоји их живо и налепи на кутију. По кутији можеш да црташ, за траку можеш да заденеш цвет. И најобичнија флаша добро ће ти доћи – стави у њу цвеће, увиј је у украсну хартију, вежи око грлића неколико машни и ето поклона.

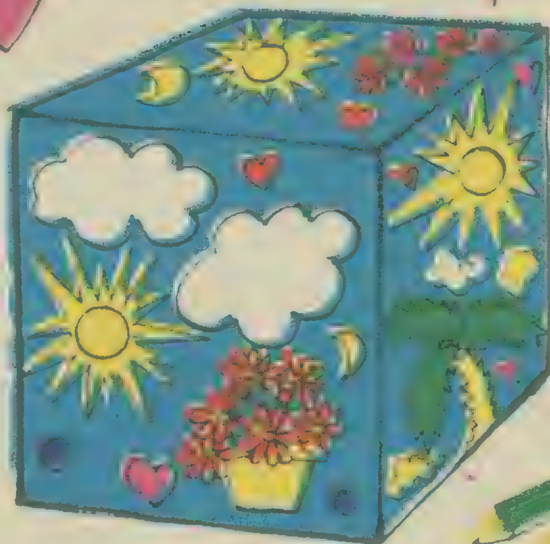

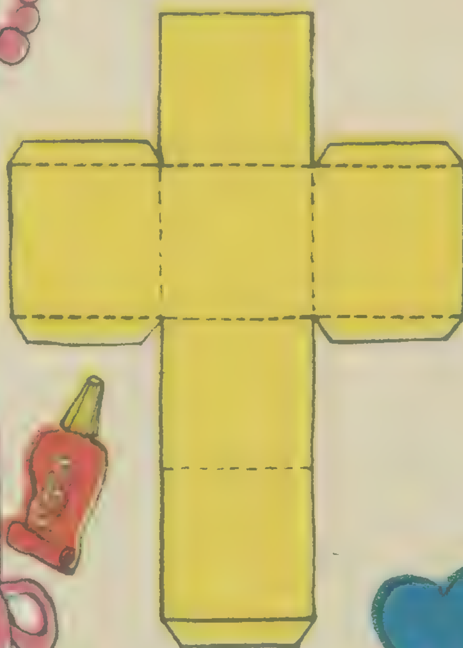

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА ФРЕДЕРИК ПОЛ

ДАН МИЛИОНИТИ

Па, иако досад нисам казао много, то што сам казао није сасвим тачно са данашње тачке гледишта. Дечак није био баш оно што ми под тим подразумевамо, јер је имао 187 година, а ни девојка није баш била девојка ... из других разлога. Ни љубавна прича није представљала ону фину мешавину бурних осећања када, како песници кажу, „тело гори, а разум се губи".

Ако то одмах не прихватите, ова прича вам се свакако неће допасти. Ако одлучите да наставите са читањем, обећавам да ћете закључити да је пуна као шипак, натрпана као тролејбус у пола три и прожета као лирска поезија патњом, радошћу, смехом и сузама, једном речју, изузетним осећањима.

Дакле, девојка се баш није сасвим уклапала у слику такве особе јер је имала дугачак реп, нежно, паперјасто крзно смарагдне боје и дивне ружичасте прозрачне светлуцаве уши. Не, немојте се мрштити јер чак и ви, као одрастао мушкарац или жена двадесетог века, после пола сата разговора и посматрања овог грациозног створења, пожелели бисте, сигуран сам, да се никад од ње не одвојите.

Дора, тако ћемо је звати, (јер јој је име у ствари имикрон-Дибаз седме групе С 5314), била је женствена, шармантна и слатка.

Њену професију данас бисмо примитивно назвали балетом. Међутим, њена уметност је укључивала висок коефицијент интелигенције, природних склоности ка игри, као и огромне вежбе. Изводила је своје плесове на нултој тачки гравитације. Могу вам то дочарати само делимично као комбинацију поигравања светлуцавих пахуљица снега на жућкастим зрацима уличне лампе и треперења перја рајске птице у руменилу залазећег сунца.

Дана милионитог, свет који ју је гледао, остајао је без даха, а и ви бисте. Поседовала је витак стас, попут издужене сенке, а мирисала на млеко кокосовог ораха.

Дана милионитог Дора је испливала из свог дома, ушла у транспортну тубу, била хитро исисана на површину воденом струјом и искочила у водоскоку који ју је добацио до еластичне платформе њене сале за вежбање. Међутим, на платформи је већ неко стајао, за њу потпуни странац, кога ћемо овде назвати Дон.

Дакле, састали су се на веома симпатичан начин: сладак, неочекиван. Дон се тог дана упутио на обнављање својих ногу. Мисао на љубав била му је исто тако далека као и могућност умирања. Значи, веома далека. Али нашавши се на платформи за пристајање подморница (тј. оних који су се одлучили да живе под водом), којом је расејано кренуо да себи скрати пут, попрскан водом и са рукама пуним најлепше девојке коју је икада видео рођеним очима, он је одмах схватио шта су значили једно за друго.

— Хоћеш ли се удати за мене? — упитао је меким дубоким гласом.

— У среду — прошаптала је обећање које му се учини као миловање.

Дон је био висок, мишићав, бронзан и узбудљив. Његово име Дон било је исто толико Дон колико је Дорино било Дора. Његова шифра, С 5290, само мало удаљена од Дорине, означавала је нешто тамније плаву боју као и блискост многих сличних свиђања и интересовања двоје младих.

Доводи ме до очајања помисао да вам сад морам објаснити Донов животни позив. Свакако, јасно вам је да је радио не да би зарадио новац већ да би његов живот имао неког смисла, искрено говорећи — да не би полудео од досаде. Да, радио је... али како да вам сад то објасним? Добро, много је путовао. То је обављао у свемирским бродовима између светлуцавих сазвежђа. Да би такви бродови летели довољно брзо, 38 људских бића морало је да обавља одређене послове, а Дон је био један од њих. Због радијације (узмите то здраво за готово, да не бих улазио у научна објашњења, од које радијације, на кога и одакле), Дон је морао стално да носи танак, савитљив, али јак оклоп бронзане боје. То сам већ споменуо, али ви сте вероватно помислили да се бронзана боја односила на интензивно сунчање.

Осим тога, он је био кибернетичан човек. Већи број његових телесних делова већ одавно су заменили механизми неограничено веће постојаности и употребљивости. Кадмијумска центрифуга, а не срце, покретала му је крвоток кроз тело. Плућа су му се померала само када је требало гласно да говори јер су осмотични филтери пречишћавали кисеоник од оног већ одбаченог. Једном речју, он би за вас изгледао необично са својим светлећим рафалима од очију и седам прстију на свакој руци, али за себе и Дору представљао је задивљујућу слику мушкарца у најбољим годинама.

Током својих путовања Дон је обишао Проксима Кентаури, Прокион и збуњујуће светове Мира Цети. Носио је семе разума на планете Канопуса, а доносио паметне живе играчке са бледих сателита Алдерана. Јурио је звезданим путањама са кратким заустављањима на Земљи већ скоро два века.

Али, све ово вас много не занима, јер људи су они који чине приче, а не стања у којима се налазе, а ви желите да чујете наставак о овом пару.

Па, успели су! Заносно осећање које су гајили једно према другом цветало је и развијало се да би достигло врхунац у среду, баш као што је Дора обећала. Нашли су се у сали за дешифровање, са по два пријатеља са обе стране да им пожеле срећу, и док су им се идентитети откуцавали на металну траку, а затим одлагали у банку података, они су се смешили, држали за руке и шаптали нежности јер су знали да од тог тренутка заувек припадају једно другом. Онда су изменили своје математичке аналоге и разишли се: Дора је отишла у своје пребивалиште испод површине мора, а Дон својим бродом у свемир.

То је била права идила. И живели су срећно од тада па заувек... или, боље речено, док им сасвим није досадило да живе, па су одлучили да умру.

Свакако, више се никада нису видели.

Били једном, доно милионитог (што ће рећи десет хиљада година од данашњег), једна девојка и један младић који су се заволели...

Ох, да знам, и већ вас видим, вас који слатко једете своју шницлу, а у позадини свира лонг-плеј плоча вашег омиљеног певача! Видим како не верујете ни у једну једину реч ове приче. Зар не? Ни за тренутак.

Свет никад не би пристао тако да живи, кажете, док устајете да расхладите пиће још једном коцком леда.

Ипак, Дора је ту, рони према свом подморском дому са осмехом јер зна да се може укључити на Донев аналог и осетити његово присуство и волети његов глас и поглед кад год то зажели. Не верујете? А зашто? Па љубав не значи само „прави" додир, како га ви називате. Јер, верујте, када бисте сад упитали Дору шта мисли о вама, свом чукун-чукун-пра-пра деди, она би вероватно, са мало стресања свог прелепог тела, помислила да сте веома, извините на изразу, примитивни, помало брутални, а и прилично слабашни. Јер ви не бисте ни да секунд могли да пловите снажним токовима њеног живота.

[illegible] клупка фитиља који ће се одвијати још милион дана да би стигао до стадијума на коме је Дора, а можда отишао и даље. Њено тело је лишено масти, њени отпадни материјали хемодијализирани из њеног крвотока док спава. Знате шта то значи? Не? То значи да не мора да одлази у клозет. Кад јој се прохте, да би утрошила пола сата досадног времена, она може да произведе више енергије него што цела Португалија може потрошити за један дан, или него што је потребно да се лансира сателит или формира кратер на Месецу.

Она воли Дона. Забележила је сваки његов покрет, додир, пољубац, осмех, израз, у симболичко-математичкој форми. И кад јој је потребан, једино што мора учинити јесте да покрене машину и имаће га.

А Дон, наравно, има Дору. На свега неколико миља изнад њеног пребивалишта или на 150 светлосних година удаљен од ње. Дон добија Дору једним покретом команде на манипулатору симбола који је извуче из банке података и оживи за њега. И ево је, свеже, умиљате, зеленкасте и меке попут вода у којима се одлучила да живи. Тако се воле дуго и потпуно. Не, не рукама, очима, уснама, јер све су то само рецептори који примају и трансмитују импулсе. Делови тела ништа не осећају, они само преносе оно што командује мозак.

Смејете се, знам. Али, ви не схватате да је тако и данас, са разликом што ми нисмо свесни да је тако, драги мој читаоче.

Јер, ми смо само у колевци нашег времена. Наше време тек долази: топли, ружичасти видици сазнања, првих спознаја о томе где смо, ко смо, и какву моћ у ствари поседујемо. А она је, схватићете, Дана МИЛИОНИТОГ у снази наших мисли, разума и идеја који су смештени у поразном, замењивом оклопу названом „тело".

Верујте ми, тако је.

А ако не верујете, наставите са шницлом, ледом и музиком.

Ја вам желим пријатан починак.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Аутор: ВеМик

Малим, мален · Првина, трунка · Бесплодна ватра · Окретати · Сточна храна · Нису тешки · Знак за ампер · Распоређивање · Град у СССР · Плато · Сањарити · Ниједна особа

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Узданик, гласати, Радомак, арома, к, антамин, дивотип, с, Пит, П, Аничица, Тића, Ер, иш, Нант, аб, Рти, здравац, воал, РИ, Арк, Х, п, Н, Осија, игл, пац, чворови, намотај, ома, Ема, синеза, „ТТ", каца.

НОВЕ МАМИПАРЕ

ФЛИПЕРИ НА ИЗДИСАЈУ

ПОПУЛАРНИМ АУТОМАТИМА ЗА ИГРУ ДАНИ СУ ОДБРОЈАНИ. ПОТИСКУЈЕ ИХ НОВА ГЕНЕРАЦИЈА ЕЛЕКТРОНСКИХ ИГАРА НА КОЈЕ СУ АМЕРИКАНЦИ САМО ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ПОТРОШИЛИ ТРИ МИЛИЈАРДЕ ДОЛАРА — МИЛИЈАРДУ ВИШЕ НЕГО ШТО ЈЕ СТАЈАО СВЕМИРСКИ ПРОЈЕКАТ „ШАТЛ“.

Пуних педесет година људи су — а на првом месту Американци — добар део слободног времена проводили уз флипере. Психолози и социолози узалуд су лупали главе покушавајући да објасне ту појаву.

У недостатку прецизније дефиниције Американац Џереми Бојд назвао је флипер „заштитним знаком западне цивилизације“ (сетите се само филма „Томи“ Кена Расела). Ако је Бојд био у праву, онда је западна цивилизација на ситурном путу да — пропадне.

Играј се са мном!

Јер, флиперу су дани одбројани. Некада популарни аутомат за игру одједном је постао старомодан. Већ неколико година произвођачи на све могуће начине покушавају да задрже своје уређаје у играчницама. Обојили су их још дречавије и чак их научили да говоре: „Играј се са мном“ зове пријатан девојачки глас из кутије флипера „зинон“. Неки су их, опет, опремили екранима на којима се између две игре указује оскудно одевена девојка!?

Све је било узалуд. Флипери су изгубили битку на западном тржишту. Све мање се продају и у њима остаје све мање новца. Новинари су им већ написали некролог.

„Морамо да измислимо нешто ново“, закључио је почетком прошле године Стив Ричи, дизајнер флипера у америчкој фирми „Вилијамс електроникс“. За свега неколико недеља конструисао је уређај који је на тржишту избачен под именом „Црни витез“. Шта је ту било ново? То се куглица котрљала у два нивоа... У међувремену је готово свака фирма која производи флипере послала на тржиште сличне направе, све са најмодернијим електронским додацима који су имали задатак да игру учине занимљивијом.

И шта се догодило? Ништа. Флипери полако али сигурно одлазе у старо гвожђе. Све их више замењују разноразни роботи, свемирска чудовишта, летећи тањири и сличне новотарије које покреће најсавременија електроника.

Нова белосветска разбибрига бр. 1 — електронске игре — из џепова људи извлачи невероватне суме новца. Само прошле године Американци су на аутомате за игру (реч је, углавном, о аутоматима са телеиграма) потрошили три милијарде долара — читаву милијарду више него што је, на пример, стајао свемирски пројект „Шатл“!?

После пуних 50 година флипере је најзад прегазило време.

Ни западна Европа не жели да заостане за Америком, нарочито СР Немачка. Западни Немци у новим аутоматима остављају два милиона марака дневно. Никакво чудо, јер електронске игре вребају на сваком кораку: по холовима биоскопа, у кафанама, робним кућама. На аеродромима пословни људи уз њих прекраћују време између два авиона, у старачким домовима пензионери убијају досаду. А било где да се налазе, аутомати својим власницима доносе велику добит.

Озбиљно су се забринули психолози и социолози, али и министри. Стигла је и наредба да се из просторија за забаву у СР Немачкој избаце бар аутомати са најсуровијим ратним играма. Упркос забранама, посао цвета. У Западној Немачкој већ ради око 3500 играчница. Њихови власници свако вече покупе из аутомата до 10 хиљада марака, што значи неких 300 хиљада марака месечно (једна марка око 27 динара).

Башнелова идеја!

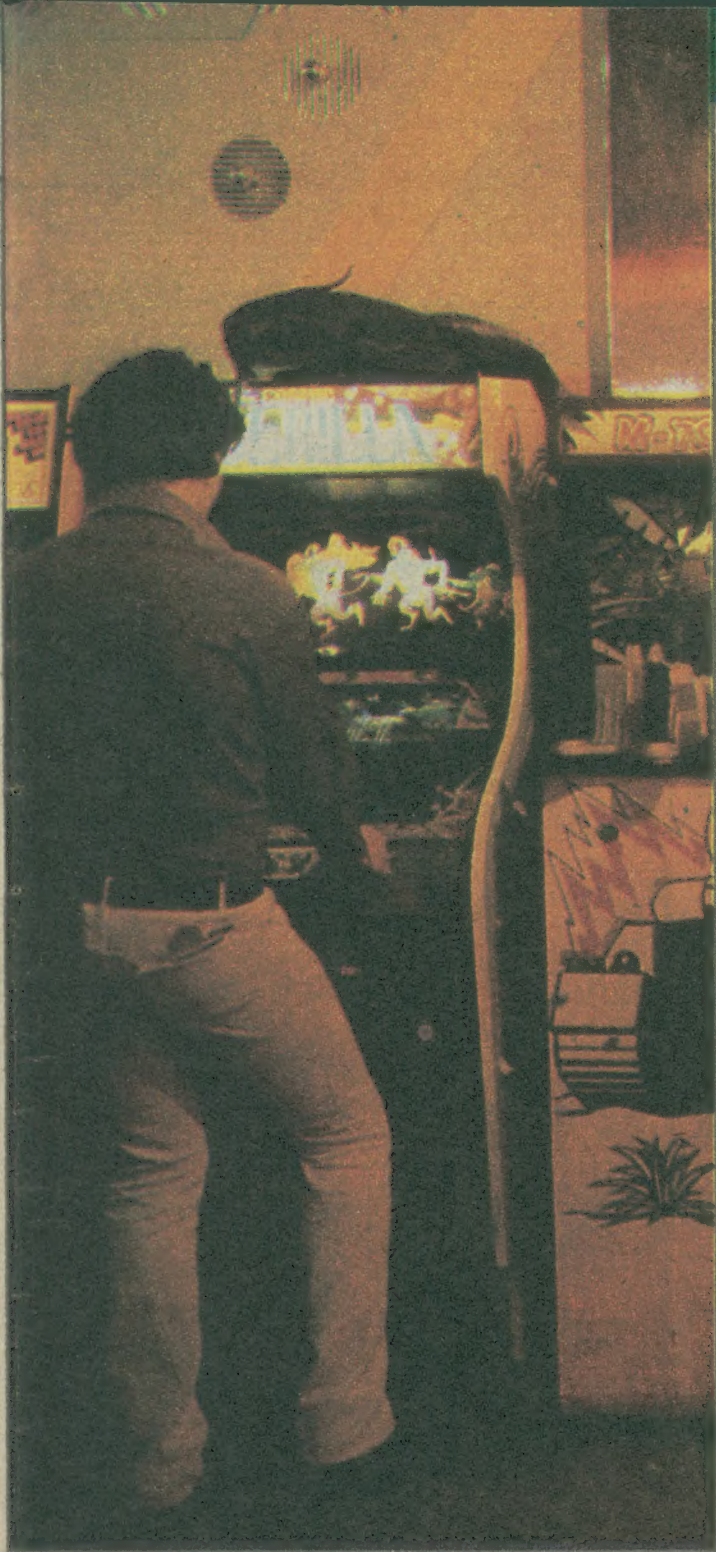
Индустрија аутомата за овај златни рудник дугује америчком компјутерском инжењеру Нолану Башнелу који је почетком седамдесетих година конструисао прву електронску варијанту стоног тениса. Башнел је свој изум понудио десетини произвођача играчака, али су га сви одбили. На крају је одлучио да замисао оствари сам. Године 1971. он је са само 500 долара почетног капитала основао фирму „Атари“. Годину дана касније Башнел је био милионер. Одмах је, наиме, продао телевизијске аутомате за игру у вредности три милиона долара.

Нова игра се из домова невероватно брзо преселила у играчнице. Башнел је 1976. продао своје предузеће једном концерну играчака за 28 милиона долара. Генијалан проналазач, очигледно, није био и добар трговац. „Понг“ је кренуо у тријумфалан поход по свету.

Само 1977. америчка индустрија продала је око три милиона електронских игара. Онда је продаја одједном застала. Купци су се заситили.

Хит — „астероиди“

У прави час, негде средином 1978. умешали су се Јапанци. У играчница-

Нови електронски аутомати за игру потпуно су истиснули из играчница старе добре флипере.

ти ту и тамо и неки летећи тањир. При свему томе играч мора врашки да пази да не удари у какав астероид. Неки кажу да је ова игра права дрога јер човек уз њу потпуно заборави на свет око себе.

18 милиона касета

Заробљеници теле-игре не одричу се своје омиљене забаве ни код куће. На тржишту се већ налазе на десетине различитих видеокасета уз чију се помоћ екран телевизора брзо претвара у бомодела зараде приближно милијарду. Амерички привредни часопис „Форчн“ тврди да се добици ове индустрије пењу „попут ракете“.

Код толиког новца у оптицају разумљиво је што ни играчнице више нису какве су некад биле. Одавно су их са периферије и из сумњивих четврти преселили у угледне трговачке квартове у центру града. Некадашњи испуцали и прљави линолеум заменили су теписи, дискретна светлост спретно је уграђена у зидове, обложене дрветом, врата се отварају

„Астероиди“: сви учесници поново оживе док играч не направи одређен број грешака.

ни. За њих су конструисане нежније игре, без пуцњаве и пиротехнике.

Забава за „боље људе“

У једној таквој, женској игри, задатак је да се симпатичан момак проведе кроз лавиринт. У другој по екрану лепршају слатке патке или брундају мирољубиви медведићи, у трећој лудо храброг планинара који се вере уз неки облакодер треба сместити на кров и одатле вратити хеликоптером на земљу. Све су то игре, кажу они који су их измислили, које буде матерински инстинкт.

Главни напор произвођача, међутим, остаје како да „мушке“ игре постану још „мушкије“. Неки аутомати при поготку болесно застењу, у но-

ма се тада појавио њихов аутомат за игру „освајачи из свемира“. Грозна свемирска чудовишта слична раковима бацају бомбе и приближавају се пристаништу у доњем делу екрана, а играчи морају да их зауставе снажном ватром свог покретног топа. Ако освајачима пође за руком да се искрцају или се под експлозијама њихових бомби топ распрсне, сви учесници поново оживе све док играч не направи одређен број грешака.

Та прилично грозоморна игра муњевито је освојила и одушевила све. И, што је у овом послу реткост, одржала се. Тако је крајем прошле године око четири хиљаде љубитеља „освајача из свемира“ организовало право правцато такмичење. Победник је успео читавих шест часова да одолева нападима свемирских чудовишта!

На тржишту се свакодневно појављују све замршеније варијанте игара. На екранима тих најновијих аутомата јуре тенкови на футуристичким бојиштима (Battle Zone), свемирске крстарице бљују ласерске зраке и уништавају бензинске танкове и одбрамбене топове (Scramble). Свемирске тврђаве експлодирају уз заглушујући тресак и ватру (Star Castle), док се читави градови претварају у прах и пепео под атомским бомбама замишљеног противника (Missile Command).

Најновији хит је, ипак, аутомат „астероиди“. Играч мора да наводи свој свемирски брод кроз ројеве метеора и сместа их уништава. Наравно, налејиште, тркачку стазу или спортски стадион. Само већ поменута фирма „Атари“ продаће ове године готово три милиона кућних аутомата за игру и око 18 милиона касета! Ипак, кућна електронска забава ни издалека не конкурише играчницама, људи траже атмосферу, публику, такмичарски дух.

Нови аутомати већи су разбојници чак и од „једнорукот Џека“. Јер, Американци су само прошле године у њих убацили око три милијарде долара. Јапанци су их тако одушевљено хранили кованим новчићима да их је ускоро нестало и државна ковница морала је да излије нове!? Произвођачи у ове две земље извезли су од 1978. године око пет милиона електронских аутомата за игру. Сада планирају да са шест најуспешнијих помоћу фото-ћелије, око аутомата су постављене удобне фотеље.

Социолози и психолози и даље никако да се сложе: да ли су играчнице жариште агресивности или недужна игралишта за оне који не могу да нађу бољу забаву? И док њујоршки психолог Џемс Харт мисли да електронске игре буде „Хитлера у човеку“, професор социологије Шери Таркл из Масачусетса мисли да и нису тако лоше јер младим људима уливају одређену дозу самопоуздања.

Што се произвођача тиче, њима је све јасно: њихове игре су — новац. А да би га згрнули још више, бацили су се на то да у играчнице домаме и жене које су досад углавном остајале по стравосмишљеној игри морски пас кога води играч немилосрдно касапи унезверене купаче.

Нежне или крајње сурове, електронске играчке за одрасле су у играчнице домамиле странке које су се раније у њима нерадо појављивале. Сада се с младом публиком све више мешају и „бољи људи“. Поподне и увече у њих улазе угледни људи који у некадашње сале са флиперима не би ни крочили. Чистачица једне играчнице у Њујорку није могла да поверује својим очима када је недавно крај једног аутомата угледала психијатра који ју је својевремено лечио од „флипероманије“!?

М. Ш.

БЕОГРАД
11001
МАКЕДОНСКА 29

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

Спорно »е«

На страни 38/39 у броју 1619, као и на насловној страни, читамо о „убиству у Фонтенблоу". Ако отворите Nouveau petit Larousse illustre, *стр. 1381. под* FONTAINEBLEAU, *наћи ћете у загради* (té-ne-bló). *Дакле, Фонтенебло, а не Фонтенбло. Ето, ако примате исправку — добро, а ако не, опет добро; неће бити ништа необичајено. Уз поздрав*

Данило Трива,
Рогозничка 5,
ШИБЕНИК

На редакцијским састанцима које одржавамо сваке недеље, расправљамо, између осталог, и о грешкама које су се (а трудимо се да то буде што ређе) појавиле у броју. На пропусте на које нам указују читаоци сместа реагујемо и то врло уобичајено. На жалост, ваша примедба није на месту. Да бисмо потврдили оно што смо претходно и сами знали, ипак смо консултовали др Ивана Клајна, једног од најпознатијих наших лингвиста. Ево његовог објашњења:

Друго е у имену Fontainebleau такозвано је мукло или немо е, које се према члану 169 ц Правописа не изговара и не пише у српскохрватском. У француском се оно чује као полуглас само понекад у певању или при рецитовању стихова, а иначе га ни Французи не изговарају. Отуда француско Baudelaire изговарамо и пишемо Бодлер, La Fontaine — Лафонтен, па тако Fontainebleau — Фонтенбло.

Туш, па још црн

Молим те да ми кажеш како да са бијеле хаљине скинем мрље од туша. Хаљина је од памучног материјала.

МАЈА СЛАКОВИЋ,
Сарајево

Јављам ти се по други пут само не са истим проблемом. Овог пута у питању је то што је моја сестра попевши се на лофтре да потражи неку књигу у горњем дијелу ормана, срушила боцу са црним тушем који се разлио по тепиху. Мрљу смо покушале да очистимо водом али није ишло. Тата је покушао разређивачем али мрља је постала још већа. Тата је питао пријатеље хемичаре шта да ради али они су рекли да помоћи нема. Можда нам ти, Забавниче, можеш помоћи?

ЧИТАТЕЉКА из Загреба

Мрље од туша покушајте да скинете крпицом или ватом натопљеном алкохолом. Уколико је у питању мања површина, изгледи да мрља нестане су већи. После „операције" чишћења алкохолом хаљину, односно тепих треба опрати. Међутим, ми бисмо вам ипак препоручили да овај посао препустите стручним лицима: Маја нека хаљину однесе у неку радионицу за хемијско чишћење, а читатељка из Загреба нека позове сервис за чишћење тепиха.

Писмо недеље

СЕМАФОР УБИЦА

Пишем ти већ трећи пут и надам се да моје писмо неће поново завршити у кошу. Интересује ме, пре свега, ко је измислио семафор? Друго, где могу да се упишем у друштво филателиста?

Ивана,
Београд

Први семафор постављен је 1868. године испред зграде Парламента у Лондону. Његов проналазач био је извесни Џ. П. Најт, скретничар запослен на британској железници. Тај први семафор изгледао је као железнички сигнал — имао је краке на којима су биле постављене две лампе, црвена и зелена, на гас. На жалост, први семафор био је веома кратког века — једног дана, убрзо после постављања, експлодирао је и том приликом чак усмртио једног полицајца. То је обесхрабрило остале изумитеље, па на усавршавању ове данас неопходне справе дуго нико није радио. Тек се 1914. године појављује први зелено-црвени сигнал и то на улицама америчког града Кливленда у време кад су почели да саобраћају и први аутомобили. Три године касније семафори са три боје постављени су у Њујорку. Слични сигнали јављају се 1920. године у Детроиту, а 1925. у Лондону. Тим лондонским управљао је полицајац из кућице постављене на средини раскрснице. Он је имао железничку сигналну кутију са манетом раскрснице и прекидачима. Могао је, већ према густини саобраћаја из једног или другог правца, прекидачима да укључује или искључује зелено, односно црвено светло.

Тридесетих година на улицама Лос Анђелеса појавили су се вероватно најинтересантнији семафори. Наиме, они не само што су имали светла већ и додатне делове, тачније кочнице који су подсећали на неке незграпне руке којима су ови сигнали бесомучно махали. Уза све то постојао је још један додатак — звона која су била намењена буђењу успаваних возача. Аутоматски семафори који су се палили и гасили у одређеним интервалима постављени су у делу Лондона који се назива Сити 1932. године.

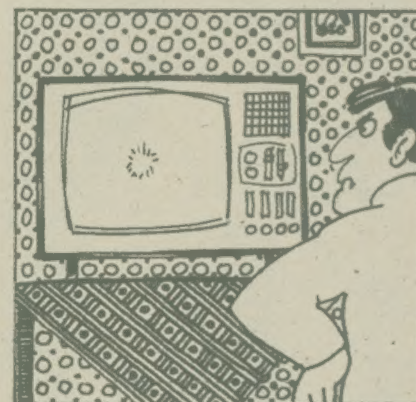
Што се тиче твог другог питања најзгодније би било да четвртком од 15 до 19 часова или недељом од 9 до 13 сратиш у кафану »Скадарлија« (налази се преко пута Бајлонове пијаце, на дну Скадарске улице) и тамо присуствујеш скупу филателиста. Ту ћеш срести председнике разних друштава која постоје у Београду и они ће те најбоље упутити како се постаје члан.

Тачкица на екрану

Пре два месеца ми је ТВ сервис заменио дотрајали екран другим. Међутим, кад сам телевизор донео кући приметио сам да на екрану, пошто се пријемник искључи, остаје светла тачка која се не гаси и читав минут. Молим те да ми одговориш да ли је то опасно. Неки другови ме уверавају да су ми у сервису ставили стару катодну цев и да ће ми се телевизор ускоро покварити. Да ли се та тачка због тога јавља или је у питању нешто друго?

ЧИТАЛАЦ из Руме

У сваком телевизору постоји такозвани степен — електронски склоп чија је улога да после искључивања телевизора онемогући

електроне које још увек исијава катода да дођу до флуоресцентног слоја на екрану и тако га можда оштете. У твом телевизору не ради тај степен и чиста је случајност што се то показало управо после замене екрана. Потребно је да се поново обратиш сервису јер је у питању други квар.

Нови и стари

Читајући „Малу пошту" наишао сам и на одговор Аделаиди из Поповца која се интересовала колико кошта пластична операција носа. Само, није ми јасно да ли болнички дан кошта 1000 старих или нових динара? Молим те да ми што прије одговориш.

ДРАГАН,
Титоград

Један болнички дан на београдској Клиници за ухо, нос и грло у Вишеградској 26 кошта 1000 нових динара. Како смо те нове динаре увели још 1966. године сматрали смо да није потребно да и 1982. наглашавамо који је новац у питању. Уосталом, није нимало логично да болнички дан кошта исто колико, рецимо, учешће за лек које углавном износи 10, односно 1000 старих динара.

Крајцари

Поседујем два новчића и желела бих да знам чији су. На једном је година издавања 1859. и напи-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Биљана Арсић, 37000 Крушевац, ОШ „Доситеј Обрадовић", V/4 — жели да се дописује са другарицама из Новог Загреба. Обожава Нове фосиле и за њихова два постера даје 100 салвета.

Маја Христова, 91000 Скопље, Златка Шнајдера 8 — 11 година, воли музику и сакупља салвете. Навијач Партизана.

Бранка Новаковић, 57000 Задар, ОШ „Братство и јединство", VIII — желела би да се дописује са младима из целе Југославије, посебно са вршњацима из Марибора.

Снежана Иванко, 54431 Чепин, Калничка 6 — 14 година, воли рок и поп музику, обожава котураљке.

Љиљана Вуковић, 54300 Бели Манастир, Моше Пијаде 17 — 14 година, воли добру забавну и народну музику, сакупља салвете, разгледнице и још штошта, тренира рукомет и навијач је Црвене звезда

Данијела Тошић, 71000 Сарајево, Раве Р. Јанковића 1/3 — 12 година

Миленка Тодоровић, 31205 Севојно — Злакуса —14 година, сакупља кожице и привеске, одговара свима

си KREUZER *и* K. BAYERISCHE SCHEIDEMUNZE. *На другом с једне стране пише* EIN KREUTSLR *и година 1790. С друге је лик неког човека и следеће скраћенице:* IOSHI. D.O. R.I. S. A. GE. HV. BO. RDX ili RUX. A. A.

САЊА ОБРАДОВИЋ,
Борча

Први комад чији нам опис шаљеш је новац немачке државе Баварије а вредност му се, према

неким каталозима, а зависно од степена очуваности, креће између 200 и 500 динара. Продавац, разуме се, тешко може да рачуна да ће добити пуну каталошку цену. Други новчић је такође, као и први, крајцара али аустријска, вероватно кована у време Јозефа II. По свему судећи он би могао бити нешто скупљи под условом да је добро очуван.

Лек је самопоуздање

Први пут ти се јављам и надам се да ћеш ми помоћи. Ево о чему се ради: док пишем домаће задатке, одговарам у школи или радим нешто слично, страшно ми се зноје руке. Ишао сам код лекара за кожне болести али ми он није много помогао. Не знам шта да радим.

А. СТАНКОВИЋ,
Београд

Један део нервног система нашег организма (неуровегетативни) делује ван наше контроле и свести а задатак му је да повезује и усклађује „рад" свих органа. Тако он прима надражаје из унутрашњих органа и крвних судова и шаље импулсе ка тим истим али и другим органима. Од јачине надражаја и импулса зависи и степен ширења и скупљања крвних судова, па и оно што ми лаички називамо лупањем срца, затим рад лојних и знојних жлезда.

За пубертет у коме се ти вероватно налазиш карактеристично је бурније реаговање неуровегетативног система под утицајем хормона и неких других фактора. На пример: у одређеним ситуацијама неко ће поцрвенети као булка, неком ће „залупати" срце а неко ће почети обилно да се зноји. То знојење је посебно изражено на рукама као што је и са тобом случај. Све у свему, разлога за узнемиреност нема: оно што бисмо ти препоручили јесте да узимаш витамине из група А и Б и избегаваш јако зачињена, љута, кисела и масна јела као и газиране напитке. Видне резултате не очекуј после три дана, већ буди стрпљив. Међутим, ако ти после

извесног времена ништа од овог не помогне, обрати се свом лекару који ће ти дати неко блаже средство за смирење. У сваком случају, са престанком пубертета и стицањем зрелости и самопоуздања, тегобе ће се изгубити.

Редак звер

Пре неколико дана један мој друг је ухватио потпуно белу веверицу. Кад нам је то испричао, нисмо му поверовали али нас је одвео кући и показао нам је. Заиста је бела. Желео бих да знам да ли су беле веверице ретке у нашој земљи?

ГОРАН ЈОВАНОВИЋ,
Тибужде

Веверица коју је ухватио твој друг не припада некој врсти: она је такозвани албино. Албинизам је наследно одсуство пигмента (бојене материје) које се јавља и код животиња и код људи и не баш тако ретко као што се то обично мисли. Једну албино веверицу има и Шумарско-ловачки музеј у Београду.

Слатко, мало и умиљато

Молим те да моје писмо објавиш што пре: имам маче старо три месеца. Црно је и веома умиљато. Молим читаоце који би имали услова да га чувају да ми се јаве.

МАРИЈА ИШИЋ,
Дубровачка 5/VI/19
Београд

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Walt Disney

МИКИ

